

T. C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

**ÖĞRETMENLERİN NOMOFOBİ VE ÖRGÜTSEL
HAFIZA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Naciye Nur EKŞİ

İstanbul
Temmuz-2020

T. C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERİN NOMOFOBİ VE ÖRGÜTSEL HAFIZA
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Naciye Nur EKŞİ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

İstanbul
Temmuz-2020

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi
Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

Üye Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ

Üye Dr. Öğretim Üyesi Abdül Kasım VARLI

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ali GÜNEŞ

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **“Öğretmenlerin Nomofobi ve Örgütsel Hafıza Düzeyleri Arasındaki İlişki ”** adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

İmza

Naciye Nur EKŞİ

ÖNSÖZ

Yeniçağın modern fobisi, mobil cihazdan yoksun kalma korkusu nomofobi ve örgütteki bireylerin zihinlerinde saklı olan hafıza olarak tanımlanan örgütsel hafızanın, öğretmenlerdeki düzeylerini araştıran bu çalışma, 21.yy gereklilikleri ve bu gerekliliklerin kaçınılmaz etkileriyle bilimin popüler ve önemli iki kavramı Nomofobi ve Örgütsel Hafızayı bir arada inceleyen ilk araştırmadır. Çalışmamın sonuçlarıyla tez danışmanım Doç. Dr. Bilal YILDIRIM'ın ucu bucağı olmayan bir okyanus olarak tanımladığı bilim için attığı her adımda ifade ettiği gibi ben de okyanusa bir damla katkı sağlamayı temenni eder, değerli hocama teşekkür ederim.

Eminim ki herkesin tezini yazarken başından geçen birçok olay ve nihai sonuca ulaştığında anlatacağı bir hikâyesi vardır. Ben ise tezimi yazabilmek için babamla bilgisayar aldığım günün akşamı babamı kaybettim. Bugüne dek hayatımın her anında zekâsı, bilgeliği, cesareti, samimiyeti ve sevgisiyle yanımda olan; bugünden sonra da düşünce tarzı ve öğrettikleriyle benimle olmaya devam edecek babam Mustafa SUCU, tezimi de başarıyla tamamlamamda en büyük destekçim oldu.

Tüm sıkıntılara şefkati ve sevgisiyle derman olan, hayat rehberim ve meleğim annem Hacer SUCU, hayatım boyunca olduğu gibi tez aşamamda da motive eden sözleriyle hep yanımda oldu.

Ellerimi sınıksız tutan, sınırsız sabrı, sevgisi ve anlayışıyla yanı başımdan bir an bile ayrılmayan yol arkadaşım, sevgili eşim Oğuzhan EKŞİ tezimin analizlerini yapmamda en büyük yardımcım oldu.

Güler yüzleri ve iyilik ve sevgi dolu yürekleriyle desteklerini esirgemeyen yaşama sevinçlerim, biricik kardeşlerim Nida SUCU ve Kayra SUCU bu süreçte de beni hiç yalnız bırakmadı.

Verileri toplamamda ellerinden gelen her şeyi yapan, çok değerli, anlayışlı ve yardımsever ailem Osman EKŞİ, Sevgi EKŞİ ve Mehmet Şerif EKŞİ'ye ve kıymetli arkadaşım ve meslektaşım Aydan Seher İLBEĞİ'ne yol gösterici fikirleri için teşekkürü bir borç bilirim.

Naciye Nur EKŞİ

İstanbul-2020

ÖZET
ÖĞRETMENLERİN NOMOFOBİ VE ÖRGÜTSEL HAFIZA
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Naciye Nur EKŞİ
Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bilal YILDIRIM
Temmuz, 2020 - 117 + xii Sayfa

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Betimsel ve ilişkisel tarama modelinde olan araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılı İstanbul ili Başakşehir, Bağcılar ve Küçükçekmece ilçelerinde özel ve kamu kurumlarında görev yapmakta olan 442 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında Nomofobi Ölçeği, Örgütsel hafıza Ölçeği ve öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeylerini çeşitli değişkenler açısından inceleyebilmek için de demografik bilgiler içeren kişisel bilgi formu kullanılmıştır. SPSS programı kullanılarak korelasyon analizi yapılan çalışmada nomofobi ve örgütsel hafıza arasında bir ilişki bulunmamıştır. ANOVA ve t-testi yapılarak incelenen cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, kıdem, çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi ve kullanılan sosyal paylaşım uygulamaları değişkenlerinde tespit edilen farklar için Post-hoc Scheffe ve LSD analizleri yapılmıştır. Erkek, yaşça ileri ve evli öğretmenlerin daha nomofobik olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda uzun yıllardır telefonu olan ve gün içerisinde telefonuyla daha çok vakit harcayan öğretmenlerin nomofobi seviyesinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca erkek öğretmenlerde ve facebook uygulaması kullanan öğretmenlerde örgütsel hafıza düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Hafıza, Nomofobi

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' NOMOPHOBIA AND ORGANIZATIONAL MEMORY LEVELS

Naciye Nur EKŞİ

Master, Education Administration

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Bilal YILDIRIM

July, 2020 - 117 + xii Pages

The aim of this study is to examine the relationship between teachers' nomophobia and organizational memory levels. The research, which is a descriptive and relational screening model, was carried out with 442 teachers working in private and public schools in Başakşehir, Bağcılar and Küçükçekmece districts of Istanbul in 2019-2020 academic year. In collecting the data, Nomophobia Scale, Organizational Memory Scale and personal information form containing demographic information were used to examine teachers' nomophobia and organizational memory levels in terms of various variables. No correlation was found between nomophobia and organizational memory in the study, in which correlation analysis was performed using the SPSS program. After ANOVA and t-test analyzes, in order to find out the differences in the variables of gender, age, marital status, educational status, professional seniority, schools they work, places of duty, duration of phone use, daily mobile phone usage and social media application Post-hoc Scheffe and LSD analyzes were used. It has been determined that male, elder and married teachers are more nomophobic. At the same time, it has been determined that the teachers who have phone ownership for many years and spend more time on the phone during the day have a higher level of nomophobia. In addition, it was found that the organizational memory level was higher in male teachers and teachers using facebook application.

Keywords: Organizational Memory, Nomophobia

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Sınırlılıklar.....	6
1.5. Tanımlar	6
BÖLÜM II	7
İLGİLİ LİTERATÜR.....	7
2.1. Nomofobi.....	7
2.1.1. Nomofobi Kavramı ve Tanımı	7
2.1.2. Mobil Telefon ve İnternet İlişkisi	9
2.1.3. Bağımlılık.....	11
2.1.3.1. Bağımlılık Tanımı	11
2.1.3.2. Mobil Telefon Bağımlılığı.....	12
2.1.3.3 İnternet Bağımlılığı.....	14
2.1.4. Nomofobinin Etkileri	15
2.2. Örgütsel Hafıza.....	17
2.2.1 Hafıza Kavramı ve Kapsamı.....	18
2.2.2 Örgütsel Hafıza Kavramı ve Kapsamı	19

2.2.3. Örgütsel Hafıza Türleri.....	22
2.2.3.1. Teknik Hafıza	22
2.2.3.2. Yönetisel Hafıza.....	23
2.2.3.3. Kültürel Hafıza.....	23
2.2.3.4. Pazarlamacı Hafıza	23
2.2.3.5. Deklaratif (Tanıtan) Hafıza.....	24
2.2.3.6. Prosedürel Hafıza.....	24
2.2.4. Örgütsel Hafızanın Öğeleri	25
2.2.5 Örgütsel Hafızanın Yapısı ve Mekanizması	26
2.2.5.1. Edinim	26
2.2.5.2. Depolama	26
2.2.5.3. Erişim	28
2.2.6. Örgütsel Hafızanın Oluşturulması ve Kullanılması.....	28
2.2.6.1.Örgütsel Hafızanın Oluşması.....	30
2.2.6.2.Örgütsel Hafızanın Kullanımı.....	31
2.2.7. Örgütsel Hafızanın Boyutları.....	32
2.3 İlgili Araştırmalar	33
2.3.1.Nomofobi ile İlgili Araştırmalar	33
2.3.2.Örgütsel Hafıza ile İlgili Araştırmalar	37
BÖLÜM III.....	40
YÖNTEM.....	40
3.1. Araştırmanın Modeli	40
3.2. Evren ve Örneklem	40
3.3. Öğretmenlerin Demografik Bilgileri	41
3.4. Verilerin Toplanması.....	45
3.5. Veri Toplama Araçları	45
3.5.1 Kişisel Bilgi Formu	45
3.5.2. Nomofobi Ölçeği.....	46
3.5.3. Örgütsel Hafıza Ölçeği:	46
3.6. Verilerin Analizi.....	47
BÖLÜM IV	49
BULGULAR VE YORUMLAR	49

4.1.Alt Problemlere İlişkin Bulgular	49
4.1.1.Alt Problem 1: Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeyleri nasıldır?	49
4.1.2.Alt Problem 2: Öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?	50
4.1.2.1.Alt Problem 2. 1: Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?	50
4.1.2.2.Alt Problem 2. 2: Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?	67
4.1.3.Alt Problem 3: Öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?	83
BÖLÜM V.....	85
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	85
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	85
5.1.1.Alt Problem 1: Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeyleri nasıldır?	85
5.1.2.Alt Problem 2: Öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?	87
5.1.2.1.Alt Problem 2.1: Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?	87
5.1.2.2.Alt Problem 2. 2: Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?	93
5.1.3.Alt Problem 3: Öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?	97
5.2. Öneriler	98
KAYNAKÇA	99
EKLER.....	110

ÖZGEÇMİŞ.....	117
----------------------	------------

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.3.1: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	41
Tablo 3.3.2: Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımı	41
Tablo 3.3.3: Öğretmenlerin Medeni Duruma Göre Dağılımı	42
Tablo 3.3.4: Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	42
Tablo 3.3.5: Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımı	42
Tablo 3.3.6: Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre Dağılımı.....	43
Tablo 3.3.7: Öğretmenlerin Görev Yerlerine Göre Dağılımı	43
Tablo 3.3.8: Öğretmenlerin Telefona Sahip Olma Süresi	43
Tablo 3.3.9: Öğretmenlerin Günlük Telefon Kullanma Süresi	44
Tablo 3.3.10: Öğretmenlerin Kullandıkları Sosyal Paylaşım Uygulamaları.....	44
Tablo 4.1.1.1: Öğretmenlerin Nomofobi ve Örgütsel Hafıza Düzeylerine Ait Ortalamave Standart Sapma Değerleri	49
Tablo 4.1.2.1.1: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları.....	51
Tablo 4.1.2.1.2: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	52
Tablo 4.1.2.1.3: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Bilgiye Ulaşama Alt Boyutunda, Cihazdan Yoksunluk Alt Boyutunda ve Toplam Değerde LSD Sonuçları.....	53
Tablo 4.1.2.1.4: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre t-testi Sonuçları	55
Tablo 4.1.2.1.5: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	56
Tablo 4.1.2.1.6: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin İş Deneyimi (Kıdem) Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	57
Tablo 4.1.2.1.7: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin İş Deneyimi (Kıdem) Değişkenine Göre Cihazdan Yoksunluk Boyutunda LSD Analizi Sonucu	58
Tablo 4.1.2.1.8: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre t-testi Sonuçları	59
Tablo 4.1.2.1.9: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Görev Yerleri Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	60

Tablo 4.1.2.1.10: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Görev Yerleri Değişkenine Göre Çevrimiçi Olamama Alt Boyutunda Scheffe Analiz Sonucu	60
Tablo 4.1.2.1.11: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Telefona Sahip Olma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	61
Tablo 4.1.2.1.12: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Telefona Sahip Olma Süresi Değişkenine Göre Bilgiye Ulaşamama, Cihazdan Yoksunluk, Çevrimiçi Olamama Alt Boyutlarında ve Toplam Değerde LSD Analiz Sonucu	62
Tablo 4.1.2.1.13: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	64
Tablo 4.1.2.1.14: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi Değişkenine Göre Bilgiye Ulaşamama, Cihazdan Yoksunluk, İletişimi Kaybetme ve Toplam Değerde Scheffe Analizi Sonuçları.....	64
Tablo 4.1.2.1.15: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	66
Tablo 4.1.2.2.1: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları	68
Tablo 4.1.2.2.2: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	69
Tablo 4.1.2.2.3: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Geçmiş Bilgisi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları.....	70
Tablo 4.1.2.2.4: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Medeni Durum.	71
Tablo 4.1.2.2.5: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	72
Tablo 4.1.2.2.6: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin İş Deneyimi (Kıdem) Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	73
Tablo 4.1.2.2.7: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Geçmiş Bilgisi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları	74
Tablo 4.1.2.2.8: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre t-testi Sonuçları.....	75
Tablo 4.1.2.2.9: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Görev Yerleri Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	76
Tablo 4.1.2.2.10: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Telefona Sahip Olma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	77

Tablo 4.1.2.2.11: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Telefona Sahip Olma Süresi Değişkenine Göre Geçmiş Bilgisi ve Sektörel Bilgi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları.....	78
Tablo 4.1.2.2.12: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	79
Tablo 4.1.2.2.13: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi Değişkenine Göre Sosyo-Politik Bilgi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları.....	80
Tablo 4.1.2.2.14: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	80
Tablo 4.1.2.2.15: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları Değişkenine Göre Toplam Değerde ve Geçmiş Bilgisi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları.....	82
Tablo 4.1.3.1: Öğretmenlerin Nomofobi ve Örgütsel Hafıza Düzeyleri Arasındaki İlişki.....	83

KISALTMALAR LİSTESİ

SPSS: Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

akt. : Aktaran

Çev. : Çeviren

vd. : ve diğerleri

KSH: Kısa Süreli Hafıza

USH: Uzun Sürekli Hafıza

AFA: Açımlayıcı Faktör Analizi

DFA: Doğrulayıcı Faktör Analizi

G.Arası: Gruplar Arası

G.İçi: Grup İçi

Y.Lisans: Yüksek Lisans

K.T: Kareler Toplamı

K.O: Kareler Ortalaması

T.S.O.S: Telefona Sahip Olma Süresi

G.C.K.S: Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi

S.P.U: Sosyal Paylaşım Uygulamaları

BÖLÜM I

GİRİŞ

Yirmi birinci yüzyılın başlarında her şeyin sürekli değişmesinden dolayı, örgütün yaşamını sürdürebilmesi sahip olduğu bilgiyi nasıl sakladığı ve yönetiminin verimliliğine bağlıdır. Ancak muhafaza edilmekte olan bu bilgi kurumdaki belge ve dokümantasyondan öte örgüt çalışanlarının zihinlerindeki bellektir. *Örgütsel hafıza* olarak tanımlanan bu bellek kavram olarak, örgütteki bireylerin bireysel hafızalarını örgüt kültürünü, gerçekleşmekte olan standart faaliyet prosedürleri, beklenen rol ve davranışları ve çevresel faktörlerden kaynaklanan içsel hafızayı bünyesinde barındırmaktadır (Moorman ve Miner, 1997: 92).

Örgüt, iki veya daha fazla insanın, ortak bir amaca ulaşabilmek için, davranışlarını biçimsel kurallara göre düzenlediği yapıdır (Daft, 2001: 12). Bir örgütte meydana gelen olaylar, karşılıklı davranışlardır. Örgütün yapısı, örgütteki bireylerin bu karşılıklı davranışlarını tanımlar. İnsanlar, örgütlerin vazgeçilmez unsurlarıdır. Tüm insanların kişisel amaçları vardır. Örgütler bu amaçlara ulaşmak için birer araç olmalarıyla birlikte bu amaçların sonucunu da oluştururlar. Örgütsel unsurlar arasındaki yüksek dayanışma ve koordinasyon, personel arasındaki uyum ve iyi ilişkilere temel oluşturan iletişime bağlıdır. Bu uyum ve ilişkileri oluşturmak yani etkin iletişimi sağlamak, hem örgütsel etkinliği artıracak hem de üretim veya hizmet sunum sürecini oluşturan elemanlar arasında güçlü bir bağ oluşturacaktır (Atak, 2005: 59).

Bugünün dünyası iletişim ve bilişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmelerle doludur ve bu gelişmeler örgütsel süreçlerde radikal değişimlere yol açmıştır. Ortaya çıkan bu değişim rüzgârı, örgütlerin etkinliğini artırırken, rekabet gücünü hem olumlu hem de olumsuz etkilemektedir. Bu yan etkilerden birisi günümüzde hemen hemen her yerde ve herkesin elinde gördüğümüz akıllı telefonlar ve bunlara olan bağımlılıktır (Erdem vd., 2017). Bu bağımlılık ile karşımıza bir sorun olarak *nomofobi* çıkmaktadır. Yaşadığımız bu modern çağın yeni fobisi olarak görülmekte olan mobil iletişim araçlarından yoksun ve/ya uzak kalma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Correia, 2015).

1.1 Problem Durumu

Her örgütte olduğu gibi eğitim örgütü olan okulun da hafızası vardır ve bu hafızanın büyük bir çoğunluğunu görev yapmakta olan öğretmenler oluşturur. Eğer çalışanlar örgütün hedeflerini açıkça paylaşmakta ve anlamakta zorlanırsa, yani iletişim kuramazlarsa koordinasyonları da zorlaşacaktır. Bireylerdeki bu farklı anlayış örgütün performansını da istikrarsız kılacaktır. Yeni koşulları algılama ve yorumlama farklılıkları çalışanların alternatif üretmede daha fazla zaman harcamalarına ve uyumsuz davranışlarda bulunmalarına sebep olabilir. Bu da çalışanların rutinleri doğru şekilde yerine getirmekte sıkıntı çekmelerine neden olur (Cremer, 1993:351).

İletişim; bir kaynaktan alıcıya bilgi, istek veya bir mesajın aktarılmasını ifade etmektedir. Yöneticiler; neyi, ne zaman ve nasıl yapacaklarını astlarına, iletişim süreci ile aktarırlar. (Taylor ve Cooren, 1997: 420; Koçel, 2005: 530). Çalışanlar da kurum içinde hem çalışma arkadaşlarıyla hem de üstleriyle iletişim kurarak kendilerini ifade etme fırsatı bulmaktadır. Örgüt içindekiler, iletişim vasıtasıyla bir arada kalmakta ve faaliyetlerini gerçekleştirmektedirler.

İletişimin de dijitalleştiği dünyamızda, örgütün yaşamını sürdürebilmesi sahip olduğu bilgiyi nasıl sakladığına, depoladığına ve ihtiyaç duyduğunda nasıl kullandığına bağlıdır. Bir ferdin şahsi hafızasının yanı sıra Walsh ve Ungson (1991) insanlardakinden farklı olmakla birlikte örgütlerin bilgiyi işledikleri ölçüde bir de kurum hafızaları olması gerektiğini ve bu hafızanın da yapısal ve zihinsel olmak üzere iki yönü olduğunu ileri sürmektedir. Jennnex ve Olfman (2004) ise örgütsel hafızanın içerik ve depo olmak üzere iki perspektiften ele alınabileceğini belirtirken Walsh ve Ungson (1991) alternatif bir ifade dile getirmişlerdir. Sözü edilen bu iki perspektifin örgütsel hafıza konusunda farklı tanımlara yol açtığını söylemek mümkündür.

Saklanması ve yönetilmesi gereken bilgi teknik veri tabanlarda depolanan açık bilgiden ziyade örgüt çalışanlarının zihinlerindeki gizil olandır. Bu bilgi de kümülatif insan hafızasında gömülü olarak yaşar ve kurum çalışanının zamanla örgüte dair bir hafıza oluşturmasını sağlar. Örgütün geçmişi, paylaşılan değerler, informal organizasyonlar, iş görenlerin öneri ve şikâyetleri gibi yaşayarak ya da aktararak kazanılan her türlü bilginin biriktirilmesiyle oluşmuş bir hafızadır ve örgütsel (kurumsal) hafıza olarak tanımlanır (Schein, 1996). Geçmişte yaşanmış benzer durumlardan ders çıkarmak veya kurumdaki herhangi bir konuda alan bilgisine kimin

sahip olduğunu bilerek bizzat o kişiye başvurmak gerekli ve doğru bilgiye daha hızlı ve güvenilir yollarla ulaşmayı sağlayacaktır. Güçlü bir hafızaya sahip olan örgütler, zayıf olanlara oranla performansın devamlılığını tehdit eden etmenleri ortadan kaldırma veya koordinasyon ve kontroldeki çöküşleri önleme konusunda genel olarak daha başarılı olmalıdırlar. Çalışanlar karşılaştıkları durumlara doğru sırada ve doğru zamanda yeni rutinler geliştirerek tepki vermelidir (Levinthal, 1991). Çalışanlar, örgütün hedeflerini anlamış ve benimsemişlerse firmanın hedefleri doğrultusunda harekete geçme eğilimi göstereceklerdir.

İletişim, örgüt performansını hem doğrudan hem dolaylı olarak etkileyen bir süreçtir (Garnett, Marlowe ve Pandey, 2008: 266). Örgütteki iletişim yoluyla, çalışanlara örgütün değerleri, özellikleri, hedefleri aktarılır. Bir örgütte her ne kadar görevler ve kararlar belli ve doğru olsa da yanlış ve yetersiz bir iletişim, örgütün amaçlarının gerçekleşmesine engel olacaktır (Bolat, 1996). Bu durumu Foltz (1973) "örgütsel iletişim, bir makinanın aksamadan çalışmasını sağlayan yağ gibidir" şeklinde ifade etmektedir.

Ancak günümüzde iletişim teknoloji ve internet kullanımı ile yalnızca günlük yaşamın değil iş yaşamının da vazgeçilmez birer parçası haline gelmiştir. Mobil teknolojilerin gelişmesi, internete erişim imkânlarının artması ve sosyal medya araçlarının ortaya çıkması bir taraftan kullanıcılar için büyük kolaylıklar sağlarken, öte yandan internet kullanımının süresinde yaşanan artışla beraber birçok riski de bünyesinde barındırmaktadır (Akman, 2018: 20-37). Bu risklerden birisi de mobil iletişimden (iletişim aracından) yoksun/uzak kalma korkusu olarak adlandırılan nomofobidir. Nomofobi cep telefonu ya da internet aracılığıyla iletişim kuramama durumunda meydana gelen korkuya verilen addır. Nomofobi, mobil telefon kullanımıyla alakalı semptomya da davranışların bir koleksiyonunu belirten bir terimdir (King vd., 2014).

Kişisel özerkliğin elde tutulmasına imkan veren, bireylere kimlik ve prestij sağlayan, kişilerarası ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesini destekleyen, oyun ve eğlencenin kaynağı olarak görülen cep telefonları 21. yüzyılın en büyük uyuşturucu olmayan bağımlılıklarından birisi olarak kabul görmeye başlamıştır (Choliz, 2010: 373).

İngilizce No Mobile Phone sözcüklerinin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan nomophobia (Nomofobi) sözcüğü, bireyin mobil cihazına erişemediğinde ya da mobil cihazla iletişim kuramadığı zamanlarda hissettiği kaygı, korku ve endişe hali olarak

tanımlanmaktadır (King, Valença ve Nardi, 2010; King, Valença, Silva, Baczynski, Carvalho ve Nardi, 2013).

Biçimsel hafızadan farklı gelişen kurum hafızası da doğduğu ve büyüdüğü yaşam alanı ise teknolojinin en güçlü ayaklarından biri olan mobil cihazlarla birlikte dijital boyutlara taşınmıştır. Bilgiye daha da kolay, hızlı ve güvenli bir şekilde ulaşmayı sağlarken, insanlar arasında iletişimi sanal yaşam alanına dönüştürmüştür. Dijital boyuta taşınmış etkileşim, örgütsel iklimin, kültürün ve hafızanın da orada olgunlaşmasına sebep olmaktadır. İnsanlar fikirlerini çevrimiçi ortamda ifade ederken, örgüte dair tecrübelerini ve yaşanmışlıklarını burada paylaşmaktadır.

Eğitim örgütlerinin hem girdisi hem de çıktısı insan olduğundan, diğer örgütlere göre eğitim örgütlerinde iletişim daha da önem taşımaktadır. Aslında eğitim temelde bir iletişim etkinliğidir. Yöneticilerin, öğretim elemanlarının, öğretmenleri ve diğer çalışanların, öğrencilerin ve velilerin birbirlerine karşı eylemleri, sözlü anlatıma dönüşün ya da dönüşmesin, bir yanıyla ya da tamamıyla iletişimsel eylemlerdir (Bolat, 1996: 1). Bu eylemlerin neredeyse her birinde öğretmenin rolü aktif ve elzemdir. Bu yüzden eğitim örgütlerinden biri olan okulda süregelen kurum hafızasında, öğretmen düşüncesi, tutumu ve davranışı çok önemlidir. İnsanlar, süreçler, bilgi ve 21.yüzyılda bilginin dijital ortamda daha hızlı yayılması kurum içi paylaşımları da sanal ortamlara taşımaktadır. Günümüzde bu durum tüm kurumlarda geçerliiyken herhangi bir kurumun daha etkili ve uzun vadeli hayatını sürdürmesini sağlayan teknoloji ve kurum hafızası farklı sektörlerde ayrı ayrı değişkenler olarak farklı çalışma gruplarıyla incelenmiştir. Ancak eğitim örgütlerinde teknolojinin en çarpıcı etkisini yaratan telefon ve bu cihazdan yoksun kalmanın sebep olduğu fobiyi bununla birlikte eğitim örgütünün hafızasını bir arada inceleyen bir çalışma yapılmamıştır. Başka bir deyişle, eğitim örgütlerinde öğretmenlerin cihazlarından yoksun kalma endişelerinin (nomofobi) düzeylerinin nasıl olduğu ve kurumlarına dair hafızalarının nasıl olduğu bir arada araştırılmamış aralarındaki ilişkiye de bakılmamıştır. Yapılan literatür taramasında nomofobi ile ilgili yurt dışında ve Türkiye’de (Tavolacci vd., (2015); Rosen vd., (2016); Yildirim ve Correia (2015); Yayan vd., (2018); Gezgin ve ark., (2017) ve Minaz ve Çetinkaya ve Bozkurt, (2017) ve örgütsel hafızayla ilgili Walsh ve Ungson (1991), Moorman ve Miner (1997), Dunham (2010) , Kılıç (2007) Akgün vd., (2012) ve Arvas (2015) çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Buna karşın öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri

arasındaki ilişkiyi inceleyen doğrudan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple bu araştırmanın problem cümlesi “*Öğretmenlerin örgütsel hafıza ve nomofobi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?*” şeklinde belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenebilmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeyleri nasıldır?
2. Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeyleri cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırma konusundaki nomofobi ve örgütsel hafıza kavramları hakkında literatür taraması yapıldığında örgüt kültürü ile ilgili birçok çalışma varken örgütsel hafıza ile ilgili az çalışmaya rastlanmaktadır. Alandaki örgütsel (kurumsal) hafıza çalışmaları ise çoğunlukla biçimsel örgüt hafızası üzerine yapılmış çalışmalardır. Ancak bu araştırmada çalışanların zihinlerinde biriktirdikleri ve çalıştıkları kuruma özgü olan, bilginin paylaşılması, aktarılması, yaşanan tecrübeler ve benzer durumlarda sergilenmiş kurum davranışları ile zaman içinde oluşan ve korunan hafızayı incelenecektir.

Bunun yanı sıra, dünya çapında yakın geçmişte ortaya çıkmış, ülkemizde ise yalnızca son birkaç yıldır çalışılmakta ve popülerleşmekte olan nomofobi kavramı ile ilgili alan yazımı taranmıştır. Yapılan çalışmaların sayısı oldukça azdır ve bu araştırmaların genelinde öğrencilerdeki mobil cihaza erişememe endişesini ölçmeye yönelik olduğu

görülmüştür. Ancak, bu araştırmada öğretmenlerin (yetişkinlerin) nomofobi düzeyleri ölçülmeye çalışılacaktır.

Araştırmamızın temel amacı ise öğretmenlerin örgütsel hafıza ve örgütteki bireylerin mobil cihaza erişememe korku düzeylerinin arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek olduğundan bu çalışma önemli ve özgün bir bilimsel değere sahiptir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma ölçek çalışmasının gerçekleştirildiği İstanbul ili Bağcılar, Başakşehir ve Küçükçekmece ilçelerindeki MEB bünyesindeki özel ve kamuya ait, ilkokul, ortaokul ve lisede 2019-2020 Eğitim - Öğretim yılında görev yapan öğretmenler ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Çalışmada kullanılan bazı ifadelerle ait tanımlar aşağıdaki gibidir.

Nomofobi (Cep Telefonu Bağlantısını Kaybetme Korkusu): Kullanım sırasında cep telefonu ve onun uygulamalarından mahrum kalma sonucunda bireyin bağlantısının kopması korkusudur (King vd., 2013).

Örgütsel Hafıza: Örgütün geçmişi, paylaşılan değerler, informal organizasyonlar, iş görenlerin öneri ve şikâyetleri gibi yaşayarak ya da aktararak kazanılan her türlü bilginin biriktirilmesiyle oluşmuş hafızaya örgütsel (kurumsal) hafıza denir (Schein, 1996).

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Nomofobi

Bu başlık altında ilk olarak mobil cihazdan yoksun kalma endişesi anlamına gelen nomofobi kavramının tanımı ve kapsamı açıklanacak. Ardından mobil cihazla internetin ilişkisinden bahsedilecektir. Bağımlılık alt başlığıyla bağımlılık kavramı anlatıldıktan sonra mobil telefon bağımlılığı ve internet bağımlılığı türleri açıklanacaktır. Son olarak da nomofobinin etkileri bu başlıkta yer almaktadır.

2.1.1. Nomofobi Kavramı ve Tanımı

İçinde bulunduğumuz çağ, dünyanın teknolojiyle bütünleşmiş olduğu bir çağdır. Bu teknoloji iletişim alanında da birçok değişim ve gelişimi insanoğluna sunmaktadır. Bu gelişmelerden biri olan cep telefonu teknolojisi dünya üzerindeki fiziksel mesafelerin ortadan kalkmasına sebep olarak iletişimde birçok kolaylık sağlayarak günlük hayatı ciddi ölçüde etkilemektedir çünkü yaşamlarımıza ilk girdiği gündeki iletişim kurma özelliğinden daha fazlasını insanlığa sunmaya devam etmektedir (Karaaslan ve Budak, 2012: 4549).

İletişim kurma haricindeki imkânlar arasında internete bağlanma, mobil veri aktarımlı teknolojik cihazla mümkün olan multimedya olanakları, bilgisayar, mp3 dinleme, video kamera kaydı, fotoğraf makinası özelliği, ajanda tutma, bankacılık işlemlerinin yapıldığı ATM vb. özellikleri sayabiliriz (Karaaslan ve Budak, 2012). Cep telefonları teknolojisi kullanımı çok erken yaşlara kadar düşmekte ve yıllar içerisinde de kullanım oranı artmakla beraber yalnızca sosyo-ekonomik düzeyi yüksek bireyler tarafından değil, orta ve daha düşük sınıflarda da kullanılmaya başlanmıştır (Özcan ve Koçak, 2003:241).

Bir kişinin kullandığı cep telefonu modeli, sosyo-ekonomik düzeyiyle alakalı bir gösterge olarak kabul edilmekle birlikte, bugün günlük yaşamda, bireylerin yanlarından ayırmadığı, bütçe önemsenmeksizin herkesin sahip olduğu cihazlar haline

gelmektedir. Diğer bir ifadeyle birçok imkân sunduğu için artık cep telefonu bireyin vazgeçilmezidir (Karaaslan ve Budak, 2012: 4549). Mobil telefonlarla bütünleşmiş olan internet, cep telefonu kullanımının yaygınlaşmasını arttırmasıyla toplumsal yapının bütünüyle değişmesine yol açmıştır. Toplum yapısının yanı sıra insan tabiatında da değişimlere sebep olmaktadır. Bu surum *sanalizm* adı verilen bir çağ *sanalist* denilen takipçiler ve onların oluşturduğu bir yaşam tarzı yaratmıştır ve sanalizm *internet bağımlılığı* denilen bir başka hastalığa sebep oldu (Ögel, 2012: 4). Tüm bu kavramlara bakıldığında sanalizmin bu çağın insanlarını içine aldığını ve bunu da neredeyse herkesin karşılaşılabileceği bir dijital hastalığa dönüştürdüğü görülmektedir. İnsanoğlu az emekle ve uğraşla çok iş yapılabilmesini sağlayan sanal ortamın getirdiği kolay ulaşılabilirlikle cezp olmuştur. Bu nedenle sanal ortamdan ne zaman uzaklaşsa eksiklik hissi yaşamakta, asosyal olma, ortamdan ayrı durma ve daha birçok duygu değişimini tecrübe etmektedir ve bu durum tam da sanalizmin yaşandığının göstergesidir (Polat, 2017: 165).

Dünya üzerinde farklı dönemlerde çeşitli bağımlılıklar insanlığı etkisi altına almıştır. 1900'lerin başında afyon bağımlılığı ardından 1970lerde eroin bağımlılığı dünya çapında etkiler yaratmıştır. Ancak şimdi daha yeni ve çeşitli bağımlılıklar var. Bunlar; telefonla konuşma, kısa mesaj gönderme, internet, bilgisayar ya da bilgisayar oyunları İpod ve benzeri akıllı cihazlardır. Tıpkı uyuşturucu ya da eroin bağımlılığı gibi benliği bütünüyle kuşatan yeni teknolojinin ürünleri bir hastalığa dönüşmüş ve *dijital hastalık* olarak hayattaki yerini almıştır (Ögel, 2012: 14).

Dijital hastalık kavramının hayatımıza girmesinin nedeni artık yaşamımızın her alanında dijitale bağımlı olma halinin yaşanmasından kaynaklanmaktadır. Bunlar; posta göndermek yerine kısa mesaj ya da elektronik mail gönderme, mesafe fark etmeksizin uzaktan biriyle görüntülü görüşme sağlama fırsatı veya yeni kişilerle sadece bir tuşa tıklayarak tanışabilme, sosyal paylaşım uygulamalarının neredeyse tümünü yakından takipte olma ve sosyal kimlik oluşturma olanaklarıdır. Dahası chat yapma, oyun oynama, alışveriş, video/fotoğraf çekme gibi fonksiyonlara sahip olma ve kullanma imkânı gibi birçok sebep bizleri günlük hayatta mobil cihazlara bağımlı hale getirmektedir. Bu bağımlılığın neden olduğu dijital bir hastalık olarak adlandırılan *nomofobi* kavramı kişinin elektronik herhangi bir aletle olan bağı koptuğunda duyduğu his ya da iç dünyasında deneyimlediği duygular olarak yaşamdaki yerini almaktadır (Polat, 2017: 166). Nomofobi, kişinin cep telefonu, tablet, sanal haberleşme vb.

araçlardan yoksun kalma durumlarında duyduğu endişe, kaygı, stres türünde belirtileri olan bir rahatsızlıktır. Akıllı telefondan yoksun olma durumu, bağımlılığa sebep olan ve haz veren bir ortamdan ayrılma durumunu temsil etmektedir (Erdem vd., 2017). Nomofobi, dört alt boyutta ele alınmaktadır. Bunlar; iletişimi kaybetme, cihazdan yoksun olma, çevrimiçi olamama ve bilgiye ulaşamamaktır. İlk alt boyut olan iletişimi kaybetme, anlık iletişim kuramama anlamına gelirken, ikinci alt boyut olan cihazdan yoksunluk, şarjın bitmesi, cihazın bozulması, çekmemesi gibi durumlarda kişilerin karşı tarafa nasıl erişeceği veya kendisine nasıl erişileceğine dair gerginlik hissetmesi olarak ifade edilmektedir. Üçünü alt boyut olan çevrimiçi olamama bireyin kendini sosyal bağlantıdan uzak hissetmesidir. Sonunca alt boyut bilgiye ulaşamamama, bireyin düzenli olarak merak ettiği olgular hakkında yaptığı araştırmaların sonucuna erişememesinden kaynaklı gerginlik olarak tanımlanabilir (Yıldırım, 2015). Sanal iletişimi sağlayan teknolojilerin geliştirilmesiyle ortaya çıkmış ve anksiyeteye sebep olan stres listesine eklenmiş olan nomofobi, cep telefonu ile temas kuramama korkusudur. Nomofobi, bir cep telefonu ile temassızlık olması durumunda yaşanan endişe, huzursuzluk, gerginlik ya da sıkıntıyı işaret etmektedir (Pavithara vd., 2015).

2.1.2. Mobil Telefon ve İnternet İlişkisi

İnternetin keşfinden sonra internete erişim sağlayabilen mobil cihazların geliştirilmesiyle, internet insanların yaşamlarının merkezinde yerini almıştır. Gündelik hayatta ihtiyaç duyulan alışveriş, ulaşım ve diğer sosyal eylemlerin neredeyse tamamı internet üzerinden karşılanabilir hale gelmiştir. Diğer bir ifadeyle alışveriş yapmak istenilen ürün internet sayesinde almak zahmetine girilmeden bireyin bulunduğu yere getirtilebilmektedir. Ayrıca insanlar her an her yerde video seyredebilir, müzik dinleyebilir olmuştur. İnternet ya da internet erişimli mobil cihaz kullananlar hangi ulaşım aracının ne zaman nerede olduğu veya hava durumu gibi tüm haber ve duyuru içeriklerine olduğu yerden yalnızca birkaç tuşa basarak erişim sağlayabilmektedir (Öz, 2018). Fakat bütün bu olumlu taraflarının yanı sıra bu kolaylıklara alışan kişilerde akıllı telefon bağımlılığı gözlenmektedir. İlk başta yalnızca ihtiyaç duyulduğunda sağlanan bu kolaylıklar zamanla boş zaman değerlendirme aracına dönüşmektedir. Daha sonra da her zaman ve her şartta kişi telefonu ile meşgul olmayı istemektedir. Bütün zamanını bu cihazın kullanımı ile geçirmektedir. Sonrasında ise cep telefonu ile

zaman geçiremediği vakitlerde kendisini kötü hissetmeye başlamaktadır. Özellikle iletişim güçlüğü çekmekte olan, çekingen ve sosyal ortamlarda bulunmaktan hoşlanmayan kişiler günlük ilişkilerini de bu cihazlar ile karşılamayı tercih etmektedir. Yüz yüze iletişim kurmakta zorlanan bireyler bu teknolojiyle anlık mesajlaşma, görüntülü sohbet, online oyunlar aracılığıyla iletişim kurmaya çalışmaktadırlar. Bununla birlikte yeni arkadaşlıklar elde etmek için de çeşitli uygulamalar kullanılmaktadır (Yılmaz, 2015). Cep telefonundan internet erişimi olması kullanıcıların dünyanın her yerine anında ve istedikleri vakitte ulaşabilmelerine imkân sağlamıştır. Bunun yanı sıra cep telefonu üreticileri arasındaki rekabet sürekli yeni bir modelin çıkmasına sebebiyet verdiğinden dolayı cep telefonu sanki bir ihtiyaçmış gibi pazarlanarak özellikle gençlerde model yükseltme ihtiyacı algısını yaratmıştır. Böylece kişilerin beklentileri gereğinden fazla yükselince, kişiler bu beklentilerini karşılayamadıklarında kendilerini kötü hissetmişlerdir. Her yeni modeldeki ufak da olsa olan bir takım yenilikler ve yeni uygulamalar bireyleri bu cihazlara biraz daha bağlayan yeni unsurlar ortaya çıkarmaktadır. Hâlbuki ilk çıkan cep telefonlarının bazı modellerinde mesaj yazma özelliği bile olmadığından insanlar onları yalnızca haberleşme aracı olarak kullanmış sürekli kullanmak için bir gerek görmemiştir. Ancak önce anlık mesajlaşmanın cep telefonlarının bir özelliği haline gelmesi sonrasında da internetin cep telefonlarında kullanılabilir olması bu cihazları git gide bağımlılık yapıcı nesnelere dönüştürmüştür (Öz, 2018). Diğer bir ifadeyle, teknoloji alanındaki değişimlere paralel olarak gelişen internet tabanlı akıllı cihazlar toplumda küresel dönüşümlere sebep olmuştur. Akıllı cihazların hayatımıza girmesiyle beraber önceden birden fazla ve farklı farklı cihazlarla yapılabilen pek çok uygulama tek bir cihazda toplanmıştır. Akıllı telefonlar günümüzün en önemli uyuşturucu olmayan bağımlılıklarındandır. Akıllı telefon kullanımının artması internetin de aşırı ve kontrolsüz kullanımını beraberinde getirmiştir. Kullanıcılar, sanal ortamdan vazgeçemedikleri için gündelik işlerini aksatmaktadırlar. Aynı zamanda, sanal ortamda geçirdikleri süreyi de yönetememektedirler. Tüm bu durumlar dijital dünyanın faydalarının yanında getirdiği birtakım bozukluk ve rahatsızlıklar ortaya çıkarmaktadır. Bunlar; akıllı telefon/cihazdan yoksun kalma korkusu (nomophobia) ve gelişmeleri kaçırma korkusu internetsiz kalma korkusu (netlessphobia) dur (Yıldırım ve Kışioğlu, 2018: 473).

2.1.3. Bağımlılık

Bağımlılık kavramının anlatıldığı bu kısımda tanımı yapıldıktan sonra bağımlılık çeşitleri de açıklanacaktır.

2.1.3.1. Bağımlılık Tanımı

Cep telefonlarına olan düşkünlük ve telefon kullanımının temel bir gereksinim olarak düşünülmesi bireyde zaman içerisinde bağımlılık haline yol açmaktadır (Öz ve Tortop, 2018: 147). Yukarıda da bahsedildiği üzere bağımlılık denildiğinde akla 1900lü yıllara damgasını vuran madde bağımlılığı dışında artık insanları kendisine bağımlı hale getirecek pek çok eylem veya uygulama gelmektedir. İçinde bulunduğumuz bu çağda ise en önemlileri internet bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığıdır. Bu bakımdan bağımlılık tanımı maddesel bir şeye olan bağımlılıktan ziyade eylemsel bir duruma bağımlı olma olarak yapılacaktır.

Bağımlılık, ferдин alışkanlığa dönüşmüş madde veya davranışlardan vazgeçme gayretine rağmen bu konuda başarıya ulaşamaması, bunun tam tersine genelde alışkanlığını fazlasıyla devam ettirmesi durumudur. Bağımlı kişi alışkanlığından uzaklaştığında iyi hissetmemekte, bunun kendisine faydası olmayan kötü bir alışkanlık olduğu farkındalığına rağmen bu alışkanlığı sürdürmektedir (Çavuşoğlu, 2009). Bir şeye bağımlı hale gelen kişiyi psikolojik açıdan bağımlı olduğu madde ya da davranıştan uzaklaştırmak oldukça zordur. Bu bağımlılık etrafında da değişik alışkanlıklara sebep olabilir. Toplum internet veya mobil cihaz bağımlılığını hem zor fark eder hem de zor kabullenir. Davranışsal bağımlılıklar diğer maddeler gibi belirtilerini gösterir ve kişiyi kendisi durumunun farkına varamadan ele geçirir (Polat, 2017: 166). Bağımlı olmuş bireylerde geleneksel sosyalleşme ve internet arasındaki ayırım net değildir. İnternet kullanılan bireylerin sosyal ilişkilerini ya da aktivitelerini sanal dünyalarında başlattıktan sonra gerçek dünyaya kaydırmaları git gide sıradanlaşan bir hal almakta ve bu yüzden kişi o sosyal aktivitelerinin sanal ya da gerçek olup olmadığını belirlemekte zorlanmaktadır. Böyle bir durumda bağımlı bireyler sanal ve gerçeği ayıramamakta ve sanal gerçekliğin içerisinde kaybolup gitmektedir (Algül ve Üçer, 2013: 61). Bağımlı kişilerin günümüzde sayıca artması

aslında bu neslin bağımlı bir nesil olması anlamına gelebilmektedir. *Bağımlı nesil*; internet haricinde herhangi bir sosyal hayatı olmayan, mobil cihazdan uzaklaştığında kendini yalnızlaşmış ya da asosyal hisseden, telefonda meydana gelmiş veya gelişmiş her türlü uygulamaları yakinen takip eden ve mobil cihazlara dair güncellemelerden haber almak isteyen, arkadaşları ile sosyal paylaşım uygulamaları aracılığıyla görüşen kendisine orada yeni yani sanal bir kimlik yaratan kimselerdir. Bağımlı olmuş kişiler günlük yaşamlarında sık sık sosyal medya uygulamalarına girip çıkan, bu uygulamalarda etken rol alan, sanal gerçekliğin içinde gerçek hayattan uzaklaşan ve toplum tarafından kendini dışlanmış hisseden bireylerdir. Bu bireyler sorumluluk almadan ya da emek vermeden, göz teması kurmadan bir ilişki yarattıkları için sosyal yaşantılarının aksine sanallığın da büyüsyyle çekingenliklerinden arınır ve daha rahat hissederler. Hatta kendi yarattıkları sanal kimlikleriyle istedikleri kişi olabildiklerinden arzu ettikleri statüyü de mobil cihazları sayesinde elde eder ve rahatlığını yaşarlar (Polat, 2017: 167).

2.1.3.2. Mobil Telefon Bağımlılığı

Mobil telefon kavramı kablo bağlantısı gerektirmediği için belirli bir alanda kullanılma zorunluluğu yaratmayan, yeterli baz istasyonu ve alt yapının olması halinde tüm alanlarda kullanılabilen, taşınabilir bir telefon sistemi olarak tanımlanabilir. İletişim kurabilmek için ses ve görüntü kablo aracılığıyla değil baz istasyonları ile radyo frekansına dönüştürerek aktarılmaktadır (Öz, 2017: 12). Telefonların internet erişimi ile akıllı birer cihaza dönüşmesi sonrası insanlar hemen hemen tüm işlerini telefonları sayesinde yapabilme fırsatı ile bu cihazlara bağımlı hale gelmiştir. Bu durumda günümüz gereksinimlerini ve gerekliliklerini yadsıyamaz, bağımlı olmanın sadece bireyin kendi elinde olduğunu söyleyemeyiz. Özellikle çalışma hayatlarında kişinin kendini uzak tutmak istemesinin bir önemi yoktur çünkü birey, iş arkadaşları ile acil bir e-posta cevabı, bir dosya aktarımı, bankacılık işlemleri gibi nedenlerle telefonlarına sürekli bakmak zorunda hissetmektedir (Öz ve Tortop, 2018: 150). 2000’li yıllara adını yazdıran bu sanal gerçekliğin toplumları bütünüyle ele geçirdiği görülmüştür. İçinde bulunduğumuz çağda kaçınılmaz olan bu bağımlılık döneme damgasını vurdu. Sanat, etkinlik, online alışveriş imkanı, kilometrelerce uzak mesafeden bir tuş ile alınan bir ürünün elimize kısa zamanda ulaşması yaşadığımız bu

çağda her şeyde sanal izlerin olduğunu göstermektedir. Hatta ilişkiler, eğitimler ve daha birçok şey bu çağa göre şekillendi ve tüm bunların yanı sıra akıllı mobil cihazlarla sanal âlemin yarattığı kelimeleri günlük yaşantımızda kullanır olduk (Polat, 2017). Cep telefonu kullanımı ile ilgili yapılmış bir araştırma sonucuna bakıldığında 8000’den fazla katılımcıdan %36’sı cep telefonsuz hayatını devam ettiremeyeceğini, %75’i cep telefonu olmadan evden dışarı çıkmadığını, %36’sı geceleri gelişmeleri kaçırmaktan korktuğundan dolayı telefonunu kapatmadığını, %42’si uyumadan önce telefonunu yakın bir yere bıraktığını belirtmiştir (Yılmaz, Şar ve Civan, 2015). Başka bir araştırmada ise akıllı telefonundan uzak kalan gençlerin kaygı düzeylerinin yükseldiği, bu durumun cep telefonunu yüksek düzeyde kullananlarda daha yoğun şekilde hissedildiği belirlenmiştir (Cheever vd., 2014). Klinik psikolojide, bireyin mobil cihaza ulaşamadığı zaman veya mobil cihazı aracılığıyla iletişim kuramadığında yaşadığı istemsiz ve mantıksız korku nomofobi olarak ifade edilmektedir (King vd., 2013: 141). Birey, hayatındaki eylemlerin neredeyse tamamını akıllı mobil cihazıyla, bir yere gitme gereksinimi duymadan gerçekleştirdiği için pek çok şey kişi için daha kolay ve hızlıdır. Akıllı telefonların sağladığı bu kolaylıklara alışmış olma durumu, bu olanaklardan uzak kalma korkusunu da beraberinde getirmektedir (Erdem, 2017). Bu durum henüz varlığı kaybolmamış bir madde üzerine bir korku olduğundan, kişinin belirli bir maddeye bağımlı olduğunda ve bu maddenin yoksunluğunda yaşadığı olumsuzluklardan daha farklı bir korkudur; madde mevcutken yaşadığı yoksun olabilme korkusu olarak ifade edilebilir (Erdem, 2016).

Bireyde nomofobinin olup olmadığını saptamak için Bragazzi ve Del Puante (2014) şu şekilde bir sıralama yapmıştır;

1. Akıllı telefonun düzenli olarak kullanımı, akıllı telefonla çok fazla zaman harcanması, bir veya birden fazla sayıda akıllı cihaza sahip olunması, kişilerin bu cihazların şarj aletlerini sürekli olarak yanlarında taşıması
2. Akıllı telefonun kaybedilmesi, yerinin bulunamaması, yakın bir yerde olmaması, kapsama alanının dışında bulunulması, kontörünün bitmesi, şarjının bitmesi gibi düşüncelerin kendisinde büyük bir kaygıya neden olması, mobil cihaz kullanımına izin verilmeyen yerlerden uzaklaşma isteği
3. Akıllı telefonun mesaj veya arama bildirimlerinin sık sık kontrolü
4. Akıllı telefonun gün boyunca hiç kapatılmaması, akıllı telefonla beraber uyuması,

5. Kaygı ve stres oluşturması nedeniyle yüz yüze iletişimin sınırlı tutulması ve akıllı cihazlarla iletişimin yüz yüze iletişime tercih edilmesi
6. Akıllı cihazlarının kullanımıyla ilgili çok miktarda para harcanması

2.1.3.3 İnternet Bağımlılığı

İletişim teknolojisinin devrim niteliğindeki hizmeti internet, neredeyse kişinin kendinden bir parçası olmuştur. İnsanlar ne zaman ihtiyaç duysa her çeşit bilgiye ulaşmalarını, eğlenceli ve hoşça vakit geçirmelerini ve sevdikleriyle eş zamanlı iletişimde bulunabilmeleri fırsatını tanıyan bir kitle iletişim aracıdır (Balcı ve Gülnar, 2009). Bu kitle iletişim aracı zaman içerisinde dijital bir dünya yaratmıştır. İnsanlar bu dijital dünyadan kopmamak için her an online olmak istemektedirler. Bunun en büyük göstergesi masaüstü bilgisayarların yerini akıllı mobil cihazların almasıdır (Öztürk, 2015). İnternetin insan yaşamında bu kadar hayati bir hal alması ona karşı bağımlılık gelişebilmesine ve bununla birlikte ondan yoksun kalma korkusu oluşmasına yol açmıştır. İnsanlar da bu yüzden internetin olmadığı bir ortamda bulunmamaya veya internetsiz kalmamaya çalışmaktadır çünkü bu durumlara maruz kalan insanlarda bir rahatsızlık görülmektedir. Bu rahatsızlık, *netlessfobi*, internetin aşırı kullanımından ziyade kişinin internetin olmadığı bir ortamda kalamaması ve internet olmamasından dolayı kaygılanmasıdır (Öztürk, 2015). Netlessfobi kavramı, İngilizcede “Being Netless Fobia” diye tanımlanan, “İnternetsiz Kalma Korkusu” olarak çevrilmiştir (Güney, 2017: 211).

İnterneti kullanım seviyesi düşükten yükseğe doğru şu aşamalarla sıralanıp belirtilebilir;

- 1.İhtiyaç için internetin kullanımı; birey yalnızca gereklilik ve zorunluluk durumlarında interneti kullanır.
- 2.Sık ve düzenli internet kullanımı; kişi interneti bir eğlence aracı olarak görmektedir ve boş zamanlarını internet aracılığıyla değerlendirmektedir.
- 3.Sorunlu internet kullanımı; internetin kötüye kullanımı olarak da ifade edilebilir ve internet kullanımının kişinin yaşamında problemlere yol açtığı ama bağımlılık düzeyinde olmadığı bir aşamadır.

4.İnternet bağımlılığı aşaması, internet kullanımının en yoğun seviyede olduğu “patolojik internet kullanımı”, “kompulsif internet kullanımı” ve “siber bağımlılık” gibi terimlerle de ifade edilebilen son aşamadır (Ögel, 2014).

Bağımlılık aşamasında olma diğer bir ifadeyle netlessfobinin belirtileri şu şekilde sıralanabilir;

1. Kişinin üçten fazla internet erişimi olan cihazı birlikte kullanması ve bunlarla uzun zaman geçirmesi,
2. Günlük yaşantısında gittiği yerlerde internet bağlantısı olmasına özen göstermesi,
3. Günlük en az sekiz saat süreyle çevrimiçi bağlantıda kalması,
4. İnternete bağlanma fırsatı olmadığı zaman yaşamın durduğu fikrine sahip olması,
5. İnternete bağlanma olanağı olmadığında sosyal ağlardaki son dakika gelişmeleri kaçırdığı ve onları yeniden yakalayamayacağı endişesi,
6. Gece uyurken bile internete bağlanabilme özelliğine sahip akıllı cihazları ulaşabileceği uzaklıkta bulundurması,
7. Sosyal medya hesaplarına ait mesaj, bildirim, beğeni vb. ses ve görüntülerden büyük bir haz duyulması,
8. Kısa süreliğine bile olsa internetten ayrılamaması,
9. Yemek siparişi, alışveriş, fatura ödeme gibi günlük işlerini devamlı internet aracılığıyla gerçekleştirmesi,
10. Günde sosyal amaçlı en az yirmi bildirimde bulunması (Öztürk, 2015: 634).

2.1.4. Nomofobinin Etkileri

İnsanların istemsiz bir şekilde yaşadıkları korku ve panik hali onlarda mantıksız hareketlere ve davranışlara yol açabilir, bu durum da bir fobi oluşturabilir (Sungur, 1997). Bir fobi olarak ele alınan nomofobi kaynaklarda akıllı telefon bağımlılığı geçse de bireyde korku ve paniğe yol açarak bir takım olumsuz hem fiziksel hem de zihinsel durumlar yaratabilir (Bragazzi ve Pente, 2014). Dixit ve arkadaşları (2010), akıllı telefon bağımlısı olanların akıllı telefonları yanlarında olmadığı vakitlerde veya

şarjlarının azaldığı durumlarda, kapsama alanı dışında kalacakları için korktuklarını, bu durumun yaşamlarını negatif yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Bu olumsuz etkiler, yapılan çalışmalar incelenerek fiziksel, ruhsal(psikolojik) ve zihinsel ve sosyal olmak üzere bu çalışmada üç alt başlık altında sınıflandırılmaya çalışılmıştır.

➤ Fiziksel (Bedensel) Etkiler

Nomofobik bireylerde saatlerce telefonda konuştukları için radyasyonun sebep olduğu sorunlara maruz kalabilirken parmak uçlarında uyuşma, bel ve boyun ağrıları gibi bedensel hastalıklar da sık görülmektedir (Argumosa-Villar vd., 2017). Bireylerde yorgun hissetme, baş ağrıları, kulağın üst-arka kısmında ağrı veya işitme kayıpları, vertigo, gözün görüş netliğini kaybetmesi gibi etkiler de görülmektedir (Ocaktan ve Akdur, 2008). Bunların haricinde ender de olsa bazıları deri lezyonu gibi alerjik deri rahatsızlıkları geçirebilir (Süler, 2016: 23).

➤ Ruhsal (Psikolojik) ve Zihinsel Etkiler

Bireyler bağımlılık derecesinde telefonlarını kullandıklarında onlarda sanki telefon çalışıyormuş ya da hayali bir takım mesaj sesi, titreşim gibi bildirim geldiğine dair sesler duyduğu düşünme durumu oluşmakta, bu da kaygı ve depresyonla ilişkilendirilmektedir (Lin vd., 2013). Nomofobi, bireylerde, stres baş ağrısı, uyku problemleri, yoğunlaşma bozukluğu, hatırlamakta güçlük çekme gibi problemlerle çok önemli ruhsal etkilere yol açmaktadır (Augner ve Hacker, 2012).

➤ Sosyal Hayata Etkileri

Nomofobi, kişinin sosyal hayattaki ilişkileri üzerinde de birtakım etkilere sahiptir; bireyin iş performansında, aile ve arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde olumsuz sonuçlar doğurabilir (Takao, Takahashi ve Kitamura, 2009). Özellikle gençler sanal bir evrende vakit geçirmeye alıştıklarından sosyal ortamlara uyum sağlamada zorlanırlarken, bu durum çekingen ve içe dönük bir kişilik yapısına sahip olmalarına neden olabilir. Hatta aşırı telefon kullanımı, sanal zorbalık sürecinin yaşanmasına da sebep olmaktadır. Bu durum akıllı telefonlar ile diğer insanların taciz edilmesine kadar uzanabilmektedir (Özden, 2019: 21). Cep telefonuna bağımlı hale gelmiş insanların iş yerinde ve sosyal hayatlarında da telefonlarından ayrı kalma noktasında zorlandıkları gerçeğinden dolayı kendilerini en rahat hissedecekleri evlerinde bu bağımlılıkları çok daha belirgin bir seviyeye gelecektir. İşten, okuldan veya başka bir sebeple dışarıdan evine gelen

birey özlediği ya da yapmak isteyip yapamadığı bütün cep telefonu aktivitelerini evinde yapmak isteyecektir. Fakat gün boyunca birbirinden uzak kalan aile fertlerinin bir araya geldiği bu vakitte de kişiler telefonlarıyla zaman geçirdiklerinde aile bağlarında zayıflama ve zaman içerisinde kopma meydana gelecektir (Öz, 2018: 19). İş yerinde birey istediği orandan mobil cihazla vakit geçiremeye de bunun kaygısını üst düzeyde yaşamaktadır bu yüzden cep telefonu bağımlılığı çalışanlar açısından da işverenler açısından önemli bir problemdir. Çalışma saatleri içerisinde sürekli zihin olarak telefonu ile meşgul olan, çalışan işine odaklanma sorunu yaşar, bu durumdaki biriyle işveren de çalışmaya devam etmek istemez ve dolayısıyla da cep telefonu bağımlılığı olan kişiler işlerinde sorunlar yaşar hatta belki de bu sorunlar nedeniyle işlerinden olabilirler (Aslan, 2011). Bu nedenle cep telefonuna sürekli bakmak diğer bir ifadeyle bağımlı olmak ya da telefona bakamadığı durumlarda bu iletişim aracından uzak kalma endişesini yaşamamasından kaynaklı ortaya çıkan bu rahatsızlık, kişilerin işlerini kaybetmesine dolayısıyla ekonomik sorunlar yaşamasına sebep olabilir. İş hayatında nomofobi, sadece çalışmakta olanı değil çalıştığı örgütü de olumsuz etkilemektedir. Nomofobi'nin örgüt verimliliğinde düşüşe sebep olduğunu ve iş performansını azalttığı düşünülmektedir (Hung, Chang ve Lin, 2011).

Bu çalışmada sınıflandırılan tüm bireyleri etkileyen nomofobinin fiziksel, psikolojik ve sosyal etkilerinin yanı sıra özellikle gençleri ilgilendiren bir diğer önemli konu ise okul başarısıdır. Bu konuyla ilgili yapılmış çalışmalara bakıldığında da çeşitli ülkelerde bağımlılık, dikkat bozukluğu, öğrenmenin azalması, okul başarısında düşüş, öğrenme güçlüğü, kişilik bozukluğu ile nomofobik davranışlar arasında bir ilişki bulunduğunu ortaya çıkarmaktadır (Spitzer, 2015).

2.2. Örgütsel Hafıza

Örgütsel hafızayı daha iyi anlayabilmek için önce hafıza (bellek) kavramının tanımı ve kapsamı açıklanmak istenmiştir.

2.2.1 Hafıza Kavramı ve Kapsamı

Örgütlerin amaç ve hedeflerini gerçekleştirebilmelerini etkileyen birçok faktör söz konusudur. Bu etkenler örgüt dışından da örgütün içinden de kaynaklı olabilmektedir. Günümüz şartlarına baktığımızda ise örgütler için bilginin en önemli değer kaynağı olduğu söylenebilir. Ancak, bu değer kaynağının doğru yerde ve zamanda, gereksinim halinde kullanılması çok daha önemlidir. Bilgiyi gelecekte kullanmak amacıyla insanlarda gerektiğinde geri çağrılabilir şekilde depolamak için örgütün kendi bünyesinde bulunan bir sistemi vardır (Arvas, 2015: 20). Bu sistem, örgüte hatıraları, kurumun geleneklerini ve değerleri ile beraber kullanılan süreçleri ve prosedürleri kapsayan gizil bilgileri barındıran bir hafızadır ve örgüt hafızası olarak adlandırılır.

Örgütsel hafıza kavramının tanımı ve kapsamından önce hafıza kavramının üzerinde durmak gerekmektedir. Hafızayı, insanın tüm yaşanmışlıklarını, yaşarken öğrendiklerini, yeri ve zamanı geldiğinde aktarabileceği her şeyin bulunduğu devasa bir arşiv olarak görebiliriz. Hafıza kavramı farklı bilim dallarında tanımlanan ve incelenen önemli bir kavramdır. Budak (2000) hafıza kavramını; işiterek, görerek, düşünerek, hissederek, vb. şekillerde elde edilen bilginin algılanması, kodlanması neticesinde muhafaza edilmesini ve hatırlanmasını içine alan bilişsel süreç olarak tanımlamakta ve bu tanımı yaparken hafızayı hem bir süreç, hem bir yer, hem de bir bütün olarak ele almaktadır.

Hafıza, genel olarak geçmişte edinilmiş bilgileri elde tutabilme ve onları yeniden anımsayabilme yeteneği olarak tanımlanabilmektedir. Nöropsikolojik ve kimyasal araştırmalar ve ilgili çalışmalarla, bilginin nasıl elde edildiği, kısa ve uzun dönemli hafızalara nasıl kodlandığı ve yeniden uygulamaya nasıl geçirildiğine dair bir anlayış geliştirmişlerdir. Yapılan bu tanımlar öncelikle insanlarla alakalı olsalar da bazı uzmanlar, hafızanın insanlardan öte, topluluklarda da var olabileceğini söylemekte; hafızanın fonksiyonunu gerçek bilgilerin tutulduğu bir depo olarak görmekte ve ona yalnızca bireylerin değil; birçok bireyden oluşan bir topluluğun başka bir ifadeyle bir örgütün de sahip olabileceğini öne sürmektedir (Akgün, Keskin ve Günsel, 2005: 2).

Misztal (2003) hafızanın türleri üzerinde durmuş ve beş çeşit hafıza sınıflandırması yapmıştır. Bunlar; prosedürel, deklaratif, bilişsel, otobiyografik ve alışkanlık hafızasıdır.

- Prosedürel (işlemsel) hafıza; eylemlerin nasıl yapılması gerektiğini anımsatan ve onların yapılmasını sağlayan hafızadır.
- Deklaratif (anlamsal) hafıza; anlamlandırmaya çalışılan şeylerin niteliksel ve niceliksel özelliklerini hatırlatan hafızadır.
- Bilişsel hafıza; şiir gibi edebi dizelerin hatırlanmasını sağlayan, sözcüklerin anlamlarını hatırlatan hafızadır.
- Otobiyografik (kişisel) hafıza; kişinin kendisinin veya bir başkasının hayatını anlatma biçimini sağlayan hafızadır.
- Alışkanlık hafızası; günlük yaşamda kullanılan becerilerin yerine getirilmesini ve işaretlerin anımsanmasını sağlayan, rutin hale gelmiş işlerin gerçekleşmesini sağlayan hafızadır.

Cüceloğlu (2002) ise insan hafızasının iki ögeden oluştuğunu belirtirken, bunların Kısa Süreli Hafıza (KSH) ve Uzun Sürekli Hafıza (USH) olduğunu söylemektedir.

- Kısa Süreli Hafıza: USH'nın alt yapısını oluşturmasıyla yanı sıra, belirli ölçülerde olan bilgiyi kısa süreliğine saklanmasını sağlayan hafızadır. Çabuk unutulabilecek işlenmiş bilgiyi sınırlı bir kapasite ve sınırlı bir süre için tutar veya bu bilgileri USH'ya aktarır.
- Uzun Süreli Hafıza; Bilgiyi uzun süre saklayan hatta ömür boyu muhafaza etme özelliğine sahip hafızadır. USH'ya gelen bilgi önce KSH'ya uğrar ve ardından USH'ya taşınır.

Örgütsel hafıza oluşumunda da insan hafızası örnek alınarak, KSH ve USH'dan faydalanılmaktadır. Bu anlamda KSH'nın düşünme ve eyleme geçme gibi konularda çok az yer aldığı, USH'nın örgütsel hafıza içinde bilgi ve tecrübenin uzun süreli depolanması için kullanıldığı belirtilmektedir (Conklin, 2001: 19).

2.2.2 Örgütsel Hafıza Kavramı ve Kapsamı

Yeniden anımsayabilme yeteneği olarak ifade edilen hafıza, temelde ve genelde bireyle ilgili bir kavram olarak ele alınsa da Walsh ve Ungson (1991), hafızanın işlevini gerçeklerin (enformasyonun) tutulduğu bir depo olarak ele alarak; ona yalnızca bireylerin değil, çok sayıda bireyden oluşan bir topluluğun yani bir örgütün de sahip olabileceğini söylemektedir. Aynı bireysel hafızada olduğu gibi, yasayarak

ya da aktararak kazanılan her bilginin, örgütün kalıcı hafızasına kaydedilmesi ve sonraki kullanımlar için gerektiğinde hatırlanması, yani kolayca erişilebilmesi gerekmektedir. Bir anlamda örgütsel hafıza, organizasyonun(kurumun) tecrübelerinin birikimidir (Kılıç, 2007: 35). Örgütsel açıdan bakıldığında hafıza, örgütün sahip olduğu bilgi birikiminin geleceğe aktarılmasıyla alakalı bir kavram olup içerik, yayılma, erişim ve seviye yönünden farklılıklar gösteren kolektif inanç, davranış rutinleri ve fiziksel depolama birimleri bütünü kendi içerisinde barındırmaktadır (Akgün, Keskin ve Günsel, 2005: 3). Örgütsel hafıza kavramının tanımına bakıldığında ise Dunham (2010) örgütsel hafızanın, bilgi yönetimi ve örgütsel öğrenme alanlarında yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkmış bir kavram olduğunu ifade etmektedir. Ancak uluslararası alan yazınında “organizational memory” olarak karşımıza çıkan örgütsel hafıza çok farklı tanımlamalar ve sınıflandırmalarla literatürde yer almaktadır. Çok çeşitli tanımlamaların bulunmasının sebebinin ise kavramın, köklerini sosyolojiden alması, bunun yanı sıra birçok farklı bilim dallarında da bu kavramın yeniden incelenip, yorumlanması ve tanımlanmasından kaynaklandığını belirtilmiştir (Stein, 1995). Geçmişten gelen bilgilerin şimdiki etkinliklere yüklenip, daha yüksek ya da daha düşük düzeyde örgütsel etkinlik seviyeleri sağlama aracı olarak tanımladıkları görülmektedir (Stein ve Zwass, 1995: 85). Örgütsel hafızayı, bir örgütün gelecekteki performansını şekillendirebilen denenmiş ve test edilmiş bir fikri mülkiyet olarak tanımlamaktadır (Kransdorff, 1998: 35). Örgütsel hafıza, örgütün çevresinde gerçekleşen olaylara ve değişimlere verdiği tepkiler bütünü ve operasyonel başarısını etkileyen bir faktör olarak tanımlanabilir (Croasdell, 2001: 9).

Örgütsel hafıza kavramının tanımlamalarından yola çıkıldığında örgütsel hafıza olgusunun temel varsayımları üç madde şeklinde özetlenebilmektedir.

- Örgütler, bilgi işleme sistemleridirler. Çevreden edindikleri bilgiyi bir işleme sürecine tabi tutmaktadırlar ve bu süreç de insandaki süreçle benzerlik göstermektedir. Diğer bir ifadeyle örgütlerin hafızaları birey hafızasıyla benzer fonksiyonlara sahiptir.
- Örgütler, bilgi işleme işlevlerinin yanı sıra yorumlayıcı sistemlerdir. Böyle bir sisteme ihtiyaç duyulmasının sebebi ise çevreyle ilgili yorumların çok çeşitli, belirsiz ve karmaşık olmasıdır. Bu durumda kurumlar tarama, yorumlama ve tespit etmeye yönelik işleme mekanizmaları geliştirmeye gereksinim duyarlar.

- Örgüt, ortak anlamlar ağı tanımıyla ortak bir dilin kullanımı ve sosyal etkileşim yoluyla meydana gelen bir oluşumu ve devamlılığı temsil ederken, hafızada belirli çıktılar ortaya çıkarabilmek maksadıyla öteki değişkenler ile ilişkilendirilmiş bir değişkenden ziyade, gözlemlenmesi ve açıklanması zor olan bir davranış veya sistem şeklinde ifade edilebilir (Akgün vd., 2005: 5).

Örgütsel hafıza örgütün geçmişe dair depoladığı ve gerektiğinde bugünkü kararları ile ilişkilendirebildiği enformasyon olarak tanımlanabilir ve üç aşamada kendini gösteren bir süreçtir (Walsh ve Ungson, 1991: 60). Bu aşamalar bilginin edinilmesi, saklanması ve tekrar erişilmesi olarak nitelendirmektedir. Birinci aşamada örgütsel kararlar, uyarıcılar ve tepkilerle alakalı bilginin bir kısmı örgütsel hafızaya dâhil edilir. İkinci aşamada, hafıza niteliği kazanan bu bilgi örgütün hafıza depolarına alınır. Son aşamada ise gerektiğinde bu bilgiye yeniden ulaşılır (Walsh ve Ungson, 1991: 60).

Bilgilerin muhafaza edildiği örgüt depolarının yerleri konusunda da birkaç farklı fikir bulunmaktadır.

- Örgütsel hafıza örgüt içerisinde kendini üç farklı şekilde gösterebilir. Birinci durum, örgütsel inançlardır ki bu kapsamda örgütsel bilgi, değerler, normlar, efsaneler, mitler ve hikâyeler değerlendirilebilir. İkincisi, biçimsel ve biçimsel olmayan davranış kalıpları, prosedürler ve yazılı metinlerdir. Üçüncü ve sonuncu durum ise belirli oranda daha önceki öğrenmelerin sonucu olan fiziksel eserlerdir (Moorman ve Miner, 1997: 92).
- Örgütsel hafızanın depolandığı yer olarak rutinlerin deneyimlerden sonuç çıkartılarak benzer sorunlar karşısında benzer çözümler üreten olgular olduğu üzerine durulmuştur. Böylece rutinlerin karar verme süreçlerinde olumlu etkilerinin olduğu görüşü savunulmuştur (Nelson ve Winter, 1982).

Alan yazındaki örgütsel hafıza kavramının tanımına, tanımlarının temellerindeki varsayımlara bakıldığında örgütsel hafızanın bir örgütteki verileri, tecrübeleri ve bu deneyimler yoluyla öğrenilen veya kişiden kişiye aktarılarak elde edilen bilgileri muhafaza ederek gelecekte kullanılabilir hale getiren bir sistem olduğu görülmektedir. Bilgiyi biriktirme ve koruma fonksiyonunun yanı sıra bilgi paylaşımına da imkân sağlayan bir araçtır. Bilgi kolay bir şekilde elde edildiğinde ve yönetildiğinde örgütsel zekâyı güçlendirmektedir ve bununla birlikte iletişim ve öğrenmenin temelini oluşturmaktadır (Conklin, 2001: 3).

Örgütsel hafıza;

- İş koordinasyonunu,
- Örgütsel bilgi varlığının yönetimini,
- Örgütün değişime adaptasyonunu destekleyerek
- Örgütsel hedeflerin tanımlanması ve gerçekleştirilmesini kolaylaştırarak örgütsel etkinliği arttırmaktadır (Kılıç, 2007: 36).

2.2.3. Örgütsel Hafıza Türleri

Örgütsel hafıza tanımı ve kavramından sonra örgütsel hafızanın türlerine baktığımızda, ilgili alan yazı tarandığında karşımıza temelde iki sınıflandırma çıkmaktadır.

- Moorman ve Miler (1998) in sınıflandırdığı; Prosedürel (işlemsel) hafıza ve Deklaratif (bildirici) hafıza
- Barton (1995) un sınıflandırdığı Teknik örgütsel (kurumsal) hafıza, yönetsel örgütsel (kurumsal) hafıza, kültürel örgütsel (kurumsal) hafıza ve pazarlamacı örgütsel (kurumsal) hafıza.

2.2.3.1. Teknik Hafıza

Teknolojinin günümüz dünyasındaki etkisini ve önemini göz önünde bulundurduğumuzda, örgütün sürekli gelişimini sağlayan ve destekleyen teknik hafıza gücüne örgütün ihtiyacı olduğunu görebilmekteyiz. Örgütsel hafıza türlerinden biri olan teknik hafıza, yönetim, üretim, satış gibi faaliyetlerde işin teknik altyapısından oluşmaktadır. Teknik örgüt hafızasının içerdiği öğeler, ürün geliştirme sistemleri, kontrol ve toplam kalite sistemleri, teknolojinin kullanımı, araç ve gereçlerin kullanımı, geçmiş mühendislik çalışmalarıdır (Kılıç, 2007).

Bununla birlikte, teknoloji devamlı değişim halinde olduğundan dolayı, örgüt de kendini yenileyerek bu değişimi yakalamalı ve dış teknolojilere dikkat ederek, gizli olan teknik örgütsel hafızasının rakiplere sızdırılmasına karşı da korunmalıdır (Li, YeZhuang ve ZhongYing, 2004: 2).

2.2.3.2. Yönetmel Hafıza

Yönetmel hafıza, bilgi yönetiminin yönetimi, insan kaynaklarının yönetimi, kısa ve uzun vadeli stratejiler, ekipmanın yönetimi, üretim yönetimi, belge yönetimi, üyelere yönelik eğitim, kayıt ve kriz yönetimi gibi örgütün ve yönetimin yapısı olarak tanımlanmaktadır. Örgütün yönetmel hafızası, bir örgütün işleyişini kontrol eden bilgiyle ilgilenmektedir (Li vd., 2004).

Örgütün geçmişine ve geçmişten bugüne kadar geçtiği süreçlere dayanmaktadır. Bu hafızanın rakiplerce öğrenilmesi ve anlaşılması, örgütün içindekiler tarafından deneyimlenerek oluşmuş olduğu için zordur. Böylelikle örgütteki bilgiler çok iyi bilir ve anlarsa örgütün ortaya koymuş olduğu hedefleri daha iyi anlayabilir ve bu amaçla beklentileri daha iyi karşılayabilme durumuna gelebilirler (Habiboğlu, 2019).

2.2.3.3. Kültürel Hafıza

Örgütün tarihini yansıtan kültürel hafıza örgüt var olduğu sürece şekillenmeye devam eder (Kılıç, 2007: 40).

Kültürel hafıza örgütün norm ve değerlerinden oluşur. Her örgütün kendince bir kültürel hafızaya sahip olduğu gerçeğinden hareketle, Schein (1996) örgüt kültürünü örgütün iç hafızası yani “gömülü hafıza” olarak tanımlamıştır. Kültürel hafıza kurumun geçmişi, örgütte paylaşılmakta olan değer ve normlar, üyelerin düşünme şekilleri, örgütteki çalışan bireylerin birlikte çalışma ve iletişim kurabilme, kıyafet ve davranış özellikleri gibi öğeleri içermektedir (Habiboğlu, 2019: 18).

İyi bir kültürel hafızası olan örgüt diğer örgütsel hafıza türlerinin gelişmesini de sağlar (Kılıç, 2007: 40).

2.2.3.4. Pazarlamacı Hafıza

Pazarlamacı hafıza, tedarikçi seçimi ve değerlendirilmesi, pazarlama stratejileri, müşteri ilişkilerinin yönetimi, satış ve alım ile ilgili örgütsel hafızadır. Sürekli değişmekte olan pazarda, pazara yeni sürülmüş bir bilgi, rekabet ortamında

rakiplerden korunmalıdır. Sürekli müşteri talepleri öngörebilmek ve pazarın ihtiyaçlarını belirleyebilmek için işletmenin pazarlamacı örgütsel hafızaya ihtiyacı vardır (Li vd., 2004).

2.2.3.5. Deklaratif (Tanıtan) Hafıza

Deklaratif hafıza örgütün bir parçası olan bireylerin yaptıkları çalışmalarla ortaya çıkmış bilgilerden oluşur. Bu sebeple deklaratif bilgi tanımlı örgüt içinde kullanılmaya hazır olması gereken teknik, yönetsel ve bilimsel bilginin toplamı olarak ifade edilir. Gerçekler, tavsiyeleer ve yaşanmış olayları kapsayan açık bilgi deklaratif hafızayı oluşturur. Bu bilgi hem örgütteki bireylerin hafızasında hem de örgütün arşivlerinde diğer kişilerin bilgilerini elde ettikleri formlarda mufaza edilebilir. Örgütteki iki ya da ikiden fazla insanın etkileşimi neticesiyle elde edilen bilginin saklanmasıyla oluşan hafıza ise kolektif deklaratif hafıza olarak tanımlanır. Bu hafıza çeşidinin bilgisi veri tabanlarında formalize edilerek korunabileceği gibi formal olmayan, örtük, kaydı tutulmamış ve bir vakitten sonra kaybolacak şekilde de kalabilir (Kılıç, 2007: 43). Deklaratif hafızanın ana işlevlerinden bir diğeri ise bilginin değişik kullanım alanlarına transfer edilmesini sağlamaktır (Moorman ve Miner, 1998: 11).

2.2.3.6. Prosedürel Hafıza

Örgütteki bireylerin günlük çalışma rutinlerinin sonucu ortaya çıkan bilgi ve becerilerinden oluşan hafızaya prosedürel hafıza denir. Eylem ve yetenek bilgisidir. Bu rutin bilgi prosedürel bilgiye dönüştürülerek, kurallarda ve prosedürlerde biriktirilir ve merkezi kolektif örgütsel bilgi olarak sınıflandırılır (Kılıç, 2007). Bisiklete binmek gibi düşünebileceğimiz prosedürel hafıza otomatikleşen bir sisteme dönüşür ve farkına varılmadan ulaşılabilir (Moorman ve Miner, 1998).

Prosedürel ve Deklaratif Hafıza türlerinin kıyaslanmasına bakıldığında,

- Prosedürel bilgi, örgüt içerisinde bireylerin hem şahsi hem de yaptıkları çalışmalar sonucu deneyimleriyle kazandıklarıdır ve deklaratif hafzadaki deklaratif bilgidir farklıdır (Kılıç, 2007: 42).

- Prosedürel hafıza deklaratif olanla kıyaslandığında onun daha spesifik versiyonu olarak ifade edilebilir (Demir, 2019).
- Deklaratif ve prosedürel hafızaya bisiklet örneğinden bakacak olursak, deklaratif hafıza bisiklete binmenin genel prensiplerini simgelerken, prosedürel hafıza bu yeteneğin kullanılması olarak tasvir edilebilir.
- Prosedürel hafıza, deklaratif hafızaya kıyasla daha uzun süre muhafaza edilir (Karabal, 2016: 30).

2.2.4. Örgütsel Hafızanın Öğeleri

Hafızanın temelini oluşturan bilişsel öğeler, örgütsel hafızanın öğeleridir. Hafıza öğeleri araştırmacılar tarafından farklı şekillerde sınıflandırmaktadırlar. Bu sınıflandırmaların en yaygın ve bilinen öğeleri; enformasyon, bilgi, paradigmlar ve yeteneklerdir (Stijn ve Wensley, 2001: 185).

- *Enformasyon*, mesajlar iletilirken taşıyıcının (bilgi sahibinin) taahhütleri ve inançlarına dayanan bir bilgi taşımaktadır. Bu enformasyon, alıcı mesajı işleme koyduğu vakit bilgiye dönüşür (Kılıç, 2007: 38).
- *Bilgi ya da bilgi yapıları*, bireylerin zihinsel şablonlarına göre enformasyona yükledikleri biçim ve anlam olarak tanımlanmaktadır. Bilgi yapıları, yapısal teoride yorumlayıcı şemalar olarak isimlendirilir, kişilerin dünyayı anlamlandırmasına yardımcı olan paylaşılmış bilgi depolarını temsil etmektedir (Stijn ve Wensley, 2001).
- *Örnek modeller (paradigmlar)*, örgütsel inançlar, yönetsel değerler ve normlarla oluşur. Örnek modeller, iyi ve kötüyü ya da yapılıp yapılmaması gereken konularındaki inanışları temsil etmektedir (Kılıç, 2007: 38).
- *Yetenek*, belli belirsiz olan bilgileri veya söylenmeden anlaşılan eylemleri yerine getirebilme becerisi olarak tanımlanan, bireyin işi yapma kapasitesine denir (Stijn ve Wensley, 2001). Bu durumda, beceri eylemin gerçekleşmesi esnasında kişileri yönlendirilen, kalite, bağlılık, sorumluluk alanlarındaki örtülü bilgiyi temsil etmektedir (Kılıç, 2007).

2.2.5 Örgütsel Hafızanın Yapısı ve Mekanizması

Örgütsel hafıza, bazı işlevleri yerine getirmektedir. Bunlar bilginin edinimi, bilginin depolanması ve bilgiye yeniden erişimdir.

2.2.5.1. Edinim

Mekanizmanın ilk temel işlevi olan edinim esnasında çözüme kavuşan sorunlar ve verilen kararlarla ilgili bilgi, hafızanın yapısına alınır (Akgün, Keskin ve Günsel, 2009). Bilginin edinimi örgütteki çalışanların bünyesinde var olan bilgilerini, geçmişte öğrendiklerini ve deneyimlerini paylaşımlarıyla gerçekleşmektedir (Lyles ve Salk, 1996).

2.2.5.2. Depolama

Mekanizmanın ikinci işlevi olan depolama, bilginin örgütte muhafaza edilmesidir. Bilginin depolanması, bireyler, kabul gören prosedürler, giyim, dekorasyon ve protokol standartları gibi farklı fiziksel konumlarda gerçekleştirilebilir (Kılıç, 2007). Depolama mekanizmasında, bilgilerin farklı konumlarda depolandığı düşünülmektedir. Depolamanın örgütsel seviyede beş, örgüt dışında ise bir depolama biriminden oluştuğunu belirtmektedirler. Bunlardan; örgüt içi olanlar bireyler, örgütsel kültür, dönüşümler, yapılar ve çevre (ekoloji), örgüt dışı olan da dışsal arşivlerdir (Walsh ve Ungson, 1991).

- *Bireyler*, örgütsel hafızada temel depolama birimlerini örgütte görev yapmakta olan bireyleri oluşturur. Kurum çalışanları örgüte ait bilgileri, kuralları, prosedürleri, iş akışlarını, örgüt içinde meydana gelmiş olan olayları kendilerine özgü bir tarzla gözlemleyip şahsi belleklerinde taşırlar ve gerektiğinde tekrar erişim sağlayarak örgütsel amaçlara hizmet etmek için kullanırlar (Habiboğlu, 2019).
- *Kültür*, örgüt üyeleri tarafından öğrenilen ve birbirlerine aktarabildikleri ortak bir algılama, hissetme ve düşünme tarzıdır (Schein, 1990). Örgütte oluşan

kültür, gelecekte kullanılabilecek deneyimleri şekillendirmede önemli etkenlerdendir.

- *Dönüşümler*, diğer bir depolama ünitesidir. Günümüzde karşılaşılan bir durumu geçmişteki enferyasyon çözemeyeceği için örgüt içerisindeki bilgi, sürekli dönüşüm halindedir ve ancak böylelikle bugünün yol göstericisi olabilir.
- *Yapılar*, kişisel davranış kalıpları üzerindeki etkileri ve çevreyle olan ilişkisi sebebiyle örgütsel hafıza açısından büyük önem taşımaktadır ve temelde üç formda ele alınmaktadır. İlk olarak, hafıza kurumsal inanç, bilgi, model, referans, çerçeve, değerler, normlar, örgütsel mitler ve hikâyelerde yer almaktadır. İkincisi, örgütlerin öğrenmesi, formal ve informal davranış alışkanlıkları, prosedür ve yazılı metinler halinde kodlanmış olan geçmiş deneyimlerdir. Üçüncü ve sonuncusu ise hafıza; semboller ve geçmişte öğrenilmiş ve kazanılmış tecrübelerin sonuçları ile örgütün fiziksel olgularında varlığını devam ettirmektedir (Moorman ve Miner, 1997).
- *Ekoloji*: Örgütün fiziksel ortamı, örgüte ait bilgisini muhafaza eden bir depo görevindedir (Akgün vd., 2009). Bu fiziksel yapılanmalar, örgütteki hiyerarşik durumu yansıtmakta olup; üyelerin karşılıklı tecrübeleri üzerinde önemli bir etkiye sahip bulunmaktadır (Kılıç, 2007).
- *Dışsal (Harici) Arşivler*: İnsan hafızasında olduğu gibi kurumun da hafızasını oluşturan tek şey kendi iç öğeleri değildir. Bir birey bazı bilgileri anımsamakta dışarıdaki etmenlerden faydalanabilirse, örgüt de bu durumu yaşar ve örgüt için kurum harici bazı yerler veya bireyler depo vazifesi görebilir. Daha önceden çalışmış kişiler, rakip firmalar, finansal kurum ve kuruluşlar, devlet ve basın yayın organları kurumla ilgili bilgilerin depolanmasında rol sahibidirler (Akgün vd., 2009).

Alan yazında temel olarak alınan Walsh ve Ungson (1991) depolama birimlerinin yanında karşımıza çıkan diğer bir sınıflandırma da formlar, roller ve karakteristikler olarak üçe ayrıldığı yönündedir. Örgütsel hafıza, formlar, roller ve karakteristikler olarak depolanmaktadır (Moorman ve Miner, 1997).

- *Formlar*, az önceki sınıflandırmada belirtilen yapılardaki inançları, alışkanlıkları, kurumsal bilgileri, modelleri, değer ve normları, fiziksel hafıza depolarını, kuruma özgü mit, efsane ve öyküleri kapsamaktadır. Bunun yanı

sıra örgütler geçmişte başarılı oldukları ya da olamadıkları olaylardan ders almaktadırlar (Akgün vd., 2009).

- *Roller*, örgütsel hafızada iki temel şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar yorumlama ve faaliyet kılavuzudur.
- *Karakteristikler* bu sınıflandırmadaki üçüncü birimdir. Dağılım, erişilebilirlik, içerik ve miktar boyutlarında hafızanın görülmesidir (Moorman ve Miner, 1997).

2.2.5.3. Erişim

Erişim mekanizması örgütün hafızasında zaman içinde örgüt çalışanlarının paylaşım ve tecrübeleriyle meydana getirdiği ve depoladığı bilgiyi istediğinde ve/ya ihtiyaç duyduğunda yeniden ulaşabilmesidir. Yapılan analizlerde örgütlerin değerlendirilmek ve tekrar kullanabilmek için bilgiye erişimi sağlarken birtakım yollar geliştirdiğini göstermektedir. Bu analizlerin sonucunda da bilgiye yeniden erişim mekanizmasının otomatikten kontrollüye kadar birçok çeşitte olabileceği görülmektedir (Kılıç, 2007).

2.2.6. Örgütsel Hafızanın Oluşturulması ve Kullanılması

Bir örgütün hafızasını oluşturabilmesi için zamana ihtiyacı vardır ve birtakım süreçleri tamamlaması gerekmektedir. Örgütlerde, gözlenerek, yaşanılarak, tecrübe edilerek, aktararak ve paylaşarak zamanla edinilen bilginin depolanması örgütsel hafızanın oluşmasını sağlar. Ancak kurumun hafızasında biriken bu bilginin iki çeşidi vardır. Bunlar açık bilgi ve örtülü bilgidir.

Açık bilgi, kullanıma hazır olan, belli bir formatta olan bilgidir. Açık bilgi sözel, görsel veya diğer araçlar aracılığıyla ifade edilebilen bilgiye denir (Barutçugil, 2002: 63). Bu bilgiler metin, formül, diyagram, grafik, tablo, teknik resim, bilgisayar programı, fotoğraf, film vb biçimlerde kullanıma sunulan formatlar olup kâğıt üzerinde, dosyalarda, CD’lerde, hard disklerde veya bunlara benzeyen ortamlarda bulunur (Dinçmen, 2010: 17). Açık bilgi bilişim teknolojileri aracılığıyla rahatça paylaşılabilen, doğruluğu genellenmiş ve kabul edilmiş olan bilgidir. Örgütte olan her bireyin açık ve net anlayabileceği bir bilgi türü olan açık bilgi, kişilerarası ya da

bölümlerarası aktarımı da kolay olan bir bilgidir. Açık bilgiye dair önemli özelliklerden bir diğeri de yorumlanabilir ve objektif bir nitelikte olmasıdır (Demirel, 2006:238).

Örtülü Bilgi, bir örgütün diğerk örgütlerle ve kendi çalışanları arasında zamanla oluşan kaydı tutulmamış iş becerileri, kabiliyetleri ve iş esnasında gözlenebilecek, davranışlarının meydana getirdiği bilgi topluluğu olarak tanımlanabilir (Dinçmen, 2010: 17). Diğerk bir ifadeyle, örtülü bilgi hiçbir yerde kaydı olmayan ve sadece çalışanların zihinlerinde taşımakta olduğu ya da kayıtlı olmasına rağmen kullanım dışı olmuş bilgi kaynaklarıdır (Odabaş, 2009).

Açık bilgi ve örtük bilgiyi karşılaştırdığımızda, açık bilginin somut, kolay anlaşılır, kaydı tutulur ve iletişiminin kolay sağlandığı görülür. Örtük bilgi, açık bilginin anti tezidir ve belgeler, planlar ve prosedürler gibi mekanizmalarla kolayca yazıya dökülemez ve kelimelerle, sayılarla, işaretlerle ifade edilmesi oldukça zordur. Bu yüzden örtük bilginin formüle edilmesi, anlatılması, paylaşılması ve aktarılması başka bir ifadeyle resmi dilde bildirilmesi zordur ve genellikle bir bireye özgü olarak aktarılmaktadır (Gürsoy, 2010). Örtük bilgi, açık bilginin aksine sözlü ya da yazılı olmanın dışında bir eylemle veya davranış yoluyla açığa çıkmaktadır (Barutçugil, 2002). Bunun yanı sıra, örtük bilgi kişisel görüşlerle, sezgilerle, duygularla, inançlarla, tecrübelerle ve değerlerle ilgilidir. Örtük bilgi “neyi” değil “nasılı” bilme olarak ifade edildiği için, “tecrübeden doğan güç” olarak da tanımlanmaktadır (Vendelo ve Augier, 1999).

Örtük bilgi, ilişkiler içinde yer aldığı kadar iletişim akışlarında, davranışlarda ve çalışanların kendi aralarındaki karar verme şekilleri içinde de yer almaktadır (Smith, 2001). Bireyden öte topluluk merkezli olan örtük bilgi genellikle kolektif deneyim, sezgi ve bilgi sahibi bireyler ile grupların kaynakları doğrultusunda oluşur ve ortaya çıkarlar. Bu sebepten dolayıdır ki bir örgütün stratejik olarak en kayda değer kaynağının, örtük bilgi olduğu savunulmaktadır (Ambrosini ve Billsberry, 2007). Örgütsel düzeyde oluşan örtük bilgi, bireysel düzeyde oluşan örtük bilgiden daha farklıdır. Örtük bilgi, benzersiz, yer değiştiremez, taklit edilemez ve yerine konulamazdır (Fayganoğlu, 2019).

2.2.6.1.Örgütsel Hafızanın Oluşması

Bir süreç olan bilginin yönetimi, dairesel bir döngü içinde her aşamanın birbirini etkilemesiyle oluşmaktadır. Bazı örgütlerde bilgisayar odak noktası tutularak bilgi elde edilirken ve bu bilgilerin verileri çalışanların kolayca ulaşabilecekleri ve kullanabilecekleri şekilde veri tabanlarına depolamayı tercih edilirken bu diğer örgütlerde farklıdır. Bazı örgütlerde ise bilgi kişiden kişiye aktarım yoluyla paylaşılmaktadır ve burada bilgisayarın asıl amacı çalışanların bilgi iletişimine destek vermektir. Son zamanlardaki örgütler ise çalışandan bilgiyi alıp onu bağımsız hale getirerek daha sonraki bir zamanda yeniden kullanılabilir hale getirmektedir (Barutçugil, 2002: 105). İhtiyaç duyulduğunda kullanabildiğimiz bu bilgiyi oluşturulan hafıza sayesinde yeniden çağırabiliriz. Bu bölümde de örgütün hafızasının oluşma basamaklarına yer verilmektedir. Örgütsel hafıza oluşturma sürecindeki beş basamak örgütün öğrenme motoru olarak nitelendirilmektedir (King, 2009: 4).

- Bilgi elde edilmesi
- Bilginin depolanması.
- Bilginin dağıtılması
- Bilginin yorumlanması
- Bilginin uygulaması

Sürecin ilk basamağı bilgi elde edilmesidir ve bu süreç örgütsel hafızanın temel taşı olan depolama süreci ile devam etmektedir. Bilgi elde edilmesi yoluyla örgütler, öğrenimlerini sağlarlar. Bilgi edinilmesinin ardından depolanan bilgiler ile örgütsel hafıza oluşabilir hale gelmektedir. Üçüncü adım olan bilginin dağıtılması, farklı farklı şekillerde elde edilen bilginin paylaşılması demektir. Dağıtılan bu bilginin işlenmesi ise bilginin yorumlanması olarak adlandırılan dördüncü aşamasını açıklamaktadır. Bilginin uygulaması aşamasına bakıldığında, bu süreç bu aşamaya gelinceye kadar oluşan sorunları çözüme kavuşturmada bilginin kullanılmasını ifade eden süreçtir. Örgüt, tüm bu aşamalardan sonra öğrenilen tüm bilgileri hafızalarına kaydetmektedir ve kaydedilen tüm bu bilgiler, ihtiyaç durumunda örgütsel faaliyetleri etkilemektedir (Akgün ve Keskin, 2003; King, 2009:4; Nonaka ve Takuchi 1995; Lyles ve Salk, 1996).

2.2.6.2.Örgütsel Hafızanın Kullanımı

İhtiyaç duyulduğunda başvurulana, kurumun açık ve gizli tüm bilgisinin saklandığı örgütsel hafıza doğru kullanıldığında örgüte ilerleme ve başarı getirecektir. Hem gelecekte kullanabilmek, hem de şeffaf bir yönetim sağlayabilmek için kurumlar, kuruma has olan bilgilerini saklar ve depolar ve aynı zamanda başka yöneticiler ya da denetleme mekanizması tarafından da kontrol edilebilecek bir hale getirmektedirler. Bu durum bireylere olan bağımlılık sorununu çözerken, bilgi kuruma ait yapay depolarda muhafaza edilmektedir. Bu da örgütün hafızasının bireysel düzeyden örgüt düzeyine taşınması demektir ve önemli olan da budur. Yalnızca bu şekilde çalışanın firmada artık çalışmıyor olması, kaybolmuş bilgiye dair problemler yaşatmayacaktır. Aksi takdirde kurumlar kaybedilen bilgiden ötürü ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalabilirler (Karabal, 2015: 18). Birey hafızasından örgüt hafızasına çıkamayan, sürekli geçmişe dönük bilgiyi kullanmaya çalışırken değişimin ve gelişimin devam etmekte olmasından kaynaklı etkenleri dikkate alamayan örgütler ise örgütsel hafızanın yanlış ya da eksik kullanılması sorununu yaşarlar. Örgütsel hafızanın hatalı kullanımıyla alakalı karşımıza üç tür çıkmaktadır. Bunlardan ilki, sıradışı bir durum veya olay yaşandığında bilgiye yeniden erişilmesinin sıradan bir karar tepkisiyle karşılaşılmasına izin verebilir olmasıdır. İkincisi, bilginin kontrollü bir biçimde tekrar erişilmesiyle rutin bir karara gerek duyulduğunda rutin olmayan bir tepkiye neden olabilmesidir. Üçüncü hata çeşidi de kontrollü bir şekilde yeniden erişim sağlama süreci sıradışı olan bilgi temini girişiminde uygun bir biçimde harekete geçebilmesidir (Walsh ve Ungson, 1991: 75). Devamlı değişmekte olan çevresindeki olguların farkındalığına gerekli seviyede ulaşamadığında örgüt hafızasında depolanmış bilgisi sabit kalır. Bu depolanmış olduğu bilgiye geleceğe yönelik ya da anlık karar alacağı zaman yeniden ulaşmak için başvurduğunda hazırlık yapmadan hali hazırda depodan kararı aldığı için uygun ve mantıklı karar aldığını varsayabilir. Ancak bu durum sıklıkla olumlu sonuçlansa da bazen geçmiş bilginin durgunluğundan dolayı olumsuzlukların yaşanmasına da sebebiyet vermektedir (Karabal, 2015: 19). Bu gibi durumlar için Neustadt ve May (1986), “gelecek geçmişten gelen bir yere sahip değildir” ifadesinin karar verecekler için önemli olduğu noktasına vurgu yapmıştır. Çünkü şu andaki durum bütünüyle geçmiş zamandaki yaşanmışlıklardan oluşmaz. Etkili bir karar veren belirlenmiş hedeflere varma yolunda geçmiş ve günümüz

arasındaki dengeyi sağlamak mecburiyetindedir (Walsh ve Ungson, 1991: 74). Geçmiş kararların sorgusuz sualsiz kullanılmasının hata yapma riskini arttırdığını söyleyen Webb ve Weick (1979), hafızanın faydalı olmadığını, tedavisinin yapılması gerektiğini öne sürerken ve var olan kararların içerisindeki yeniden erişilmiş olan bilgiden şüphe ederek onu kötülemektedir. Diğer bir deyişle örgütte karar alanlar, geçmişin varsayımına dayalı geçerliliğini kurmak ve oluşturmak amacıyla çalışmalıdır. Çünkü geçmişte alınmış kararlar, gelecektekilerin tahminleri değildirler ve mevcut duruma uyarlanamazlar, geçmiş bilgisinin bu biçimde kullanılması dikkatle ve özenle ele alınmalıdır (Walsh ve Ungson, 1991: 74). Hatasız bir hafıza kullanımı için örgütlerin değişimin ve gelişimin muhtemel etkileri ve sonuçlarını göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Ayrıca, kurumlarındaki hafızanın depolanması ve tekrar erişim süreçlerini doğru stratejilerle harmanlayarak bilgilerini yönetmeli ve kullanmalıdırlar. Örgütsel hafıza, örgütler için ciddi derecede önemlidir ve onu düzgün kullanmak, örgütün değişim ve ilerleme gayretini doğrudan etkileyebilmektedir (Karabal, 2015: 20).

2.2.7. Örgütsel Hafızanın Boyutları

Örgütsel hafıza ölçeği geliştirilme çalışmasında, örgütsel hafızanın depoladığı bilgi çeşitleri aşağıdaki şekilde açıklanmıştır (Dunham ve Burt, 2014).

- *Mesleki Bilgi:* Etkin iş performansı sağlayan, işin yapılması için gereken teknik bilgidir. Bununla birlikte görev tanımlarını da içerir.
- *Sosyo-Politik Bilgi:* Bir örgüt içerisindeki fertlerin görevlerinin ne olduğu, yeteneklerinin, genel kültür düzeylerinin ve nelerle uğraştıklarına dair bilgileri kapsar. Aynı zamanda bu örgütteki önemli kararları kimlerin aldığı bilgisini ve örgüttekilerin sosyal ilişkilerini içermektedir. Hem sosyal ve kültürel yaşam, hem de politik özelliklere dair bilgiler, sosyo-politik bilgi olarak açıklanabilir. Örgütün amacının, hedefinin değerlerinin ne olduğu ile ilgili bilgiler de sosyo-politik bilgi kapsamında ele alınmaktadır.
- *Mesleki Ağlar:* Meslek hayatında, rutin görevler haricinde, danışma ya da muhabbet olarak adlandırabileceğimiz, bireylerin gerek iş gerekse yaşamlarına dair öneriler alabilecekleri, paylaşımında bulunabilecekleri ve bilgi alışverişi

yapılabilecekleri ortamlar bulunmaktadır. Buradan elde edilen bilgilere harici bilgi denilmektedir. Müşteriler, eskiden çalışmış kişiler ve tedarikçiler de bu grup içerisinde yer almaktadır.

- *Sektörel Bilgi:* Sektörde yer alan diğerfirmalar hakkında bilgi sahibi olmak, onların çalışma performanslarını bilmek ve en önemli başarılarının ne olduğunun farkında olmak, örgütün sektör içerisindeki konumu yani itibarını ve sektörde daha önce başarıya ulaşmış uygulamaları bilmek ve örgütün sektör performansına dair bilgilere denir.
- *Geçmiş Bilgisi:* Şirketin geçmiş yaşanmışları, geçmişte yaptığı hatalar ve bu hataların kimler tarafından ve ne sebeple yapıldığı, geçmiş zamandaki başarıların kaynağı, gelenekleri, dönüm noktaları açılarından kurumun tarihine dair bilgileri kapsamaktadır.

2.3 İlgili Araştırmalar

Bu kısımda nomofobi ve örgütsel hafıza ile ilgili yapılmış araştırmalar yer almaktadır.

2.3.1.Nomofobi ile İlgili Araştırmalar

Leung ve Wei (2000), cep telefonu kullanımını etkileyen yedi faktör olduğunu ortaya koyan bir çalışma yapmışlardır. Bu faktörler “Moda ve statü”, “etkileme ve sosyallik”, “rahatlama”, “mobile”, “anında ulaşım”, “araçsallık” faktörleri ve “güvence vermek”, cep telefonlarının bazı güvenlik gerekçeleriyle kullanımı ile ilgilidir. Araştırmanın sonucunda doyum boyutundaki çabukluk, mobilite ve araçsallık, telefonların kullanım amaçlarının temel göstergesi olduğunu sonucuna varılmıştır. Bu çalışmadan aynı zamanda cinsiyet değişkeni açısından cep telefon kullanma şeklinde bir farklılaşma olup olmadığına da bakılmıştır. Buna göre erkekler genelde çalışma hayatları için cep telefonlarını kullanırken, kadınların sosyalleşebilmek için çok uzun konuşmalar yaptıkları saptanmıştır.

Bianchi ve Philips (2005), 18 ve 85 yaş aralığında 195 katılımcı ile bir araştırma yapmıştır ve sonucunda dışadönüklük ve düşük öz saygı problemleri akıllı telefon kullanımını ciddi düzeyde etkilediği bulunmuştur. Ayrıca gençlerin akıllı telefon

bağımlılığına yaşlılardan daha yatkın olduklarını ve problemleri akıllı telefon kullanımının bireyleri fiziksel, finansal ve sosyal yönden olumsuz etkiledikleri bulgusuna ulaşmışlardır.

Hong, Chiu ve Huang (2012), Tayvan’ da 269 kız üniversite öğrencisiyle yapılan bir araştırmada, psikolojik özellikler ile cep telefon bağımlılığı ve cep telefonu kullanımı arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, cep telefon bağımlılığı; sosyal dışadönüklük ve kaygı ile pozitif ilişkili, özsaygı ile negatif ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca cep telefonu bağımlısı kız üniversite öğrencilerinin bağımlılığı, daha fazla görüşme yapıp mesaj yollamayı yordadığı tespit edilmiştir.

Choliz (2012), DSM-IV tanı kitabında yer alan bağımlılık bozuklukları tanı kriterlerini akıllı telefon bağımlılığına uyarlayarak 12-18 yaş aralığında yer alan 2.486 ergenle bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışma sonucunda akıllı telefon bağımlılık derecesi kadınlarda erkeklerden daha yüksek belirlenmiş ve kadınların akıllı telefonla çok üst düzeyde zaman harcamada, mesaj göndermede ve aile içi problemler yaşamada erkeklere oranlandığında daha fazla problem yaşadıkları sonucu elde edilmiştir.

Augner ve Hacker (2012), tarafından 196 genç ile gerçekleştirilen problemleri telefon kullanımı araştırması sonucuna göre bireylerdeki kronik stres, duygusal dengedeki düşüklük, cinsiyet, yaş, depresyon, dışadönüklük özelliklerinin problemleri akıllı telefon kullanımı ile ilişkili olduğunu saptamıştır.

Park, Kim, Shon ve Shim (2013), yaptıkları araştırmada Güney Kore halkının akıllı telefon kullanımını etkileyen psikolojik faktörleri belirlemek istemişlerdir bu yüzden 852 katılımcıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Sonucunda, sosyal katılma motivasyonu, akıllı telefon kullanımı gibi psikolojik geçmişi, yenilikçilik, davranışsal aktivasyon sistemi (BAS) ve kontrol odağı ile problemleri akıllı telefon kullanımını yordadığı tespit edilmiştir.

Lepp, Barkley ve Karpinski (2014) akıllı telefon kullanımı, akademik performans ve kaygı arasındaki ilişkilere baktıkları çalışma sonucunda problemleri akıllı telefon kullanımı ile akademik performans arasında negatif ilişki, kaygı ile ise pozitif ilişki bulunmuşlardır. Yaşam doyumu ile akademik başarı pozitif ilişkiliye sahipken kaygı ile negatif bir ilişkiye sahiptir. Ayrıca problemleri akıllı telefon kullanımı akademik performansı, ruh sağlığını ve mutluluğu olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Takao (2014), tarafından gerçekleştirilen araştırmada 504 üniversite öğrencisinin katılımıyla beş faktör kişilik özellikleri ile problemli cep telefonu kullanımı arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçta, dışadönüklük, nörotiklik, deneyime açıklık ile problemli cep telefonu kullanımı arasında pozitif bir ilişki elde edilirken, uyumluluk ve sorumluluk alanları ile bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Yılmaz (2015) mobil telefon bağımlılığının ergen bireylerinin sosyal kaygılarına olan etkileri üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırmadaki örnekleme İstanbul'daki liselerde okuyan 14-18 yaş grubundan 271 öğrenci oluşturmaktadır. Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre problemli mobil telefon kullanımı ile sosyal kaygının alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İlişki olumlu ama zayıftır. Bu sonuca göre öğrencilerin sosyal kaygı düzeylerinin arttıkça buna paralel olarak problemli mobil telefon kullanımı da arttığı sonucuna varılır.

Tavolacci, Meyrignac, Devhelotte, Richard ve Ladner (2015) kişisel ve çevresel değişkenlere üniversite öğrencilerinde nomofobi düzeyinin farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırma 760 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinde nomofobi düzeyleri cinsiyet, günlük mesaj gönderme sayısı ve telefonla konuşma süresine göre farklılaştığı sonucu elde edilmiştir.

Yıldırım vd. (2016), nomofobinin üniversite öğrencileri arasında yaygınlık oranını incelemek için bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırmanın katılımcılarını 537 üniversitenin çeşitli bölümlerinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çalışmaya katılanların %42.6'sı (n=206) nomofobik davranışlar gösterdiği ve bilgiye ulaşamama ve iletişimi kaybetme alt boyutlarının sonuçlarına göre ise bu noktalarda da yüksek korku yaşadıkları bulgulanmıştır. Ayrıca cinseyete göre kız öğrencilerin erkeklerden daha fazla nomofobik davranışlar gösterdiği bulunmuştur.

Kaplan, Akıllı ve Gezgin (2016) üniversite öğrencilerinde nomofobi düzeylerinin farklı davranış şekilleri ile ilişkilerine bakmıştır. Farklı üniversitelerden 683 öğrenci ile yapılan araştırmada nomofobinin bilgiye ulaşamama ve iletişimi kaybetme boyutlarında yaygınlaştığı sonucuna varılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre ise nomofobiye eğilimi olan öğrencilerin, telefonlarını sık kontrol ettikleri, her zaman şarj cihazını yanında bulundurma, yatmadan telefonla mutlaka zaman geçirme, telefonları

geceleeri de kapatmama ve sabah uyanır uyanmaz telefonu kontrol etme davranışları sergiledikleri saptanmıştır.

Erdem, Kalkın, Türen ve Deniz (2016) öğrencilerinin mobil telefon yoksunluğu korkusunun (Nomofobi) akademik başarı üstündeki etkisini bir araştırmayla incelemişlerdir. Araştırmaya 202 kadın ve 110 erkek üniversite öğrencisi katılmıştır ve 63 öğrencinin %55'inin nomofobik olduğu bununla birlikte günün yaklaşık 6,43 saatini akıllı telefona harcadıkları saptanmıştır. Kadın öğrencilerin de erkek öğrencilere göre daha çok akıllı telefonla vakit harcadıkları bulgusu elde edilmiştir. Öğrencilerin nomofobik durumları alt boyutları olan 'bilgiye ulaşamama', 'cihazdan yoksunluk', 'iletişimi kaybetme' ve 'çevrimiçi olamama' ile beraber onların akademik başarı düzeylerini olumsuz bir şekilde etkilediği görülmüştür. Nomofobinin tüm alt boyutlarına bağlı korku seviyelerinin her birinin yüksekliği ve akademik başarı düzeyi arasında negatif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Öğrencilerin nomofobik olma durumları ile günlük akıllı telefon kullanım süreleri pozitif yönde, akademik başarıları ise negatif yönde ilişkilidir.

Rosen, Carrier, Miller, Rokkum ve Ruiz (2016)'in 700den fazla üniversite öğrencisiyle, teknolojinin uyku düzeni üzerindeki etkisini incelemek amaçlı bir araştırma yapmıştır. Çalışma sonucunda katılan öğrencilerin yarısından fazlasının mobil telefonları açık halde uyuduğu ve çoğunluğun gece en azından bir kere uyanıp gelen mesaj ve bildirimleri kontrol ettiği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca bir şeyleri kaçırmaya kaygısı ve teknolojiye bağımlılık hissinin gece uykularını kaçırdığını ve bireyin diğer gün verimsiz bir gün geçirmesine sebep olabileceği belirtilmiştir.

Çakır ve Oğuz (2017), lise öğrencileri ile bir çalışma yapmıştır ve bu çalışmada lise öğrencilerinde yalnızlık düzeyi ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında eğitim gören 540 lise öğrencisi ile yapılmıştır. Ve bulgulara göre öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık ve yalnızlık düzeylerinin orta seviyede olduğu bulunmuştur. Ayrıca akıllı telefon bağımlılığı ve yalnızlık arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Erdem, Türen ve Kalkın (2017) yaptıkları araştırmanın örneklem grubunu kamu çalışanları ve üniversite öğrencilerinden seçmiştir ve Türkiye'de nomofobi yaygınlığını incelemişlerdir. 202 kamuda çalışanı ve 265 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmanın sonucunda üniversitede öğrenim gören öğrencilerin %54 oranında nomofobik olduğu bulgulanmıştır. Değişkenlerin de incelendiği çalışmada cinsiyete

bakıldığında nomofobinin kadınlarda erkeklerden daha yüksek olduğu, yaş değişkeni ile ters yönlü anlamlı ilişki ve günlük akıllı telefon kullanım süresi ile nomofobi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulgulanmıştır.

2.3.2.Örgütsel Hafıza ile İlgili Araştırmalar

Literatür tarandığında örgütsel (kurumsal) hafızanın birçok farklı alanda tanım ve açıklamalarının bulunduğu görülmektedir. Kurumsal hafıza kavramıyla alakalı Walsh ve Ungson (1991) çalışırken, Moorman ve Miner (1998) işlevsel hafızanın tanımını yapmış ve bildirimsel hafıza olarak özelliklerinden bahsetmiş ve içeriği Moorman ve Miner (1997) bu içeriği bilimsel ve işlevsel olarak sınıflandırmıştır. Walsh ve Ungson (1991) ve Moorman ve Miner (1997) örgütsel hafızanın, örgütte farklı yerlerde ve dağınık olarak akılda tutulduğu söylemişlerdir. Guerrero ve Pino (2001) örgütsel hafızayı anlamak adlı çalışmalarında örgütsel hafızanın tanımlarını yapmışlar ve örgütsel hafıza modellerinde bahsetmişlerdir. Bunun yanı sıra gizlilik (privacy) olarak yeni bir bileşen ekleyerek yeni bir model öne sürmüşlerdir. Van Stijin ve Wesley (2001) örgütsel hafızanın tanımını yapmış ve bu hafızanın içeriklerinden bahsederek kurumlardaki hafızanın bilişsel unsurlar olduğunu ifade etmiştir. Akgün vd., (2012) ise kurumun işlevsel hafızasının kurumun deneyimlerinin bir sonucu olduğunu ifade etmiştir.

Bu çalışmada bahsedilen örgüt hafızası, belge ve dokümanların depolanmasından ziyade örgüt çalışanlarının etkileşim ile kurumlarına dair oluşturdukları hafızadır. Bu hafıza ile ilgili araştırmalara alan yazında kurumsal duygusal hafıza olarak rastlanmaktadır. Duygusal hafıza, duygusal olayların ya da deneyimlerin hafızasıdır (Feldman ve Feldman, 2006: 868). Örgütsel hafıza konusundaki alan yazının çoğunda, duygu konularını, anlamlı bir hale getirmeye, ihtiyaç olduğu belirtilmektedir (Akgün vd., 2012: 96).Duygusal tecrübe, insanlara kendilerinin ne tür algıları yaratabileceklerini anlatır ve daha derin bir analizi ve durumun kavranmasını ve onların faaliyetlerine yön vererek insanların nasıl davrandığını besler (Yeo, 2007). Bu kavramı Huy (1999) duygusal kapasite; düşünceler ve alışkanlıklar ile meydana gelen duyguların bütünleşmesi ve örgütlenmesi olarak tanımlarken duyguların firma bilgi ve alışkanlıkları ile iç içe olduğunu söyler. George (2000) liderlerin hem kendilerinin hem

de çalışanlarının his ve ifadelerini, normlarını ve değerlerini ayarlamaları gerektiğini böylece hislerle ve duygularla, örgütte örgütsel kültürün meydana geldiğini belirtmiştir. Nightingale (2003) ve Thomas (2006) çalışmaları neticesinde duygusal, bildirimsel ve işlevsel hafıza arasında güçlü bir ilişkinin olduğu ifade etmişlerdir. Örgütün hafızasıyla ilgili birçok çalışma yapmış olan Akgün vd., (2009) ve (2012) çalışmalarında örgütlerde duygusallığın yalnızca yazılı talimatlarda değil örgütsel yapı ve kalıplarda da mevcut olduğunu ifade etmişlerdir. Örgütsel duyguların oluşturulan, bir yerden alınan ve uygulanan örgüte dair faaliyet ve davranışlarla meydana geldiğini belirtmişlerdir. Örgütün duygusal hafızasının tanımını ise örgütün geçmişinde yaşanan, belli konuda, bilinçsiz ve görüntü tabanlı olan, duygusal deneyimlerin veya olayların birikimi olduğu şeklinde yapmışlardır. Duygusal hafızanın ölçülebilir boyutları ve seviyesiyle ilgili araştırmaları mevcuttur. Bu ölçümü de bireylere emin oldukları doğrularla ilgili sorular sorarak değerlendiklerini belirtmişlerdir. Örgütsel duygusal hafızanın, bildirimsel hafıza ve firma yenilikçiliği üzerindeki önemini deneysel olarak ortaya koyarken bildirimsel hafızanın bilinçsiz duygusal deneyimleri bilinçli yaptığını ve firma yenilikçiliğini artırmak için duygusal hafızaya ortam yarattığını ifade etmişlerdir.

Kılıç (2007) örgüt kültürü ve örgütsel hafıza arasındaki ilişkiye bakmıştır ve örgütsel hafızayı ikiye ayırıp prosedürel hafıza ve deklaratif hafıza olarak incelemiştir. Her iki örgütsel hafıza türünün, örgüt performansı üzerindeki etkileri daha önceki çalışmalar da referans gösterilerek açıklanmıştır ve buradan yola çıkarak geliştirilen model ile örgüt kültürü ve örgütsel hafıza arasındaki ilişkiler ve firma performansı üzerindeki etkileri istatistiksel olarak incelenmiştir. Örgütsel hafıza ile ilişkisi olan değişkenleri araştıran bir diğer araştırmacı da Arvas (2015) bilgi yönetimi ile örgütsel hafıza arasındaki ilişkiye bakmıştır. Karabal (2015) örgütsel hafızanın örgütsel değişime direnç üzerindeki etkisini İstanbul'da inşaat sektöründe yaptığı bir uygulamayla ele almıştır ve örgütsel hafıza ve değişime direnç arasındaki ilişki pozitif yönlü bulunmuştur. Halaç Seçkin ve Seçkin Çelik (2016) örgütsel hafıza ve yenilikçi iş davranışı ilişkisinde örgütsel hikâye anlatımının aracı rolünü inceledikleri çalışmalarında bankacılık sektöründen toplanan verilerle, bildirimsel ve prosedürel hafızanın çalışanlardaki yenilikçi iş davranışlarını arttırırken, örgütsel hikâyelerin duygusal hafıza üzerinde ara değişken etkisine sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Çakar (2018) ise örgütsel hafızayı örgütsel duygusal hafıza olarak ele almış ve örgütsel

duygusal hafıza, örgütsel bağlılık ve örgüt performansı arasındaki ilişkileri ampirik olarak test etmiştir. 600 banka personeliyle yapılan çalışma sonucunda örgütsel bağlılık ve örgüt performansının pozitif ilişkili olduğu, örgütsel duygusal hafıza ve örgütsel bağlılığın pozitif ilişkili olduğu ve örgütsel duygusal hafıza ve örgüt performansının pozitif ilişkili olduğu sonuçları raporlanmıştır. Demir (2019) örgütsel hafıza ve örgütsel öğrenme arasında ilişki var mı sorusundan yola çıkarak gerçekleştirdiği araştırmada örgütsel hafıza ile örgütsel öğrenmenin birbiriyle ilişkili ve aynı zamanda birbirini destekleyen kavramlar olduğu sonucunu raporlamıştır. Habiboğlu (2019) ise örgütsel hafızayı besleyen ve engelleyen faktörlerin neler olabileceği üzerine yapılmış bir araştırma yapmış ve bilgi yönetimi, liderlik (etkileşimsel ve dönüşümsel liderlik) ve örgütsel kısıtların örgütsel hafızayı olumlu şekilde etkilediği ve kontrol değişkenlerinden sadece yaş faktörünün örgütsel hafızayı olumsuz etkilediği sonucuna varmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, katılımcıların demografik bilgileri, verilerin toplanması, ölçekle ilgili bilgiler ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ile örgütsel hafıza düzeylerinin ilişkisi incelendiği için betimsel ve ilişkisel tarama modelinde nicel bir araştırmadır. Betimsel araştırma modeli, katılımcıların özelliklerinde herhangi bir değişiklik yapılmaksızın mevcut durum hakkında katılımcıların görüşleri alınarak gerçekleştirilen araştırma modelidir. Tarama modellerinden olan ilişkisel tarama modeli ise, iki ya da daha fazla değişken arasında bir ilişkinin olup olmadığının tespitini amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2014).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2019-2020 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Bağcılar, Küçükçekmece ve Başakşehir İlçelerinde görev yapmakta olan, devlet ve özel okullarda ilkokul, ortaokul ve lise kademelerindeki 16.340 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, bu evrenden küme-tabakalı basit seçkisiz ve ulaşılabilirlik durumuna göre belirlenerek seçilmiş 442 öğretmen oluşturmaktadır.

3.3. Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Tablo 3.3.1: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	342	77.4
Erkek	100	22.6
Toplam	442	100

Tablo 3.3.1’deki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %77. 4’ ü kadın (N=342) ve %22. 6’sı erkektir (N=100). Araştırmaya katılanlarda kadın öğretmenlerin oranı erkeklere göre fazladır.

Tablo 3.3.2: Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	N	%
22-26	111	25.1
27-31	167	37.8
32-36	80	18.1
37-41	51	11.5
42-46	24	5.4
47-51	7	1.6
52-56	2	.5
Toplam	442	100

Tablo 3.3.2’deki veriler incelendiğinde en çok katılımcı sayısının %37.8 ile “27-31 yaş” aralığında olduğu görülürken “22-26 yaş” arasındaki öğretmenler de % 25.1 ile ikinci çoğunluktadır. Bu durumda araştırmanın verilerinin yarısından fazlasının 22-32 yaş arası genç katılımcıdan oluştuğu söylenebilir.

Tablo 3.3.3: Öğretmenlerin Medeni Duruma Göre Dağılımı

Medeni Durum	N	%
Evli	233	52.7
Bekâr	209	47.3
Toplam	442	100

Tablo 3.3.3’ deki veriler incelendiğinde katılımcılardan da %52.7 sinin evli olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3.4: Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	N	%
Yüksekokul	24	5.4
Lisans	358	81.0
Yüksek Lisans	57	12.9
Doktora	3	.7
Toplam	442	100

Tablo 3.3.4’deki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin 358’inin % 81 oranla lisans mezunu olduğu görülürken, diğer öğretmenler yüksekokul, yüksek lisans ve doktora mezunudur.

Tablo 3.3.5: Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımı

Kıdem	N	%
1-4 yıl	185	41.9
5-9 yıl	154	34.8
10-14 yıl	62	14.0
15-19 yıl	27	6.1
20 ve üstü	14	3.2
Toplam	442	100

Tablo 3.3.5'deki veriler incelendiğinde 1-4 yıl aralığında % 41.9 ve 5-9 yıl aralığında %34.8 öğretmenle gerçekleştirilmiş araştırmanın büyük çoğunluğunu en fazla 9 senelik iş tecrübesine sahip katılımcılar oluşturmaktadır.

Tablo 3.3.6: Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre Dağılımı

Çalıştıkları Kurum	N	%
Kamu	308	69.7
Özel	134	30.3
Toplam	442	100

Tablo 3.3.6'daki veriler incelendiğinde kamuda görev yapan öğretmenlerin çalışmaya katılanların %69.7'sini oluşturduğu ve özel sektörde görev yapan öğretmenlerin %30.3'ünü oluturduğu görülmektedir.

Tablo 3.3.7: Öğretmenlerin Görev Yerlerine Göre Dağılımı

Görev Yerleri	N	%
İlkokul	59	13.4
Ortaokul	329	74.4
Lise	54	12.2
Toplam	442	100

Tablo 3.3.7'deki veriler incelendiğinde %74.4 (N=329) öğretmenle en yüksek katılım oranının ortaokul öğretmenlerinden olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.3.8: Öğretmenlerin Telefona Sahip Olma Süresi

Öğretmenlerin telefona sahip olma süresi	N	%
1-5 yıl	27	6.1
6-10 yıl	307	69.4

11-15 yıl	90	20.4
16-20 yıl	18	4.1
Toplam	442	100

Tablo 3.3.8’deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin cep telefonlarını %69.5 ile 6-10 yıl aralığında kullananların çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.3.9: Öğretmenlerin Günlük Telefon Kullanma Süresi

Öğretmenlerin günlük telefon kullanma süresi	N	%
6 saatten fazla	225	50.9
3-6 saat	166	37.6
0-3 saat	51	11.5
Toplam	442	100

Tablo 3.3.9’deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin yarısından fazlasının %50.9 telefonlarını 6 saatten fazla kullandıkları bulgusuna rastlanmaktadır.

Tablo 3.3.10: Öğretmenlerin Kullandıkları Sosyal Paylaşım Uygulamaları

Kullanılan Sosyal Paylaşım Sitesi	N	%
Twitter	15	3.4
İnstagram	110	24.9
Facebook	16	3.6
Twitter, İnstagram, Facebook ve Youtube	22	5.0
Twitter ve İnstagram	74	16.7
Twitter, İnstagram, Facebook	62	14.0
Twitter ve Facebook	8	1.8
İnstagram ve Facebook	77	17.4
Hiçbiri	58	13.2
Toplam	442	100

Tablo 3.3.10'daki veriler incelendiğinde öğretmenlerin en çok % 24.9 ile Instagram uygulamasını kullandıkları görülürken Instagramı Facebook uygulamasıyla kullanan öğretmenlerin oranı da %17.4 ile ikinci çoğunlukta ve %16.7 ile Twitter uygulamasıyla birlikte kullanım da üçüncü sırada gelmektedir. Hiç kategorisi öğretmenlerin Whatsapp uygulaması haricinde bir uygulama kullanmadıklarını temsil etmektedir ve oranı %13.1 dir.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veriler ölçek yöntemine başvurularak toplanılmıştır. Ölçekler hem özel hem de kamuya ait MEB okullarındaki öğretmenlere elden dağıtılmış ve gönüllü öğretmenlerden ölçekleri doldurmaları istenmiştir. Ölçekler bu araştırmada kullanılmak üzere 800 öğretmene elden dağıtılmasına ve toplanmasına rağmen, verilerin 724'ü geri döndü ancak içerisinde 282 tanesi hatalı ve eksikti. Bu sebepten analizi yapılmak üzere elde edilen sayı 442'dir. Ölçekler, araştırmanın ekler bölümünde yer almaktadır. Birinci bölümünde Kişisel Bilgi Formu, ikinci bölümünde Örgütsel Hafıza Ölçeği ve üçüncü bölümünde ise Nomofobi Ölçeği bulunmaktadır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın veri toplama araçlarını, gönüllü katılım sağlamış olan katılımcılara ait kişisel bilgi formu ve araştırmanın amacı ve yöntemine uygun iki ölçek oluşturmaktadır.

3.5.1 Kişisel Bilgi Formu

Birinci bölümde yer alan kişisel bilgi formunda öğretmenlerin cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi, çalıştıkları kurum ve görev yerleri tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra ne zamandan beri telefonları olduğu, hangi sosyal paylaşım uygulamalarını kullandıkları ve gün içinde cep telefonlarını ne kadar süre kullandıklarına yönelik sorular sorulmuştur.

3.5.2. Nomofobi Ölçeği

Bu çalışmada kullanılan Nomofobi Ölçeği (Yıldırım ve Correia, 2015) tarafından geliştirilen ancak Yıldırım vd. (2015) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan Nomofobi Ölçeğidir. Ölçek dört alt boyutta (çevrimiçi olamama, iletişimi kaybetme, cihazdan yoksunluk, bilgiye ulaşamama) toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler, Bilgiye Ulaşamama Madde (1, 2, 3, 4), Cihazdan Yoksunluk (Madde 5, 6, 7, 8, 9), İletişimi Kaybetme (Madde 10, 11, 12, 13, 14, 15) ve Çevrimiçi Olamama (Madde 16, 17, 18, 19, 20) şeklindedir. Ölçeğin geçerliği ve güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin orijinal halinde veriler 7'li likert (1.Kesinlikle Katılmıyorum, 7.Kesinlikle Katılıyorum) olarak alınmıştır. Türkçe 'ye uyarlanan halinde ise 5'li likert tipi dereceleme tercih edilmiştir. Ölçek alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları .74 ile .94 arasında değişmekte olup, toplam iç tutarlık katsayısının .92 olduğu raporlanmaktadır (Yıldırım vd., 2016). Ölçek üniversite öğrencileri üzerinde geliştirilmiştir. Ama ölçeğin geliştirilme sürecine ilişkin yayında, yalnızca üniversite öğrencilerine yönelik olarak kullanılabileceği şeklinde bir ifadeye rastlanılmadığından ölçeğin, farklı demografik gruplarda da nomofobiye değerlendirme amaçlı olarak kullanılabileceği düşünülmüştür (Gezgin, D. M., Şahin, Y. L., ve Yıldırım, S., 2017).

3.5.3. Örgütsel Hafıza Ölçeği:

Bu çalışmada kullanılan Örgütsel Hafıza Ölçeği (Dunham, 2010), Türkçe 'ye uyarlanmış olan Örgütsel Hafıza Ölçeği' dir (Limon,2016). Ölçeğin dil geçerliği çeviri tekrar-çeviri ve İngilizce ve Türkçe formlar arasında Pearson Korelasyon katsayısının hesaplanması yöntemleri ile test edilmiştir. İş örgütleri için geliştirilen ölçeğin maddeleri çevrilirken eğitim örgütlerine uyarlanmıştır. Ölçeğin geçerliliğini ölçmek için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) analizleri kullanılmıştır. Yapı geçerliği AFA ve DFA yöntemleri ile test edilmiştir. AFA sonucunda beş boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır. Orijinal ölçek de dikkate alınarak bu faktörlere, Sosyo-politik Bilgi, Mesleki Bilgi, Mesleki Ağlar, Sektörel Bilgi ve Okulun Geçmişi ile İlgili Bilgi adları verilmiştir. Maddelerden ikisinin Türkçe 'ye uyarlandığında farklı boyutlarda faktör yük değeri taşıdığı görülmüştür. Bu

maddelerden biri Türkçe formdan çıkarılırken diğeri faktör yük değeri taşıdığı boyuta uygun olarak değerlendirildiği için ölçekte tutulmuştur. Sonucunda beş boyutlu 20 maddelik bir yapı ortaya çıkmıştır. AFA sonucunda ortaya çıkan bu modelin DFA uyum düzeylerinin de uygun seviyede olduğu görülmüştür. Ölçeğin tamamının Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlarda ise güvenirlik katsayısı .89 ile .74 arasında değişmektedir. Bu uyarlama çalışmasında elde edilen bulgular, Örgütsel Hafıza Ölçeğinin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Alt boyutları Geçmiş İle İlgili Bilgi (Madde 16, 17, 18, 19, 20), Sosyo-Politik Bilgi (Madde 1, 2, 3, 4, 5, 6), Mesleki Bilgi (Madde 7, 8, 9, 10), Mesleki Ağlar (Madde 11, 12, 13) ve Sektörel Bilgi (Madde 14, 15) olmak üzere 5 adettir.

3.6. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın amacına hizmet etmek için hazırlanmış olan ölçekler ile elde edilen veriler SPSS v23 paket programına girilmiş ve analize tabi tutulmuştur. Cronbach Alpha değerlerine bakılarak ölçeklerin güvenirliklerine bakılmıştır. Nomofobi ölçeği için güvenirlik seviyesi .91 hesaplanmıştır. Örgütsel hafıza ölçeğinin güvenirlik değeri ise .84 bulunmuştur. Bu kapsamda değişkenlerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenerek normal dağılıma uygun olup olmadıkları incelenmiştir. Literatüre göre basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 değerleri arasında dağılması normal dağılımın göstergesidir (George ve Mallery, 2010). Buradan hareketle verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Nomofobi Ölçeğinde katsayılar $R = .025$ ve $R = -0.536$ ile Örgütsel Hafıza Ölçeğinde ise katsayılar $R = -.200$ ve $R = .412$ değerleriyle ölçeklerde veri setlerinin normal dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Normal dağılım tespitinden sonra değişkenlere yönelik analiz işlemleri için t-test ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) parametrik testlerinin uygulanmasına karar kılınmıştır. Nomofobi ve Örgütsel Hafızasının, cinsiyet ve çalıştıkları kurum değişkenlerine göre farklılık analizi Bağımsız Grup t-testi ile gerçekleştirilmiştir. Nomofobi ve Örgütsel Hafızanın; yaş, medeni durum, eğitim durumu, kıdem, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük telefon kullanma süresi ve kullandıkları sosyal paylaşım uygulamaları değişkenlerine göre farklılık analizi ANOVA ile yapılmıştır. Anlamlı farkın tespit edildiği durumlarda Post-Hoc testleri

olan Scheffe ve LSD yapılmıştır ve farkın nelerden kaynaklandığı ortaya konulmuştur. Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi tekniğinden faydalanılmıştır. İki değişken arasındaki ilişkinin yönü ve kuvveti belirlenmek istendiği için değişkenler arasındaki ilişkilerin yönünün belirlenmesinde korelasyon katsayıları “+” veya “-” olacak şekilde alınmıştır. Korelasyon katsayılarının değerlendirilmesinde, mutlak değer olarak “.70 – 1” arasında ise yüksek”, “.69 - .30” arasında ise orta, “.29 ve daha düşük değerde ise düşük” düzeyde ilişkili olarak yorumlanmıştır. 0.00’a yaklaşıldıkça ise herhangi bir ilişki bulunmadığı şeklinde yorumlanmıştır (Büyüköztürk vd., 2013). Anlamlılık, $p < 0.05$ olduğu durumlarda gruplar arası fark istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeylerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeylerine ilişkin bulgular alt problemlere göre başlıklar altında yer almaktadır.

4.1.Alt Problemlere İlişkin Bulgular

4.1.1.Alt Problem 1: Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeyleri nasıldır?

Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4.1.1.1’ de verilmiştir.

Tablo 4.1.1.1: Öğretmenlerin Nomofobi ve Örgütsel Hafıza Düzeylerine Ait Ortalamave Standart Sapma Değerleri

Ölçekler ve Alt boyutları		N	$\bar{X}$	ss
Nomofobi	Bilgiye Ulaşamama	442	3.72	1.66
	Cihazdan Yoksunluk	442	4.17	1.53
	İletişimi Kaybetme	442	3.58	1.61
	Çevrimiçi Olamama	442	4.56	1.92
	(Toplam)	442	4.00	1.24
Örgütsel Hafıza	Geçmiş Bilgisi	442	3.19	.98
	Sosyopolitik Bilgi	442	3.87	.62
	Mesleki Bilgi	442	4.23	.61
	Mesleki Ağlar	442	4.24	.78
	Sektörel Bilgi	442	3.42	.87
	(Toplam)	442	3.78	.53

Tablo 4.1.1.1’de öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeylerine ve alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar verilmiştir. Nomofobi

Ölçeğinde yer alan bulgular incelendiğinde katılımcıların en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu alt boyutun “Çevrimiçi Olamama” ($\bar{X}=4.56$, $ss= 1.92$) olduğu, en düşük alt boyutun “İletişimi Kaybetme” ($\bar{X}=3.58$, $ss=1.61$) olduğu bulundu. Katılımcıların Nomofobi Ölçeği toplamında elde ettikleri toplam ise $\bar{X}= 4$ ve $ss=1.24$ olarak hesaplandı. Ölçekten alınabilecek puanlar 20-140 arasında değişmektedir. Değerlendirme ölçütüne göre ölçekten alınan ortalama skor 20 puandan az ise nomofobik olunmadığı, 20-60 puanları arasındaysa düşük, 60-100 puanları arasında ise orta seviyede, 100 puan ve üstünde ise ciddi düzeyde nomofobik olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Correia, 2015). Bu durumda, araştırmanın verilerine göre bu araştırmaya katılan öğretmenlerin $\bar{X}= 4$ ile nomofobik düzeyde oldukları, alt boyutlarından “Çevrimiçi Olamama” ($\bar{X}=4.56$) ile ise en yüksek nomofobik düzeye sahip oldukları saptanmıştır.

Örgütsel Hafıza Ölçeğine bakıldığında ise en yüksek boyut “Mesleki Ağlar” ($\bar{X}=4.24$, $ss=.78$) iken en düşük boyut “Geçmiş Bilgisi” ($\bar{X}=3.19$, $ss=.98$) olarak tespit edilmiştir. Örgütsel Hafızanın toplamdaki bulguları ($\bar{X}=3.78$, $ss=.53$) olarak hesaplandı. Bulgulardan hareketle, çalışmaya katılmış öğretmenlerin kurumlarına dair yüksek düzeyde bir hafızaya sahip oldukları sonucu elde edilir.

4.1.2.Alt Problem 2: Öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Bu alt problemde öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi sonucu elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.1.2.1.Alt Problem 2. 1: Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinin çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım

uygulamalarını kullanma) göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular maddeler olarak sunulmuştur.

a) Cinsiyet

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1.2.1.1: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Nomofobi	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	P
Bilgiye Ulaşamama	Kadın	342	3.66	1.65	-1.28	440	.19
	Erkek	100	3.91	1.71			
Cihazdan Yoksunluk	Kadın	342	4.07	1.56	-2.54	440	.01*
	Erkek	100	4.51	1.39			
İletişimi Kaybetme	Kadın	342	3.49	1.64	-2.15	440	.03*
	Erkek	100	3.88	1.50			
Çevrimiçi Olamama	Kadın	342	4.55	1.90	-.077	440	.93
	Erkek	100	4.57	2.00			
Toplam	Kadın	342	3.93	1.26	-1.99	440	.04 *
	Erkek	100	4.22	1.16			

Tablo 4.1.2.1.1.’de Öğretmenlerin Nomofobi düzeylerinin toplamına ilişkin bulgulara cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma bulunmuştur ($t=-1.99$; $p<.05$). Alt boyutları incelendiğinde ise “Cihazdan Yoksunluk” ($t=-2.54$; $p<.05$) ve “İletişimi Kaybetme” ($t=-2.15$; $p<.05$) boyutlarında da farklılık görürken, diğer alt boyutlarda farka rastlanılmamıştır. Nomofobi ölçeğinin toplam değerindeki ortalamaları incelendiğinde, erkek öğretmenlerin puanları ($\bar{X}=4.22$; $ss=1.16$) kadın öğretmenlerin ortalama puanlarından ($\bar{X}=3.93$; $ss=1.26$) daha yüksektir. Alt boyutlarda da erkek öğretmenlerin ortalama puanları kadın öğretmenlerin ortalama puanlarından daha yüksektir. Bulgulara göre, cinsiyet değişkeninin nomofobi üzerinde etkisi olduğunu ve erkek öğretmenlerde nomofobi düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

b) Yaş

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.2’de sunulmuştur. Tablo 4.1.2.1.2’de öğretmenlerinin nomofobi düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F(6-435)=2.84$, $p<.05$).

Tablo 4.1.2.1.2: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	K.T	sd	K.O	F	P	Fark
Bilgiye Ulaşamama	22-26	111	3.56	1.69	G.Arası	39.32	6	6.55			3-1
	27-31	167	3.47	1.67	G.İçi	1188.42	435	2.73	2.39	.02*	3-2
	32-36	80	4.10	1.60	Toplam	1227.75	441				2-5
	37-41	51	3.93	1.48							
	42-46	24	4.25	1.84							
	47-51	7	4.57	1.50							
	52-56	2	3.62	.88							
	Total	442	3.72	1.66							
Cihazdan Yoksunluk	22-26	111	3.96	1.35	G.Arası	46.50	6	7.25			1-5,6
	27-31	167	3.98	1.58	G.İçi	995.22	435	2.28	3.38	.00*	2-5,6
	32-36	80	4.31	1.51	Toplam	1041.73	441				3-5,6
	37-41	51	4.45	1.57							
	42-46	24	5.02	1.58							
	47-51	7	5.48	1.46							
	52-56	2	3.50	1.27							
	Total	442	4.17	1.53							
İletişimi Kaybetme	22-26	111	3.25	1.43	G.Arası	29.29	6	4.88			
	27-31	167	3.58	1.67	G.İçi	1126.55	435	2.59	1.88	.08	
	32-36	80	3.58	1.59	Toplam	1155.84	441				
	37-41	51	3.97	1.67							
	42-46	24	4.01	1.71							
	47-51	7	3.69	1.91							
	52-56	2	5.16	1.64							
	Total	442	3.58	1.61							
Çevrimiçi Olamama	22-26	111	4.40	1.85	G.Arası	25.65	6	4.27			
	27-31	167	4.42	1.93	G.İçi	1605.41	435	3.69	1.15	.32	
	32-36	80	4.77	2.02	Toplam	1631.07	441				
	37-41	51	4.75	2.07							
	42-46	24	4.95	1.34							
	47-51	7	5.62	1.76							
	52-56	2	3.40	2.82							
	Total	442	4.56	1.92							

Toplam	22-26	111	3.78	1.11	G.Arası	25.89	6	4.31		1-3,4,5,6
	27-31	167	3.87	1.28	G.İçi	659.29	435	1.51	2.84	.01* 2-4,5
	32-36	80	4.16	1.26	Toplam	685.19	441			
	37-41	51	4.28	1.26						
	42-46	24	4.54	1.20						
	47-51	7	4.80	1.29						
	52-56	2	4.00	.70						
	Total	442	4.00	1.24						

Tablo 4.1.2.1.2’de öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde yaş değişkenine göre farkını tespit etmiştir ve bilgiye ulaşamama boyutunda, cihazdan yoksunluk boyutunda ve toplam değerdeki farkın sebebini saptamak için de LSD analizi Tablo 4.1.2.1.3’te vermektedir.

Tablo 4.1.2.1.3: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Bilgiye Ulaşama Alt Boyutunda, Cihazdan Yoksunluk Alt Boyutunda ve Toplam Değerde LSD Sonuçları

	Yaş	Yaş	Ortalama Farkı	P
Bilgiye Ulaşamama	22-26	32-36	-0.54*	.02
	27-31	32-36	-0.63*	.00
		42-46	-0.77*	.03
Cihazdan Yoksunluk	22-26	42-46	-1.06*	.00
		47-51	-1.52*	.01
	27-31	42-46	-1.03*	.00
		47-51	-1.49*	.01
	32-36	42-46	-0.71*	.04
		47-51	-1.17*	.04
Toplam	22-26	32-36	-0.38*	.03
		37-41	-0.49*	.01
		42-46	-0.76*	.00
		47-51	-1.01*	.03
	27-31	37-41	-0.4*	.03
		42-46	-0.67*	.01

*Tabloda sadece anlamlı fark olanlar gösterilmiştir

Tablo 4.1.2.1.3'te nomofobi ölçeği toplam değerinde fark olmasının yanı sıra “Bilgiye Ulaşamama” boyutunda ($F(6-435)=2.39, p<,05$) fark tespit edilmiştir. Bu fark, “32-36 yaş” aralığındaki ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}= 4.10$), “22-26 yaş” ($\bar{X}=3.56$) ve “27-31 yaş” aralığındaki ($\bar{X}=3.47$) ortalama sıklık düzeylerinden yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Bir diğer fark ise “27-31 yaş” aralığındaki ortalama sıklık düzeyinin ($\bar{X}=3.47$), “32-36 yaş” aralığındakilerin ($\bar{X}= 4.10$) ve “42-46 yaş” aralığındakilerden ($\bar{X}=4.25$) daha küçük olmasından kaynaklanmaktadır. Nomofobinin diğer alt boyutu olan “Cihazdan Yoksunluk” boyutunda da fark tespit edilmiştir ($F(6-435)=3.38, p<,05$). Bu farkın nedeni ise “42-46 yaş” aralığındaki ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}= 5.02$), “27-31 yaş” aralığındaki ($\bar{X}= 3.98$) ve “22-26 yaş” aralığındaki ($\bar{X}=3.96$) büyük olmasıdır. Diğer bir sebep ise “47-51 yaş” aralığındaki ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}= 5.48$), “27-31 yaş” aralığındaki ($\bar{X}= 3.98$) ve “22-26 yaş” aralığındaki ($\bar{X}= 3.96$) büyük olmasıdır. Bunlarla birlikte başka bir sebep de “32-36 yaş” aralığındaki ortalama sıklık düzeylerinin “42-46 yaş” aralığındaki ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{X}=5.02$) ve “47-51 yaş” aralığındaki ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{X}= 5.48$) küçük olmasıdır. Nomofobi ölçeğinin toplam değerinde anlamlı bir fark olmasının nedeni “22-26 yaş” aralığındaki ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}= 3.78$), “32-36 yaş” aralığından ($\bar{X}=4.16$), “37-41 yaş” aralığından ($\bar{X}=4.28$) , “42-46 yaş” aralığından ($\bar{X}=4.54$) ve “47-51 yaş” aralığından ($\bar{X}= 4.80$) küçük olmasıdır. Diğer bir sebep ise “27-31 yaş” aralığının ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}= 3.87$) , “37-41 yaş” aralığından ($\bar{X}=4.28$) ve “42-46 yaş” aralığından ($\bar{X}=4.54$) ve “47-51 yaş” aralığından ($\bar{X}= 4.80$) ortalama sıklık düzeylerinden küçük olmasıdır. Bu durumda öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde öğretmenlerin yaşlarının etkisinin büyük olduğu sonucuna varılabilir. “22-26 yaş” ve “27-31 yaş” aralığındaki öğretmenlerde ileri yaş aralığındaki öğretmenlere göre daha düşük bir nomofobi düzeyi saptanmıştır.

c) Medeni Durum

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.4'te sunulmuştur.

Tablo 4.1.2.1.4: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Nomofobi	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	P
Bilgiye Ulaşamama	Evli	233	3.89	1.66	2.32	440	.02*
	Bekar	209	3.52	1.66			
Cihazdan Yoksunluk	Evli	233	4.32	1.59	2.26	440	.02*
	Bekar	209	3.99	1.45			
İletişimi Kaybetme	Evli	233	3.72	1.65	1.97		.04*
	Bekar	209	3.42	1.56		440	
Çevrimiçi Olamama	Evli	233	4.59	1.94	.41	440	.67
	Bekar	209	4.52	1.90			
Nomofobi Toplam	Evli	233	4.12	1.30	2.24	440	.02*
	Bekar	209	3.86	1.16			

Tablo 4.1.2.1.4’te öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde medeni durum değişkenine göre “Bilgiye Ulaşamama” ($t=2.32$; $p<.05$), “Cihazdan Yoksunluk” ($t=2.26$; $p<.05$), “İletişimi Kaybetme” ($t=1.97$; $p<.05$) ve toplam değerinde ($t=2.24$; $p<.05$) fark tespit edilmiştir. Toplam değerdeki bu fark “evli” kategorisindeki öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=4.12$), “bekâr” öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{X}=3.86$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Nomofobi ölçeğine ilişkin alt boyutlarda ise “Bilgiye Ulaşamama” boyutuna ilişkin farklılığın kaynağı; “evli” kategorisinde yer alan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=3.89$), “bekâr” kategorisinde yer alan öğretmenlerin ($\bar{X}=3.52$) ortalama sıklık düzeylerinden büyük olmasından kaynaklanmaktadır. “Cihazdan Yoksunluk” boyutuna ilişkin farklılığın kaynağı; “evli” kategorisinde yer alan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=4.32$), “bekâr” kategorisinde yer alan öğretmenlerin ($\bar{X}=3.99$) ortalama sıklık düzeylerinden büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Diğer alt boyut olan “İletişimi Kaybetme” boyutunda da “evli” kategorisindeki öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=3.72$), “bekâr” kategorisindeki ($\bar{X}=3.42$) ortalama sıklık düzeyinden büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumda medeni durum değişkeninin öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde etkisi olduğu belirlenmiştir ve evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde nomofobiye sahip oldukları saptanmıştır.

d) Eğitim Durumu

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.2.2.1.5’de sunulmuştur. Tablo 4.1.2.1.5’de öğretmenlerin nomofobi düzeylerinin eğitim durumu değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F(3-438)=.515, p>.05$).

Tablo 4.1.2.1.5: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	K.T	sd	K.O	F	P	Fark
Bilgiye Ulaşamama	Yüksekokul	24	3.47	1.67	G.Arası	2.78	3	.92			
	Lisans	358	3.74	1.69	G.İçi	1224.96	438	2.79	.33	.80	
	Y.lisans	57	3.64	1.52	Toplam	1227.75	441				
	Doktora	3	4.25	1.56							
	Total	442	3.72	1.66							
Cihazdan Yoksunluk	Yüksekokul	24	3.90	1.65	G.Arası	4.92	3	1.64			
	Lisans	358	4.17	1.54	G.İçi	1036.80	438	2.36	.69	.55	
	Y.lisans	57	4.21	1.42	Toplam	1041.73	441				
	Doktora	3	5.20	1.50							
	Total	442	4.17	1.53							
İletişimi Kaybetme	Yüksekokul	24	3.99	1.56	G.Arası	4.96	3	1.65			
	Lisans	358	3.56	1.62	G.İçi	1150.88	438	2.62	6.30	.59	
	Y.lisans	57	3.50	1.63	Toplam	1155.84	441				
	Doktora	3	3.94	1.27							
	Total	442	3.58	1.61							
Çevrimiçi Olamama	Yüksekokul	24	4.06	2.08	G.Arası	12.30	3	4.10			
	Lisans	358	4.57	1.91	G.İçi	1618.77	438	3.69	1.11	.34	
	Y.lisans	57	4.61	1.90	Toplam	1631.07	441				
	Doktora	3	6.00	1.73							
	Total	442	4.56	1.92							
Toplam	Yüksekokul	24	3.88	1.24	G.Arası	2.41	3	.80			
	Lisans	358	4.00	1.26	G.İçi	682.77	438	1.55	.51	.67	
	Y.lisans	57	3.98	1.15	Toplam	685.19	441				
	Doktora	3	4.83	.96							
	Total	442	4.00	1.24							

Tablo 4.1.2.1.5’deki bulgulara göre eğitim durumu değişkeninin hem toplam değerinde hem de alt boyutlarında anlamlı fark saptanmamıştır.

a) İş Deneyimi(Kıdem)

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde iş deneyimi değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.6'da sunulmuştur ve bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F(4-437)=2.10$, $p>.05$).

Tablo 4.1.2.1.6: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin İş Deneyimi (Kıdem) Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Kıdem	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	K.T	sd	K.O	F	P	Fark
Bilgiye Ulaşamama	1-4 yıl	185	4.03	1.45	G.Arası	12.98	4	3.24			
	5-9 yıl	154	4.07	1.55	G.İçi	1214.76	437	2.78	1.16	.32	
	10-14 yıl	62	4.33	1.53	Toplam	1227.75	441				
	15-19 yıl	27	4.84	1.70							
	20+ yıl	14	5.02	1.58							
	Total	442	4.17	1.53							
Cihazdan Yoksunluk	1-4 yıl	185	4.03	1.45	G.Arası	29.10	4	7.27			5-1.2
	5-9 yıl	154	4.07	1.55	G.İçi	1012.62	437	2.31	3.14	.01*	4-1.2
	10-14 yıl	62	4.33	1.53	Toplam	1041.73	441				
	15-19 yıl	27	4.84	1.70							
	20+ yıl	14	5.02	1.58							
	Total	442	4.17	1.53							
İletişimi Kaybetme	1-4 yıl	185	3.43	1.61	G.Arası	11.45	4	2.86			
	5-9 yıl	154	3.62	1.58	G.İçi	1144.39	437	2.61	1.09	.35	
	10-14 yıl	62	3.75	1.63	Toplam	1155.84	441				
	15-19 yıl	27	3.58	1.77							
	20+ yıl	14	4.20	1.71							
	Total	442	3.58	1.61							
Çevrimiçi Olamama	1-4 yıl	185	4.44	1.85	G.Arası	8.65	4	2.16			
	5-9 yıl	154	4.57	1.99	G.İçi	1622.41	437	3.71	.58	.67	
	10-14 yıl	62	4.63	1.99	Toplam	1631.07	441				
	15-19 yıl	27	4.82	1.90							
	20+ yıl	14	5.10	1.80							
	Total	442	4.56	1.92							
Toplam	1-4 yıl	185	3.86	1.24	G.Arası	12.97	4	3.24			
	5-9 yıl	154	4.00	1.22	G.İçi	672.21	437	1.53	2.10	.07	
	10-14 yıl	62	4.13	1.25	Toplam	685.19	441				
	15-19 yıl	27	4.28	1.39							
	20+ yıl	14	4.67	1.04							
	Total	442	4.00	1.24							

Tablo 4.1.2.1.6 analiz sonucunda Cihazdan Yoksunluk boyutunda farkın sebebini öğrenmek için LSD analizi yapılmıştır ve Tablo 4.1.2.1.7 bu sonucu vermektedir.

Tablo 4.1.2.1.7: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin İş Deneyimi (Kıdem) Değişkenine Göre Cihazdan Yoksunluk Boyutunda LSD Analizi Sonucu

	İş Deneyimi	İş Deneyimi Değişkeni	Ortalama Farkı	P
Cihazdan Yoksunluk	1-4 yıl	15-19 yıl	-0.81*	.00
		20+ yıl	-0.99*	.01
	5-9 yıl	15-19 yıl	-0.76*	.01
		20+ yıl	-0.95*	.02

*Tabloda sadece anlamlı fark olanlar gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2.1.7’de öğretmenlerin nomofobi düzeylerine ilişkin ölçeğin alt boyutlarında ise sadece “Cihazdan Yoksunluk” boyutuna ilişkin algılarında iş deneyimi değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F(4-437)=3.14$, $p<.05$). Bu farklılık “15-19 yıl” aralığında deneyime sahip öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=4.84$), “1-4 yıl” aralığındaki ($\bar{X}=4.03$) ve “5-9 yıl” aralığındaki ($\bar{X}=4.07$) deneyime sahip öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinden büyük olmasından kaynaklıdır. Aynı zamanda “20 ve üstü yıl” deneyime sahip öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=5.02$), “1-4 yıl” aralığındaki ($\bar{X}=4.03$) ve “5-9 yıl” aralığındaki ($\bar{X}=4.07$) deneyime sahip öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinden büyük olmasından kaynaklıdır. Bu durumda genel toplamda bir fark görünmese de alt boyutlardan “Cihazdan Yoksunluk” boyutunda iş deneyiminin nomofobi düzeyini etkilediği ve iş deneyimi fazla olan öğretmenlerde nomofobi düzeyinin daha fazla olduğu saptanmıştır.

b) Çalıştıkları Kurum

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinin çalıştıkları kurum değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.8’de verilmiştir.

Tablo 4.1.2.1.8: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Nomofobi	Çalıştıkları Kurum	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	P
Bilgiye Ulaşamama	Kamu	308	3.74	1.74	.41	440	.67
	Özel	134	3.67	1.49			
Cihazdan Yoksunluk	Kamu	308	4.19	1.50	.51	440	.60
	Özel	134	4.11	1.61			
İletişimi Kaybetme	Kamu	308	3.49	1.63	-1.6	440	.10
	Özel	134	3.76	1.56			
Çevrimiçi Olamama	Kamu	308	4.69	1.86	2.2	440	.02*
	Özel	134	4.24	2.03			
Toplam	Kamu	308	4.02	1.24	.51	440	.60
	Özel	134	3.95	1.24			

Tablo 4.1.2.1.8’de Öğretmenlerin Nomofobi ölçeğinin toplam değerindeki bulgulara çalıştıkları kurum değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t=.51$; $p>.05$). Alt boyutları incelendiğinde üç alt boyutta da farklılaşma olmazken. “Çevrimiçi Olamama” boyutunda anlamlı farka rastlanmaktadır ($t=2.27$; $p<.05$). Nomofobi ölçeğinin tüm boyutlarda ortalamaları incelendiğinde, kamuda çalışan öğretmenlerin puanları ($\bar{X}=4.02$; $ss=1.24$) özel sektördeki öğretmenlerin ortalama puanlarından ($\bar{X}=3.95$; $ss=1.24$) daha yüksektir. Alt boyutlarda ise kamuda çalışan öğretmenlerin ortalama puanları üç boyutta da özel sektördekilere daha yüksektir. Ancak “İletişimi Kaybetme” alt boyutunda özel sektördeki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{X}=3.76$; $ss=1.56$) kamudakilerden ($\bar{X}=3.49$; $ss=1.63$) daha fazladır.

c) Görev Yerleri

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde görev yerleri değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.9’da sunulmuştur. Tablo 4.1.2.1.9’da öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde görev yeri değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F(2-439)=.807$, $p>.05$).

Tablo 4.1.2.1.9: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Görev Yerleri Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Görev Yerleri	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	KT	sd	K.O	F	P	Fark
Bilgiye Ulaşamama	İlkokul	59	3.71	1.68	G.Arası	.19	2	.096			
	Ortaokul	329	3.73	1.65	G.İçi	1227.55	439	2.79	.034	.96	
	Lise	54	3.67	1.76	Toplam	1227.75	441				
	Total	442	3.72	1.66							
Cihazdan Yoksulluk	İlkokul	59	4.04	1.64	G.Arası	10.27	2	5.13	2.18	.11	
	Ortaokul	329	4.12	1.52	G.İçi	1031.45	439	2.35			
	Lise	54	4.57	1.43	Toplam	1041.73	441				
	Total	442	4.17	1.53							
İletişimi Kaybetme	İlkokul	59	3.69	1.63	G.Arası	5.92	2	2.96	1.13	.32	
	Ortaokul	329	3.60	1.62	G.İçi	1149.91	439	2.61			
	Lise	54	3.28	1.58	Toplam	1155.84	441				
	Total	442	3.58	1.61							
Çevrimiçi Olamama	İlkokul	59	3.88	2.01	G.Arası	40.71	2	20.35	5.62	.00*	1-2
	Ortaokul	329	4.60	1.88	G.İçi	1590.35	439	3.62			1-3
	Lise	54	5.04	1.91	Toplam	1631.07	441				
	Total	442	4.56	1.92							
Toplam	İlkokul	59	3.83	1.24	G.Arası	2.51	2	1.25	.80	.44	
	Ortaokul	329	4.01	1.25	G.İçi	682.67	439	1.55			
	Lise	54	4.12	1.23	Toplam	685.19	441				
	Total	442	4.00	1.24							

Tablo 4.1.2.1.9’da çevrimiçi olamama boyutunda tespit edilen farkın sebebini belirlemek için Scheffe analizi yapılmıştır ve bu analizin sonuçları Tablo 4.1.2.1.10’da verilmiştir.

Tablo 4.1.2.1.10: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Görev Yerleri Değişkenine Göre Çevrimiçi Olamama Alt Boyutunda Scheffe Analiz Sonucu

	Görev Yerleri	Görev Yerleri Değişkeni	Ortalama Farkı	P
Çevrimiçi Olamama	İlkokul	Ortaokul	-0.72*	0.02
	İlkokul	Lise	-1.16*	0.00

*Tabloda sadece anlamlı fark olanlar gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2.1.10’da nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından olan “Çevrimiçi Olamama” boyutuna ilişkin görev yerleri değişkeninde anlamlı bir fark görülmektedir ($F(2-439)=5.62, p<.05$). Bu farkın sebebi ise “ilkokul” ortalama sıklık düzeyinin ($\bar{X}=3.88$), “ortaokul” ortalama sıklık düzeyi ($\bar{X}=4.60$) ve “lise” ($\bar{X}=5.04$) ortalama sıklık düzeyinden küçük olmasıdır. Tabloya göre öğretmenlerin görev yerlerinin nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından olan çevrimiçi olamama boyutunda etkili bir değişken olduğu ve ilkokul kademesindeki öğretmenlerde daha düşük olarak saptandığı söylenebilir.

d) Telefona Sahip Olma Süresi

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde telefon kullanma süresi değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.11’de sunulmuştur. Tablo 4.1.2.1.11’de öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde telefonlarını kullanma süresi değişkenine göre bir farklılaşma tespit edilmiş ve tabloda verilmiştir ($F(3-438)=6.43, p<.05$).

Tablo 4.1.2.1.11: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Telefona Sahip Olma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	T.S.O.S	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	K.T	sd	K.O	F	P	Fark
Bilgiye Ulaşamama	1-5 yıl	27	4.11	1.78	G.Arası	38.43	3	12.81			4-2
	6-10 yıl	307	3.73	1.65	G.İçi	1189.31	438	2.71	4.71	.00*	3-1.4
	11-15 yıl	90	3.35	1.64	Toplam	1227.75	441				
	16-20 yıl	18	4.83	1.28							
	Total	442	3.72	1.66							
Cihazdan Yoksunluk	1-5 yıl	27	4.63	1.39	G.Arası	33.79	3	11.26			4-2
	6-10 yıl	307	4.15	1.53	G.İçi	1007.94	438	2.30	4.89	.00*	4-3
	11-15 yıl	90	3.87	1.52	Toplam	1041.73	441				
	16-20 yıl	18	5.22	1.24							
	Total	442	4.17	1.53							
İletişimi Kaybetme	1-5 yıl	27	3.82	1.74	G.Arası	17.52	3	5.84			
	6-10 yıl	307	3.55	1.59	G.İçi	1138.32	438	2.59	2.24	.08	
	11-15 yıl	90	3.41	1.68	Toplam	1155.84	441				
	16-20 yıl	18	4.43	1.35							
	Total	442	3.58	1.61							

Çevrimiçi Olamama	1-5 yıl	27	5.00	1.98	G.Arası	39.13	3	13.04		4-2
	6-10 yıl	307	4.46	1.92	G.İçi	1591.93	438	3.63	3.58	.01* 4-3
	11-15 yıl	90	4.49	1.94	Toplam	1631.07	441			
	16-20 yıl	18	5.86	1.19						
	Total	442	4.56	1.92						
Toplam	1-5 yıl	27	4.38	1.18	G.Arası	28.92	3	9.64	6.43	.00* 4-2
	6-10 yıl	307	3.97	1.23	G.İçi	656.26	438	1.49		4-3
	11-15 yıl	90	3.78	1.25	Toplam	685.19	441			
	16-20 yıl	18	5.06	0.97						
	Total	442	4.00	1.24						

Tablo 4.1.2.1.11’de nomofobi ölçeğine ait üç alt boyutta da telefon kullanma yılı değişkenine göre anlamlı farklar bulunmuştur. “Bilgiye Ulaşamama” ($F(4-437)=4.71$, $p<.05$) alt boyutunda “Cihazdan Yoksunluk” ($F(3-438)=4.89$, $p<.05$) alt boyutunda ve “Çevrimiçi Olamama” alt boyutunda ($F(3-438)=3.58$, $p<.05$) şeklindedir. Tablo 4.1.2.1.11’de görülen farkların sebeplerini saptamak için LSD analizi yapılmış ve Tablo 4.1.2.1.12’de gösterilmektedir.

Tablo 4.1.2.1.12: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Telefona Sahip Olma Süresi Değişkenine Göre Bilgiye Ulaşamama, Cihazdan Yoksunluk, Çevrimiçi Olamama Alt Boyutlarında ve Toplam Değerde LSD Analiz Sonucu

	T.S.O.S	T.S.O.S. Değişkeni	Ortalama Farkı	P
Bilgiye Ulaşamama	1-5 yıl	11-15 yıl	0.75*	0.03
	6-10 yıl	16-20 yıl	-1.10*	0.00
	11-15 yıl	16-20 yıl	-1.47*	0.00
Cihazdan Yoksunluk	6-10 yıl	16-20 yıl	-1.06*	0.00
	11-15 yıl	16-20 yıl	-1.34*	0.00
Çevrimiçi Olamama	6-10 yıl	16-20 yıl	-1.39*	0.00
	11-15 yıl	16-20 yıl	-1.37*	0.00
Toplam	1-5 yıl	11-15 yıl	0.59*	0.02
	6-10 yıl	16-20 yıl	-1.09*	0.00
	11-15 yıl	16-20 yıl	-1.28*	0.00

*Tabloda sadece anlamlı fark olanlar gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2.1.12’deki bulgulara göre, nomofobi toplam değeri için anlamlı farkın sebebi “16-20 yıl” aralığında telefon kullanan öğretmenlerin ortalama sıklık

düzeylerinin ($\bar{X}= 5.06$), “6-10 yıl” aralığında telefon kullanan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{X}=3.97$) ve “11-15 yıl” aralığında telefon kullanan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{X}=3.78$) büyük olmasıdır. Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin bulgular incelendiğinde ise “Bilgiye Ulaşamama” boyutunda fark olmasının nedeni “16-20 yıl” aralığındaki öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}= 4.83$), “11-15 yıl” aralığındaki öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{X}= 3.35$) ve “6-10 yıl” aralığındaki ($\bar{X}=3.73$) ortalama sıklık düzeyinden büyük olmasıdır. İkinci alt boyut olan “Cihazdan Yoksunluk” boyutunda fark olmasının nedeni “16-20 yıl” aralığındaki öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=5.22$), “11-15 yıl” aralığındaki öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{X}= 3.87$) ve “6-10 yıl” aralığındaki ($\bar{X}= 4.15$) ortalama sıklık düzeyinden büyük olmasıdır. “Çevrimiçi olamama” boyutundaki farkın nedeni “16-20 yıl” aralığındaki öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}= 5.86$), “11-15 yıl” aralığındaki öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinden ($\bar{X}= 4.49$) ve “6-10 yıl” aralığındaki ($\bar{X}=4.46$) ortalama sıklık düzeyinden büyük olmasıdır. Öğretmenlerin cihazlarını ne zamandan beri kullandıkları yani telefona sahip olma süresi değişkenleri nomofobi düzeylerinde etkili bir değişkendir. Hem toplam değere hem de alt boyutlara bakılarak, “16-20 yıl” aralığında kullanan öğretmenlerin nomofobi düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Diğer bir ifadeyle akıllı telefonlarını daha uzun yıllardır kullanan öğretmenlerde nomofobi daha yüksek seviyededir.

1) Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde günlük cep telefonu kullanma süresi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.13’te sunulmuştur. Tablo 4.1.2.1.13’te öğretmenlerinin nomofobi düzeylerinin günlük cep telefonu kullanma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma görülmektedir ($F(2-439)=8.03, p<.05$).

Tablo 4.1.2.1.13: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

		G.C.K.S	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	KT	sd	K.O	F	P	Fark
Bilgiye Ulaşamama	6 + saat	225	3.95	1.65	G.Arası	37.74	2	18.87				1-3
	3-6 saat	166	3.62	1.59	G.İçi	1190.01	439	2.71	6.96	.00*		
	0-3 saat	51	3.02	1.78	Toplam	1227.75	441					
	Total	442	3.72	1.66								
Cihazdan Yoksunluk	6 + saat	225	4.34	1.60	G.Arası	34.63	2	17.31				1-3
	3-6 saat	166	4.16	1.35	G.İçi	1007.09	439	2.29	7.54	.00*		2-3
	0-3 saat	51	3.43	1.58	Toplam	1041.73	441					
	Total	442	4.17	1.53								
İletişimi Kaybetme	6 + saat	225	3.85	1.61	G.Arası	37.25	2	18.62				
	3-6 saat	166	3.37	1.56	G.İçi	1118.59	439	2.54	7.31	.00*		1-2,3
	0-3 saat	51	3.06	1.64	Toplam	1155.84	441					
	Total	442	3.58	1.61								
Çevrimiçi Olamama	6 + saat	225	4.62	1.98	G.Arası	4.92	2	2.46				
	3-6 saat	166	4.56	1.84	G.İçi	1626.14	439	3.70	.66	.51		
	0-3 saat	51	4.27	1.89	Toplam	1631.07	441					
	Total	442	4.56	1.92								
Toplam	6 + saat	225	4.18	1.28	G.Arası	24.20	2	12.10				
	3-6 saat	166	3.91	1.11	G.İçi	660.98	439	1.50	8.03	.00*		1-3
	0-3 saat	51	3.45	1.32	Toplam	685.19	441					
	Total	442	4.00	1.24								

Tablo 4.1.2.1.13'teki bulgularda fark olduğu belirlenmiş ve tespit edilen farkların sebeplerini belirlemek için post-hoc testlerinden Scheffe yapılmıştır ve sonuçlara Tablo 4.1.2.1.14'de yer verilmiştir.

Tablo 4.1.2.1.14: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi Değişkenine Göre Bilgiye Ulaşamama, Cihazdan Yoksunluk, İletişimi Kaybetme ve Toplam Değerde Scheffe Analizi Sonuçları

	G.C.K.S.	G.C.K.S Değişkeni	Ortalama Farkı	P
Bilgiye Ulaşamama	6 +	0-3 saat	-0.92*	0.00
Cihazdan Yoksunluk	6 +	0-3 saat	-0.91*	0.00
	3-6 saat	0-3 saat	0.72*	0.01
İletişimi	6 +	0-3 saat	-0.78*	0.00

Kaybetme	6 +	3-6 saat	-0.48*	0.01
Toplam	6 +	0-3 saat	-0.73*	0.00

*Tabloda sadece anlamlı fark olanlar gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2.1.14’de öğretmenlerin günlük cep telefonu kullanma süresi değişkeninin nomofobi düzeylerinde etkili olduğu tespit edildi. Nomofobinin alt boyutları olan “Bilgiye Ulaşamama” ($F(2-439)=6.96$, $p<.05$), “Cihazdan Yoksunluk” ($F(2-439)=7.54$, $p<.05$) ve “İletişimi Kaybetme” boyutunda ($F(2-439)=7.31$, $p<.05$) anlamlı fark saptanmıştır.

Bilgiye ulaşamama boyutunda “6 saatten fazla” süre telefonu kullanan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeyi ($\bar{X}=3.95$), “0-3 saat” kullanan öğretmenlerden ($\bar{X}=3.02$) daha büyüktür. Cihazdan yoksunluk boyutunda “6 saatten fazla” süre telefonu kullanan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeyi ($\bar{X}=4.34$) ve “3-6 saat” kullanan öğretmenlerin sıklık düzeyi ($\bar{X}=4.16$), “0-3 saat” kullananlardan ($\bar{X}=3.43$) büyüktür. İletişimi kaybetme boyutunda “6 saatten fazla” süre telefonu kullanan öğretmenlerin ($\bar{X}=3.85$) ve “3-6 saat” kullananların ($\bar{X}=3.37$) ortalama sıklık düzeyi, “0-3 saat” kullananlardan ($\bar{X}=3.06$) büyüktür. Nomofobi ölçeği toplam değerinde de “6 saatten fazla” süre telefonu kullanan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeyi ($\bar{X}=4.18$), “0-3 saat” kullananlardan ($\bar{X}=3.45$) büyüktür. Bu durumda gün içerisinde telefonu kullanma süresi 6 saatten fazla olanların nomofobi düzeyinin daha az kullananlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle telefonu gün içerisinde kullanma süresi arttıkça nomofobi düzeyi artmaktadır.

e) Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları

Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinde kullanılan sosyal paylaşım uygulamaları değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.1.15’te sunulmuştur. Tablo 4.1.2.1.15’te öğretmenlerinin nomofobi düzeylerinde kullanılan sosyal paylaşım uygulamaları değişkenine göre farklılık bulunmamıştır ($F(8-433)=1.02$, $p>.05$).

Tablo 4.1.2.1.15: Öğretmenlerin Nomofobi Düzeylerinin Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	S.P.U	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	K.T	sd	K.O	F	P	Fark
Bilgiye Ulaşamama	Twitter	15	3.70	1.87	G.Arası	31.38	8	3.92			
	Instagram	110	3.59	1.63	G.İçi	1196.36	433	2.76	1.42	.18	
	Facebook	16	3.90	1.32	Toplam	1227.75	441				
	1.2.3.4	22	3.07	1.80							
	1.2	74	3.52	1.66							
	1.2.3	62	4.00	1.61							
	1.3	8	3.00	1.06							
	2.3	77	3.82	1.64							
	Hiç	58	4.07	1.81							
	Total	442	3.72	1.66							
Cihazdan Yoksulluk	Twitter	15	4.18	1.54	G.Arası	20.07	8	2.50			
	Instagram	110	4.13	1.39	G.İçi	1021.65	433	2.35	1.06	.38	
	Facebook	16	4.27	1.37	Toplam	1041.73	441				
	1.2.3.4	22	3.70	1.53							
	1.2	74	3.99	1.62							
	1.2.3	62	4.08	1.53							
	1.3	8	3.60	1.62							
	2.3	77	4.42	1.53							
	Hiç	58	4.45	1.70							
	Total	442	4.17	1.53							
İletişimi Kaybetme	Twitter	15	3.52	1.69	G.Arası	16.39	8	2.05			
	Instagram	110	3.39	1.54	G.İçi	1139.44	433	2.63	.77	.62	
	Facebook	16	3.97	1.30	Toplam	1155.84	441				
	1.2.3.4	22	3.11	1.38							
	1.2	74	3.56	1.58							
	1.2.3	62	3.59	1.52							
	1.3	8	3.39	1.14							
	2.3	77	3.77	1.72							
	Hiç	58	3.77	1.93							
	Total	442	3.58	1.61							
Çevrimiçi Olamama	Twitter	15	4.60	2.15	G.Arası	18.41	8	2.30			
	Instagram	110	4.68	1.92	G.İçi	1612.66	433	3.72	.61	.76	
	Facebook	16	4.58	1.88	Toplam	1631.07	441				
	1.2.3.4	22	4.18	1.70							
	1.2	74	4.43	1.89							
	1.2.3	62	4.37	1.92							
	1.3	8	5.25	1.34							
	2.3	77	4.45	2.01							
	Hiç	58	4.86	1.96							
	Total	442	4.56	1.92							

	Twitter	15	3.99	1.23	G.Arası	12.66	8	1.58	
	Instagram	110	3.94	1.26	G.İçi	672.52	433	1.55	1.02 .42
	Facebook	16	4.19	1.01	Toplam	685.19	441		
Toplam	1.2.3.4	22	3.52	0.96					
	1.2	74	3.88	1.28					
	1.2.3	62	3.99	1.10					
	1.3	8	3.83	0.93					
	2.3	77	4.11	1.29					
	Hiç	58	4.27	1.41					
	Total	442	4.00	1.24					

* 1.2.3.4: Twitter. İnstagram. Facebook ve Youtube; 1.2: Twitter ve İnstagram; 1.2.3: Twitter. İnstagram ve Facebook; 1.3: Twitter ve Facebook; 2.3: İntagram ve Facebook

Tablo 4.1.2.1.15'deki bulgulara bakıldığında “hiç” kategorisi yer aldığı görülmektedir. Bu siteler sorulurken “Whatsapp” uygulamasını hepsinin kullandığı bilindiğinden “hiç” kategorisi Whatsapp harici sosyal medya hesabı olmayanları kapsamaktadır. Ayrıca bulgulara göre öğretmenlerin kullandıkları sosyal medya uygulamalarının nomofobi düzeylerine bir etkisi olmadığı görülmektedir.

4.1.2.2.Alt Problem 2. 2: Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinin farklı değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma) göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular maddeler olarak sunulmuştur.

a) Cinsiyet

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.1'de verilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.1: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Örgütsel Hafıza	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	P
Geçmiş Bilgisi	Kadın	342	3.11	.98	-3.54	440	.00*
	Erkek	100	3.50	.93			
Sosyo-politik Bilgi	Kadın	342	3.82	.59	-2.98	440	.00*
	Erkek	100	4.03	.67			
Mesleki Bilgi	Kadın	342	4.23	.57	.20	440	.84
	Erkek	100	4.22	.72			
Mesleki Ağlar	Kadın	342	4.27	.80	1.13	440	.25
	Erkek	100	4.17	.71			
Sektörel Bilgi	Kadın	342	3.39	.86	-1.03	440	.30
	Erkek	100	3.50	.89			
Toplam	Kadın	342	3.75	.50	-2.56	440	.01*
	Erkek	100	3.90	.59			

Tablo 4.1.2.2.1’de öğretmenlerin örgütsel hafızalarının ölçeğine ilişkin toplama bakıldığında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=-2.56$; $p<.05$). Alt boyutları incelendiğinde ise “Geçmiş ile İlgili Bilgi” ($t=-3.54$; $p<.05$) ve “Sosyo-politik Bilgi” ($t=-2.98$; $p<.05$) boyutlarında da farklılık görünürken. Diğer alt boyutlarda bir farka rastlanılmamıştır. Örgütsel hafıza ölçeğinin toplam değeri incelendiğinde erkek öğretmenlerin puanları ($\bar{X}=3.90$; $ss=.59$) kadın öğretmenlerin ortalama puanlarından ($\bar{X}=3.75$; $ss=.50$) daha yüksektir. Alt boyutlarda ise üç boyutta yine erkek öğretmenlerin ortalama puanları kadın öğretmenlerin ortalama puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat alt boyutlardan “Mesleki Bilgi” kadın ortalaması ($\bar{X}= 4.23$; $ss=.57$) erkek ortalamasından ($\bar{X}=4.22$; $ss= .72$) ve “Mesleki Ağlar” boyutu kadın ortalaması ($\bar{X}= 4.27$; $ss= .80$) erkek ortalamasından ($\bar{X}= 4.17$; $ss= .71$) yüksektir.

b) Yaş

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde yaş değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.2’de sunulmuştur. Tablo 4.1.2.2.2’de öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde yaş değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F(6-435)=1.42$, $p>.05$).

Tablo 4.1.2.2.2: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	K.T	sd	K.O	F	P	Fark
Geçmiş Bilgisi	22-26	111	2.91	0.86	G.Arası	23.91	6	3.98			1-4
	27-31	167	3.18	1.08	G.İçi	407.72	435	.93	4.25	.00*	
	32-36	80	3.21	0.97	Toplam	431.64	441				
	37-41	51	3.67	0.71							
	42-46	24	3.41	1.02							
	47-51	7	3.60	0.89							
	52-56	2	3.80	0.28							
	Total	442	3.19	0.98							
Sosyo-Politik Bilgi	22-26	111	3.99	0.51	G.Arası	2.83	6	.47			
	27-31	167	3.83	0.63	G.İçi	167.89	435	.38	1.22	.29	
	32-36	80	3.81	0.66	Toplam	170.72	441				
	37-41	51	3.86	0.65							
	42-46	24	3.82	0.72							
	47-51	7	3.64	0.93							
	52-56	2	4.25	0.59							
	Total	442	3.87	0.62							
Mesleki Bilgi	22-26	111	4.18	0.56	G.Arası	3.12	6	.52			
	27-31	167	4.20	0.62	G.İçi	162.59	435	.37	1.39	.21	
	32-36	80	4.31	0.48	Toplam	165.72	441				
	37-41	51	4.40	0.62							
	42-46	24	4.12	0.87							
	47-51	7	3.96	0.96							
	52-56	2	4.25	0.70							
	Total	442	4.23	0.61							
Mesleki Ağlar	22-26	111	4.31	0.60	G.Arası	1.77	6	.29			
	27-31	167	4.22	1.00	G.İçi	271.96	435	.62	.47	.82	
	32-36	80	4.19	0.56	Toplam	273.73	441				
	37-41	51	4.32	0.51							
	42-46	24	4.19	0.96							
	47-51	7	3.95	0.91							
	52-56	2	4.33	0.47							
	Total	442	4.24	0.78							

Sektörel Bilgi	22-26	111	3.38	0.72	G.Arası	6.06	6	1.01		
	27-31	167	3.39	0.94	G.İçi	328.16	435	.75	1.34	.23
	32-36	80	3.29	0.91	Toplam	334.22	441			
	37-41	51	3.67	0.74						
	42-46	24	3.56	0.87						
	47-51	7	3.50	1.00						
	52-56	2	4.00	1.41						
	Total	442	3.42	0.87						
Toplam	22-26	111	3.74	0.47	G.Arası	2.39	6	.39		
	27-31	167	3.76	0.53	G.İçi	121.62	435	.28	1.42	.20
	32-36	80	3.76	0.53	Toplam	124.01	441			
	37-41	51	3.97	0.45						
	42-46	24	3.81	0.70						
	47-51	7	3.72	0.84						
	52-56	2	4.12	0.45						
	Total	442	3.78	0.53						

Tablo 4.1.2.2.2’de anlamlı farkın sadece geçmiş bilgisi boyutunda olduğu görülmektedir. Bu farkın nedenini anlamak için Scheffe analizi yapılmıştır ve sonuçları 4.1.2.2.3’te verilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.3: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Geçmiş Bilgisi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları

	Yaş	Yaş Değişkeni	Ortalama Farkı	P
Geçmiş Bilgisi	22-26	37-41	-0.76*	0.00

Sadece anlamlı farkın gösterildiği tabloda öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerine ilişkin ölçeğinin alt boyutlarında ise sadece “Geçmiş Bilgisi” boyutuna ilişkin algılarında yaş değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F(6-435)=4.25$, $p<.05$). Bu farklılığın kaynağı; “37-41 yaş” aralığında yer alan öğretmenlerin geçmiş bilgisi boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=3.67$), “22-26 yaş” aralığında yer alan öğretmenlerin ($\bar{X}=2.91$) ortalama sıklık düzeylerinden büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

c) Medeni Durum

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinin medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.4’te sunulmuştur.

Tablo 4.1.2.2.4: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Örgütsel Hafıza	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	P
Geçmiş Bilgisi	Evli	233	3.35	.98	3.58	440	.00*
	Bekar	209	3.02	.96			
Sosyopolitik Bilgi	Evli	233	3.82	.65	-1.74	440	.08
	Bekar	209	3.92	.57			
Mesleki Bilgi	Evli	233	4.21	.66	-.77	440	.44
	Bekar	209	4.25	.55			
Mesleki Ağlar	Evli	233	4.22	.90	-.64	440	.52
	Bekar	209	4.27	.62			
Sektörel Bilgi	Evli	233	3.43	.89	.26	440	.78
	Bekar	209	3.40	.84			
Örgütsel Hafıza Toplam	Evli	233	3.80	.56	.75	440	.45
	Bekar	209	3.76	.48			

Tablo 4.1.2.2.4’te öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerine ilişkin ölçeğinin alt boyutlarında sadece “ Geçmiş Bilgisi” boyutuna ilişkin algılarında medeni durum değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=3.58$; $p<.05$). Bu farklılığın kaynağı; “evli” kategorisinde yer alan öğretmenlerin geçmiş bilgisi boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=3.35$), “bekâr” kategorisinde yer alan öğretmenlerin ($\bar{X}=3.02$) ortalama sıklık düzeylerinden büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

d) Eğitim Durumu

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.5'te sunulmuştur. Tablo 4.1.2.2.5'te öğretmenlerinin örgütsel hafıza düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F(3-438)=1.26, p>.05$).

Tablo 4.1.2.2.5: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	K.T	sd	K.O	F	P	Fark
Geçmiş Bilgisi	Yüksekokul	24	3.29	0.94	G.Arası	2.06	3	.69			
	Lisans	358	3.16	0.99	G.İçi	429.57	438	.98	.70	.55	
	Y.lisans	57	3.35	0.98	Toplam	431.64	441				
	Doktora	3	3.40	0.91							
	Total	442	3.19	0.98							
Sosyopolitik Bilgi	Yüksekokul	24	4.00	0.64	G.Arası	.82	3	.27			
	Lisans	358	3.85	0.60	G.İçi	16.90	438	.38	.70	.54	
	Y.lisans	57	3.90	0.71	Toplam	170.72	441				
	Doktora	3	4.16	0.86							
	Total	442	3.87	0.62							
Mesleki Bilgi	Yüksekokul	24	4.40	0.48	G.Arası	1.42	3	.47			
	Lisans	358	4.20	0.60	G.İçi	164.30	438	.37	1.26	.28	
	Y.lisans	57	4.32	0.68	Toplam	165.72	441				
	Doktora	3	4.33	0.94							
	Total	442	4.23	0.61							
Mesleki Ağlar	Yüksekokul	24	4.30	0.58	G.Arası	.09	3	.03			
	Lisans	358	4.24	0.80	G.İçi	273.64	438	.62	.04	.98	
	Y.lisans	57	4.23	0.76	Toplam	273.73	441				
	Doktora	3	4.22	1.34							
	Total	442	4.24	0.78							
Sektörel Bilgi	Yüksekokul	24	3.52	0.86	G.Arası	4.68	3	1.56			
	Lisans	358	3.37	0.89	G.İçi	329.54	438	.75	2.07	.10	
	Y.lisans	57	3.66	0.65	Toplam	334.22	441				
	Doktora	3	3.66	1.52							
	Total	442	3.42	0.87							
Toplam	Yüksekokul	24	3.90	0.48	G.Arası	1.06	3	.35			
	Lisans	358	3.76	0.52	G.İçi	122.95	438	.28	1.26	.28	
	Y.lisans	57	3.87	0.57	Toplam	124.01	441				
	Doktora	3	3.96	1.01							
	Total	442	3.78	0.53							

Tablo 4.1.2.2.5'te ölçeğin ne genel toplamında ne de alt boyutlarında bir farka rastlanmamıştır. Bu durumda öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinin oluşumunda eğitim durumlarının bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılır.

e) İş Deneyimi(Kıdem)

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde iş deneyimi değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.6'da sunulmuştur. Tablo 4.1.2.2.6'da öğretmenlerinin örgütsel hafıza düzeylerinde iş deneyimi değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F(4-437)=1.67, p>.05$).

Tablo 4.1.2.2.6: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin İş Deneyimi (Kıdem) Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Kıdem	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	KT	sd	K.O	F	P	Fark
Geçmiş Bilgisi	1-4 yıl	185	2.93	0.93	G.Arası	25.69	4	6.42			1-2
	5-9 yıl	154	3.33	1.05	G.İçi	405.94	437	.92	6.91	.00*	1-3
	10-14 yıl	62	3.37	0.95	Toplam	431.64	441				1-4
	15-19 yıl	27	3.72	0.78							
	20 ve üstü	14	3.44	0.85							
	Total	442	3.19	0.98							
Sosyo-Politik Bilgi	1-4 yıl	185	3.95	0.55	G.Arası	2.54	4	.63			
	5-9 yıl	154	3.78	0.63	G.İçi	168.18	437	.38	1.65	.16	
	10-14 yıl	62	3.85	0.68	Toplam	170.72	441				
	15-19 yıl	27	3.91	0.77							
	20 ve üstü	14	3.83	0.58							
	Total	442	3.87	0.62							
Mesleki Bilgi	1-4 yıl	185	4.17	0.60	G.Arası	3.19	4	.79			
	5-9 yıl	154	4.21	0.59	G.İçi	162.53	437	.37	2.14	.07	
	10-14 yıl	62	4.40	0.53	Toplam	165.72	441				
	15-19 yıl	27	4.24	0.88							
	20 ve üstü	14	4.39	0.54							
	Total	442	4.23	0.61							
Mesleki Ağlar	1-4 yıl	185	4.30	0.96	G.Arası	1.65	4	.41			
	5-9 yıl	154	4.18	0.61	G.İçi	272.07	437	.62	.66	.61	
	10-14 yıl	62	4.18	0.58	Toplam	273.73	441				
	15-19 yıl	27	4.33	0.82							
	20 ve üstü	14	4.28	0.59							

Sektörel Bilgi	Total	442	4.24	0.78						
	1-4 yıl	185	3.31	0.82	G.Arası	4.71	4	1.18		
	5-9 yıl	154	3.48	0.89	G.İçi	329.50	437	.75	1.56	.18
	10-14 yıl	62	3.41	0.90	Toplam	334.22	441			
	15-19 yıl	27	3.66	0.74						
	20 ve üstü	14	3.60	1.12						
Toplam	Total	442	3.42	0.87						
	1-4 yıl	185	3.73	0.50	G.Arası	1.87	4	.46		
	5-9 yıl	154	3.78	0.52	G.İçi	122.14	437	.28	1.67	.15
	10-14 yıl	62	3.85	0.55	Toplam	124.01	441			
	15-19 yıl	27	3.97	0.66						
	20 ve üstü	14	3.89	0.48						
	Total	442	3.78	0.53						

Tablo 4.1.2.2.6’da anlamlı farkın sadece geçmiş bilgisi boyutunda olduğu görülmektedir. Bu farkın nedenini anlamak için Scheffe analizi yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.1.2.2.7’de verilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.7: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Geçmiş Bilgisi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları

	Kıdem	Kıdem Değişkeni	Ortalama Farkı	P
Geçmiş Bilgisi	1-4 yıl	5-9 yıl	-0.39*	0
		10-14 yıl	-0.43*	0.04
		15-19 yıl	-0.78*	0

*Tabloda sadece anlamlı fark olanlar gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.7’de öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerine ilişkin ölçeğin alt boyutlarında ise sadece “ Geçmiş Bilgisi” boyutuna ilişkin algılarında iş deneyimi değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F(4-437)=6.91$, $p<.05$). Bu farklılık, “1-4 yıl” aralığındaki öğretmenlerin geçmiş bilgisi boyutu ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=2.93$), “5-9 yıl” aralığındaki öğretmenlerin ($\bar{X}=3.33$), “10-14 yıl” ($\bar{X}=3.37$) ve “15-19 yıl” ($\bar{X}=3.72$) ortalama sıklık düzeylerinden küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

f) Çalıştıkları Kurum

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinin çalıştıkları kurum değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.8’de verilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.8: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Örgütsel Hafıza	Çalıştıkları Kurum	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	P
Geçmiş ile İlgili Bilgi	Kamu	308	3.15	.95	.13	440	.17
	Özel	134	3.29	1.06			
Sosyo-politik Bilgi	Kamu	308	3.88	.60	383	440	.70
	Özel	134	3.85	.65			
Mesleki Bilgi	Kamu	308	4.23	.55	-277	440	.78
	Özel	134	4.24	.72			
Mesleki Ağlar	Kamu	308	4.29	.79	1.66	440	.09
	Özel	134	4.15	.77			
Sektörel Bilgi	Kamu	308	3.37	.88	-	440	.13
	Özel	134	3.51	.82			
Toplam	Kamu	308	3.78	.50	-.44	440	.66
	Özel	134	3.80	.59			

Tablo 4.1.2.2.8’de öğretmenlerin örgütsel hafızalarının ölçeğine ilişkin toplam değere bakıldığında çalıştıkları kurum değişkenine göre anlamlı bir farka rastlanılmamıştır ($t=-.44$; $p>.05$). Alt boyutları incelendiğinde de bir farka rastlanılmamıştır. Örgütsel hafıza ölçeğinin tüm boyutlardaki ortalamalara bakıldığında, özel sektörde çalışmakta olan öğretmenlerin puanları ($\bar{X}=3.80$; $ss=.59$) kamudaki öğretmenlerin ortalama puanlarından ($\bar{X}=3.78$; $ss=.50$) daha yüksektir. Alt boyutlarda ise üç boyutta yine özel sektördeki öğretmenlerin ortalama puanları kamuda görev yapan öğretmenlerin ortalama puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat alt boyutlardan

“Sosyo-politik Bilgi” kamu ortalaması ($\bar{X}$ = 3.88; ss=.60), özel sektör ortalamasından ($\bar{X}$ =3.85; ss= .65) ve “Mesleki Ağlar” boyutu kamu ortalaması ($\bar{X}$ = 4.29; ss= .79) özel sektör ortalamasından ($\bar{X}$ = 4.15; ss= .77) yüksektir.

g) Görev Yerleri

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde görev yerleri değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.9’da sunulmuştur. Tablo 4.1.2.2.9’da öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinin görev yeri değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F(2-439)=2.42$, $p>.05$).

Tablo 4.1.2.2.9: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Görev Yerleri Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Görev Yerleri	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	K.T	sd	K.O	F	P	Fark
Geçmiş Bilgisi	İlkokul	59	3.34	1.18	G.Arası	1.51	2	.75			
	Ortaokul	329	3.17	0.94	G.İçi	430.12	439	.98	.77	.46	
	Lise	54	3.22	1.00	Toplam	431.64	441				
	Total	442	3.19	0.98							
Sosyopolitik Bilgi	İlkokul	59	4.01	0.55	G.Arası	1.44	2	.72			
	Ortaokul	329	3.84	0.63	G.İçi	169.27	439	.38	1.87	.15	
	Lise	54	3.88	0.57	Toplam	170.72	441				
	Total	442	3.87	0.62							
Mesleki Bilgi	İlkokul	59	4.31	0.59	G.Arası	.58	2	.29			
	Ortaokul	329	4.21	0.59	G.İçi	165.13	439	.37	.77	.46	
	Lise	54	4.26	0.71	Toplam	165.72	441				
	Total	442	4.23	0.61							
Mesleki Ağlar	İlkokul	59	4.37	0.60	G.Arası	1.23	2	.61			
	Ortaokul	329	4.22	0.83	G.İçi	272.50	439	.62	.99	.37	
	Lise	54	4.28	0.68	Toplam	273.73	441				
	Total	442	4.24	0.78							
Sektörel Bilgi	İlkokul	59	3.63	0.92	G.Arası	3.28	2	1.64			
	Ortaokul	329	3.37	0.85	G.İçi	330.94	439	.75	2.17	.11	
	Lise	54	3.43	0.88	Toplam	334.22	441				
	Total	442	3.42	0.87							
Toplam	İlkokul	59	3.92	0.50	G.Arası	1.35	2	.67			
	Ortaokul	329	3.76	0.53	G.İçi	122.66	439	.27	2.42	.08	
	Lise	54	3.81	0.54	Toplam	124.01	441				
	Total	442	3.78	0.53							

Tablo 4.1.2.2.9'daki tüm bulgular incelendiğinde öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde ve alt boyutlarında bir farka rastlanmamıştır. Böylece görev yeri değişkeninin örgütsel hafıza düzeyinde etkisi bulunmadığı saptanmıştır.

h) Telefona Sahip Olma Süresi

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde telefon kullanma süresi değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.10'da sunulmuştur. Tablo 4.1.2.2.10'da öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinin telefonlarını kullanma süresi değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F(3-438)=1.51, p>.05$).

Tablo 4.1.2.2.10: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Telefona Sahip Olma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

		T.S.O.S	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	KT	sd	K.O	F	P	Fark
Geçmiş Bilgisi	1-5 yıl	27	3.06	0.91	G.Arası	8.73	3	2.91				2-3
	6-10 yıl	307	3.13	1.00	G.İçi	422.90	438	.96	3.01	.03*		
	11-15yıl	90	3.47	0.92	Toplam	431.64	441					
	16-20yıl	18	3.15	1.00								
	Total	442	3.19	0.98								
Sosyopolitik Bilgi	1-5 yıl	27	3.78	0.54	G.Arası	.26	3	.08				
	6-10 yıl	307	3.87	0.60	G.İçi	170.46	438	.38	.22	.88		
	11-15yıl	90	3.88	0.68	Toplam	170.72	441					
	16-20yıl	18	3.84	0.76								
	Total	442	3.87	0.62								
Mesleki Bilgi	1-5 yıl	27	4.02	0.58	G.Arası	2.49	3	.83				
	6-10 yıl	307	4.24	0.57	G.İçi	163.22	438	.37	2.23	.08		
	11-15yıl	90	4.21	0.68	Toplam	165.72	441					
	16-20yıl	18	4.50	0.76								
	Total	442	4.23	0.61								
Mesleki Ağlar	1-5 yıl	27	4.20	0.55	G.Arası	.25	3	.08				
	6-10 yıl	307	4.25	0.82	G.İçi	273.48	438	.62	.13	.94		
	11-15yıl	90	4.24	0.70	Toplam	273.73	441					
	16-20yıl	18	4.14	0.84								
	Total	442	4.24	0.78								
Sektörel Bilgi	1-5 yıl	27	3.37	0.99	G.Arası	7.80	3	2.60				2-3
	6-10 yıl	307	3.35	0.86	G.İçi	326.42	438	.74	3.49	.01*		
	11-15yıl	90	3.68	0.81	Toplam	334.22	441					
	16-20yıl	18	3.33	0.80								

	Total	442	3.42	0.87					
Toplam	1-5 yıl	27	3.67	0.54	G.Arası	1.27	3	.42	
	6-10 yıl	307	3.76	0.51	G.İçi	122.74	438	.28	1.51 .21
	11-15yıl	90	3.88	0.53	Toplam	124.01	441		
	16-20yıl	18	3.79	0.67					
	Total	442	3.78	0.53					

Tablo 4.1.2.2.10’da anlamlı farkın, geçmiş bilgisi ve sektörel bilgi boyutunda olduğu görülmektedir. Bu farkın nedenini anlamak için Scheffe analizi yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.1.2.2.11’de verilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.11: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Telefona Sahip Olma Süresi Değişkenine Göre Geçmiş Bilgisi ve Sektörel Bilgi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları

	T.S.O.S	T.S.O.S. Değişkeni	Ortalama Farkı	P
Geçmiş Bilgisi	6-10 yıl	11-15 yıl	-0.34*	0.03
Sektörel Bilgi	6-10 yıl	11-15 yıl	-0.32*	0.01

*Tabloda sadece anlamlı fark olanlar gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.11’de öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerine ilişkin ölçeğinin alt boyutlarında ise“ Sektörel Bilgi” boyutuna ilişkin algılarında telefonu kullanma yılı değişkenine göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($F(3-438)=3.49$, $p<.05$). Bu farklılık; “6-10 yıl” aralığında yer alan öğretmenlerin sektörel bilgi boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=3.35$), “11-15 yıl” aralığında yer alan öğretmenlerin ($\bar{X}=3.68$) ortalama sıklık düzeylerinden küçük olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca, “Geçmiş Bilgisi” alt boyutunda da fark saptanmıştır bunun sebebi de yine “6-10 yıl” aralığında yer alan öğretmenlerin geçmiş bilgisi boyutuna ilişkin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=3.13$), “11-15 yıl” aralığında yer alan öğretmenlerin ($\bar{X}=3.47$) ortalama sıklık düzeylerinden küçük olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumda genel toplamda bir fark bulunmazken, iki alt boyutta katılımcıların telefon kullanma yıllarının örgütsel hafıza düzeylerine etkisinde “11-15 yıl” aralığındakilerde “6-10 yıl” aralığında kullanan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

I) *Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi*

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde günlük cep telefonu kullanma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.12’de sunulmuştur. Tablo 4.1.2.2.12’de öğretmenlerinin örgütsel hafıza düzeylerinin günlük cep telefonu kullanma süresi değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F(2-439)=.95, p>.05$).

Tablo 4.1.2.2.12: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

		G.C.K.S.	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	KT	sd	K.O	F	P	Fark
Geçmiş Bilgisi	6 + saat	225	3.25	1.00	G.Arası	1.71	2	.85				
	3-6 saat	166	3.16	0.94	G.İçi	429.92	439	.97	.87	.41		
	0-3 saat	51	3.07	1.07	Toplam	431.64	441					
	Total	442	3.19	0.98								
Sosyopolitik Bilgi	6 + saat	225	3.81	0.65	G.Arası	3.04	2	1.52				1-2
	3-6 saat	166	3.97	0.57	G.İçi	167.67	439	.382	3.99	.01*		
	0-3 saat	51	3.77	0.60	Toplam	170.72	441					
	Total	442	3.87	0.62								
Mesleki Bilgi	6 + saat	225	4.19	0.62	G.Arası	1.24	2	.62				
	3-6 saat	166	4.30	0.57	G.İçi	164.48	439	.37	1.65	.19		
	0-3 saat	51	4.19	0.67	Toplam	165.72	441					
	Total	442	4.23	0.61								
Mesleki Ağlar	6 + saat	225	4.23	0.91	G.Arası	.47	2	.23				
	3-6 saat	166	4.28	0.62	G.İçi	273.26	439	.62	.379	.68		
	0-3 saat	51	4.18	0.67	Toplam	273.73	441					
	Total	442	4.24	0.78								
Sektörel Bilgi	6 + saat	225	3.38	0.89	G.Arası	1.72	2	.86				
	3-6 saat	166	3.41	0.79	G.İçi	332.50	439	.75	1.14	.32		
	0-3 saat	51	3.58	0.99	Toplam	334.22	441					
	Total	442	3.42	0.87								
Toplam	6 + saat	225	3.77	0.55	G.Arası	.54	2	.27				
	3-6 saat	166	3.83	0.49	G.İçi	123.47	439	.28	.95	.38		
	0-3 saat	51	3.72	0.51	Toplam	124.01	441					
	Total	442	3.78	0.53								

Tablo 4.1.2.2.12’de anlamlı fark sadece sosyo-politik bilgi boyutundadır ve nedenini anlamak için Scheffe analizi yapılmıştır, sonuçları Tablo 4.1.2.2.13’te verilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.13: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Günlük Cep Telefonu Kullanma Süresi Değişkenine Göre Sosyo-Politik Bilgi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları

	G.C.K.S.	G.C.K.S Değişkeni	Ortalama Farkı	P
Sosyo-Politik Bilgi	6 +	0-3 saat	-0.16*	0.03

*Tabloda sadece anlamlı fark olanlar gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.13'teki bulgular incelendiğinde örgütsel hafızanın toplam değerinde anlamlı bir farka rastlanmazken alt boyutlarından “Sosyo-politik Bilgi” boyutunda farka rastlanmıştır ($F(2-439)=3.99, p<.05$). Bu farkın sebebi ise “3-6 saat” aralığında telefonu kullanan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}=3.97$), “6 saatten fazla” aralığındakilerden ($\bar{X}=3.81$) daha büyük olmasıdır. Bu durumda örgütsel hafızanın toplam değerinde bir fark yaratacak etki görünmezken, sosyo-politik bilgi boyutunda öğretmenlerin 3-6 saat aralığında telefonla vakit geçirdiklerinde 6 saatten fazla saat vakit geçirenlerden daha yüksek düzeyde sosyo-politik bilgi hafızalarında etkilenme görüldü.

i) Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları

Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde kullanılan sosyal paylaşım uygulamaları değişkenine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.1.2.2.14'te sunulmuştur. Tablo 4.1.2.2.14'te öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinde kullanılan sosyal paylaşım uygulamaları değişkenine göre farklılık saptanmıştır ($F(8-433)=3.06, p<.05$).

Tablo 4.1.2.2.14: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	S.P.U	N	$\bar{X}$	Ss	VAR.K	KT	sd	K.O	F	P	Fark
Geçmiş Bilgisi	Twitter	15	3.69	0.95	G.Arasi	29.60	8	3.70			2-3
	Instagram	110	3.00	0.88	G.İçi	402.03	433	.92	3.98	.00*	
	Facebook	16	4.07	0.67	Toplam	431.64	441				
	1.2.3.4	22	2.95	1.01							
	1.2	74	3.08	0.99							

1.2.3	62	3.85	0.55
1.3	8	4.01	0.57
2.3	77	3.83	0.55
Hiç	58	3.73	0.52
Total	442	3.78	0.53

* 1.2.3.4: Twitter. İnstagram. Facebook ve Youtube; 1.2: Twitter ve İnstagram; 1.2.3: Twitter. İnstagram ve Facebook; 1.3: Twitter ve Facebook; 2.3: İntagram ve Facebook

Tablo 4.1.2.2.14’te anlamlı farkın hem toplam değerde hem de geçmiş bilgisi boyutunda olduğu görülmektedir. Bu farkın nedenini anlamak için Scheffe analizi yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.1.2.2.15’te verilmiştir.

Tablo 4.1.2.2.15: Öğretmenlerin Örgütsel Hafıza Düzeylerinin Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları Değişkenine Göre Toplam Değerde ve Geçmiş Bilgisi Boyutunda Scheffe Analizi Sonuçları

	S.P.U.	S.P.U. Değişkeni	Ortalama Farkı	P
Geçmiş Bilgisi	Instagram	Facebook	-1.07*	0.02
Toplam	Instagram	Facebook	-0.55*	0.04

*Tabloda sadece anlamlı fark olanlar gösterilmiştir.

Tabloda öğretmenlerin örgütsel hafızaları düzeylerinde kullandıkları sosyal paylaşım uygulamalarının etkisi olduğu toplam değerde görülmekle beraber ölçeğin alt boyutlarından olan “Geçmiş Bilgisi” boyutunda da fark saptanmıştır. Ölçeğin genel toplamındaki fark. “Facebook” sosyal paylaşım sitesini kullanan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}$ =4.23). “Instagram” kullananlardan ($\bar{X}$ = 3.67) büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda geçmiş bilgisi alt boyutundaki farkın sebebi de aynı şekilde “Facebook” kullanan öğretmenlerin ortalama sıklık düzeylerinin ($\bar{X}$ =4.07) “Instagram” kullananlardan ($\bar{X}$ =3.00) büyük olmasıdır. Bu durumda öğretmenlerden toplanan verilere göre kullandıkları sosyal paylaşım sitelerinin örgütsel hafıza düzeylerine etkisi olduğu sonucuna varılır. Bu siteler sorulurken “Whatsapp” uygulamasını hepsinin kullandığı bilindiğinden “hiç” kategorisi Whatsapp harici sosyal medya hesabı olmayanları kapsamaktadır. Ayrıca bulgulara göre Facebook kullananlarla Instagram kullananlar arasında bir ilişkiye

rastlanmış ve Facebook kullanan öğretmenlerde örgütsel hafıza düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

4.1.3.Alt Problem 3: Öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bu alt problemde öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri arasındaki ilişkinin korelasyon analizi ile incelenmesi sonucu elde edilen bulgular sunulmuştur. Korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.1.3.1’de yer almaktadır.

Tablo 4.1.3.1: Öğretmenlerin Nomofobi ve Örgütsel Hafıza Düzeyleri Arasındaki İlişki

		Örgütsel Hafıza Tonlam	Geçmiş Bilgisi	Sosyopolitik Bilgi	Mesleki Bilgi	Mesleki Ağlar	Sektörel Bilgi	Nomofobi Tonlam	Bilgiye Ulasamama	Cihazdan Yoksunluk	İletişimi kavbetme	Çevrimiçi Olamama
	r	.08	.07	.05	.07	.00	.05	1	.64 [*]	.84 [*]	.74 [*]	.71 [*]
Nomofobi Tonlam	P	.08	.11	.21	.14	.92	.22		.00	.00	.00	.00
	N	442	442	442	442	442	442	442	442	442	442	442
Örgütsel Hafıza Tonlam	r	1	.74 [*]	.77 [*]	.61 [*]	.62 [*]	.58 [*]	.08	.06	.09	.07	.02
	P		.00	.00	.00	.00	.00	.08	.17	.05	.12	.63
	N	442	442	442	442	442	442	442	442	442	442	442

Tablo 4.1.3.1’deki Pearson Korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeylerinin toplam değerlerle ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. Çünkü tablodaki bulgulara göre. nomofobi toplam değeri örgütsel hafızayla ilişkisinde .08 iken, alt boyutlarında da sırasıyla .07, .05, .07, .00 ve .05 hesaplanmıştır.

Örgütsel hafıza toplam değeri ise nomofobi toplam değeriyle ilişkisinde .08 iken alt boyutlarında sırasıyla .06, .09, .07 ve .02 hesaplanmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ile örgütsel hafıza düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek amacıyla yapılmıştır. Yapılan bu çalışmada elde edilen bulguların ilgili alan yazındaki çalışmalara göre sonuçlarının tartışılması ve araştırma sonuçlarının genel bir değerlendirilmesi yer almaktadır. Yapılan değerlendirme ile sonraki çalışmalar için çeşitli önerilerde bulunmaktadır. Araştırmanın tartışma, sonuç ve öneriler bölümü bulgular bölümündeki akışa göre incelenmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Katılımcıların nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1. Alt Problem 1: *Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeyleri nasıldır?*

Araştırmanın birinci alt problemi olan öğretmenlerin nomofobi düzeyleri ve örgütsel hafıza düzeylerini belirlemek için yapılmış betimsel istatistikler sonucunda ulaşılan sonuçlar burada açıklanacaktır. İlk olarak bu çalışmaya katılmış olan öğretmenlerin nomofobi düzeylerine dair bulgulara göre öğretmenlerin yüksek düzeyde nomofobik olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı şekilde nomofobinin tüm alt boyutlarında da katılımcıların yüksek düzeyde nomofobik olduğu saptanmıştır. Ancak alt boyutlardan çevrimiçi olamama boyutunda nomofobi düzeyinin çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alan yazınına bakıldığında nomofobi ile ilgili yapılmış çalışmaların çoğunda katılımcıların nomofobik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak literatürün büyük çoğunluğunu öğrencilerle yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmaların sonuçlarında öğrencilerin yüksek düzeyde nomofobik olduğunu sonucuna ulaşılmaktadır (Yıldırım vd., 2016; Tavolacci vd., 2015; Gezgin vd., 2017; Adnan ve Gezgin; 2016; Erdem vd., 2016; Erdem, Türen ve Kalkın, 2017). Gerçekleştirilen çalışmalar ve bu araştırmanın sonuçları göstermektedir

ki nomofobi gençler arasında giderek yaygınlaşmaktadır. Ancak nomofobi alanında bu fobinin gençlerin üzerinde riskli bir durum olduğu düşünülerek çok sayıda araştırmaya rastlanırken yetişkin grubunda daha az çalışma yapılmıştır. Fakat yetişkin grupla yapılmış çalışmalardan da anlaşılabileceği üzere nomofobi her insanda görülebilen bir rahatsızlıktır ve bunu belirleyebilmek için yetişkin alanında daha çok araştırmaya ihtiyaç vardır. Bu fobinin, öğrencilerin hayatlarında önemli bir yere sahip olan öğretmenlerin hayatını ne kadar etkilediğinin araştırılması önemli görülmektedir. Yetişkin bireylerle yapılan çalışmalardan Bak (2019), Tekirdağ ili Çorlu ilçesinde 3 farklı kuşakta yer alan cep telefonu kullanıcılarıyla (X, Y ve Z kuşağı derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak, mobil telefon kullanım amaçları ve nomofobi durumları incelediğinde hepsinin cep telefonlarını aktif şekilde kullandıkları ve hepsinde nomofobik durumlar olduğunu raporlamıştır. Arslan, Tozkoparan ve Kurt (2019), öğretmenlerle yaptıkları çalışmada İç Anadolu bölgesindeki bir ilde görev yapan ve akıllı telefonu olan 685 öğretmenden veri topladılar ve öğretmenlerin yüksek düzeyde nomofobik olduğu görüldü. Bu öğretmenlerin demografik özellikleri bu çalışmadaki gibidir. Birçoğu ortaokul kademesinde görev yapmaktadır, farklı yaş aralıklarına sahiplerdir ve çoğu lisans mezunudur. İçerdiği katılımcıların demografik özellikleriyle de benzerlik gösteren çalışma, bu araştırmanın sonuçlarını tüm değişkenleriyle olmasa da büyük ölçüde destekler niteliktedir.

Aynı zamanda bu çalışmaya katılan öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerine bakılmış ve bulgulara göre öğretmenlerin örgütlerine dair hafıza düzeyleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin hafıza düzeylerinin alt boyutlarına da bakılan bu çalışmada öğretmenlerin kurumlarının geçmiş bilgilerine dair algılarının diğer boyutlara kıyasla en düşük ortalamaya sahip olduğu saptanmıştır. Mesleki bilgi ve mesleki ağlarla ilgili sorulan sorularında ise en yüksek ortalama değere sahip olunacak şekilde cevaplar alınmıştır. Ardından sosyo-politik bilgi ve sektörel bilgi seviyesi gelmektedir. Örgütsel hafıza kavramı üzerine alan yazında çok az çalışma vardır bunların da birçoğu teoriktir. Bu çalışma ise eğitim örgütünde örgütsel hafıza düzeyini ölçen bir araştırma olması sebebiyle önemlidir. Literatüre bakıldığında Lahaie (2005)'nin kurumsal hafıza kaybının bir sağlık kurumu üzerindeki etkisini incelemek için 12 üst düzey yönetici ile yaptığı çalışma karşımıza çıkmaktadır. Kurumsal belleğin değerleri sürdürmek için önemli olduğunu söyleyen araştırmacı kurumun hafızasının, kurumun bilgisi, değerleri ve kültürüyle alakalı olduğunu belirtmiştir. Alan yazında örgütsel hafıza üzerine

yapılan çalışmalar, bu çalışmanın ilgili araştırmalar kısmında da belirtildiği gibi genelde başka değişkenlerle ilişkisi ve/ya etkisi üzerinedir. Stein (1995) örgütsel hafıza, örgüte katkıda bulunur, der; ancak örgütün hafızasını nelerin etkilediği ve bu hafızanın nelerle ilişkili olduğuna dair çalışmalar hala çok azdır. Örgütsel hafıza düzeyini ölçen bir çalışma yapan Dunham ve Burt (2011) yaşça büyük ve görev süresi fazla olan yani kıdemli işçilerin örgüte dair bilgiyi paylaşma talepleriyle arasındaki ilişkiye bakarak örgütsel hafızanın önemli depoları olabileceğini söyler.

5.1.2.Alt Problem 2: Öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Bu kısımda çeşitli değişkenlere göre incelenmiş olan öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeylerinin bulgularına dair sonuçlar ve alanyazında da aynı değişkenlerle yapılmış araştırmaların sonuçlarına göre tartışmalar yapılacaktır. Bu tartışmalar bu çalışmanın bulgularındaki analiz sonuçları sıralamasına göredir ve ilk olarak nomofobinin değişkenleri ele alınmıştır.

5.1.2.1.Alt Problem 2.1: Öğretmenlerin nomofobi düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Öğretmenlerdeki nomofobi düzeyinin cinsiyet değişkenine göre bu araştırmanın sonucunda anlamlı bir farka sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hatta bu durum cihazdan yoksunluk ve iletişimi kaybetme boyutunda da aynı şekildedir. Erkek öğretmenler, kadın öğretmenlere göre daha yüksek nomofobik düzeye sahiptirler. Ercan ve Tekin (2019), 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara’da görev yapmakta olan 336 öğretmenle gerçekleştirdikleri çalışmada erkek beden eğitimi öğretmenlerinin, kadın beden eğitimi öğretmenlerine göre nomofobi düzeylerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır ve bu sonuç, bu çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir. Hatta beden eğitimi öğretmenlerinin cihazdan yoksunluk alt boyutunda da erkek öğretmenlerin kadınlara oranla daha nomofobik olduğu tespit edilmiştir. Benzer

şekilde, Takao vd. (2009), Xu ve Ark. (2012) ve Öztunç (2013)'un çalışmalarında, erkeklerin nomofobik eğilimlerinin kadınlara göre daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Hoşgör vd. (2017), Erdem vd. (2017) ve Gezgin vd. (2017) literatürde özellikle de gençlerle yapılan çalışmalarda kadınların erkeklerden daha nomofobik olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak cinsiyet değişkeninin bir farklılığa neden olmadığı sonucunu ortaya koyan birçok çalışma da vardır. Öz ve Tortop (2018), Dağlı, Hamutoğlu ve Gezgin (2017) ve Minaz ve Çetinkaya-Bozkurt (2017)'un nomofobi ile ilgili yaptıkları çalışmalarda cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark bulunamamıştır.

Cinsiyet nomofobide zayıf bir ön göstergedir çünkü bazı çalışmalar kadınlarda fazla olduğunu söylerken, bazıları erkeklerde fazla görüldüğünü söyleyebilir. Bununla birlikte cinsiyetin bir farklılık yaratmadığını ifade eden birçok çalışma da vardır. Takao vd. (2009) çalışmasında bu farkın sebebinin kısmen de olsa kültürel ve etnik geçmişten olabileceğini ifade etmiştir. Kesin etken olarak söylenemese de erkeklerin günlük veya iş yaşamında daha aktif olması gereksinimi telefona ihtiyaçlarını bağımlılık derecesinde etkiliyor olabilir.

Bu çalışma, öğretmenlerdeki nomofobi düzeyinin yaş değişkenine göre bu araştırmanın sonucunda anlamlı bir farka sebep olduğu sonucuna ulaşmıştır. Nomofobi toplam değerinin yanı sıra bu çalışma bulgularına göre bilgiye ulaşamama ve cihazdan yoksunluk alt boyutunda da anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bulgulara göre yaşları daha büyük olan öğretmenlerde daha yüksek nomofobiye rastlanmıştır. Daha önce de değinildiği gibi nomofobi konusundaki literatürde özellikle gençlerin risk altında olduğu vurgusu yapılmakta ve gençler üzerine çalışmalar yoğunlaşmaktadır (Yıldırım ve Correia, 2015). Bununla birlikte Adnan ve Gezgin (2016) ve Argumossa-Villar vd. (2017) yaptıkları çalışmalarla yaşın nomofobi seviyesinde anlamlı fark oluşturmadığını raporlamışlardır Ancak çalışmalar öğrenci örnekleminde yapılmış olduğundan yaş aralığı 25 yaş ve altındaki gençler olmuştur ve çalışmaların sonucunda yaş değişkeninin anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmasının sebebinin zaten çalışmaların belli yaş aralığındaki bireylerle yapılmış olmasından kaynaklı olduğuna yorumlanabilir. Bu durumda farklı yaş gruplarını ele alan çalışmaların sonuçlarına bakmak bu değişkenin etkisini görmekte faydalı olacaktır. Örneğin Erdem vd. (2017) üniversite öğrencileri ve kamu çalışanlarıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda yaş düzeyi arttıkça nomofobi puan ortalamasının

azaldığını raporlamıştır. Araştırmanın sonucu ise bu çalışmanın sonucuna zıt bir farklılık olduğunu belirtir.

Bianchi ve Philips (2005) yaşça büyük bireylerin telefonlarını daha çok iş amacıyla kullandıklarını ifade ederken daha çok öğrenciler üzerinde yapılmış nomofobi çalışmalarında öğrenciler telefonlarını iş amacıyla kullanmadıkları için yaş etkeninin farklı açılardan farklı sonuçlara sebep olabileceğini belirtmiştir. Bak (2019) da yaptığı X,Y,Z kuşağı çalışması yaş değişkenini aslında geniş yelpazeden ele almıştır ve üç kuşağında aynı nomofobik durumlarda olduğunu ancak kullanım ve endişelerinin nedenlerinin değiştiğini vurgulamıştır. X Kuşağındaki katılımcılar akıllı telefonla çok fazla zaman geçirme, Y ve Z Kuşağındaki katılımcılar ise akıllı telefonu kaybetme, telefonun yerini bulamama, yakın bir yerde olmaması, kapsama alanı dışında bulunması, kontörünün bitmesi, şarjın bitmesi durumlarında büyük endişe duyma şeklinde nomofobik durumları daha öncelikli olarak yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda farklı yaş gruplarında yeterli çalışmanın olmaması sebebiyle bu çalışmada yaşı daha büyük olanlarda nomofobinin yüksek düzeyde olmasının nedeni kesin olarak açıklanmasa da iş ortamında öğretmenin eğitim örgütündeki ihtiyaç ve endişeleri doğrultusunda değiştiği söylenebilir. Öğretmenlerin yaşları arttıkça telefondan yoksun kalma endişesini bu çalışmada bilgiye ulaşamama ve cihazdan yoksunluk alt boyutlarında yüksek seviyede görmekteyiz. Bu durumun sebebi teknolojiyle dijital ortama taşınmış ve hızla yayılan bilgiyi, genç yaştaki öğretmenlerin hızıyla eşzamanlı şekilde elde edememe ve gündemden yoksun kalma endişesi olarak yorumlanabilir.

Öğretmenlerdeki nomofobi düzeyinin *medeni durum* değişkenine göre bu araştırmanın sonucunda anlamlı bir farka sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Evli öğretmenlerin hem genel toplamda hem de bilgiye ulaşamama ve iletişimi kaybetme alt boyutlarında daha yüksek düzeyde nomofobik oldukları sonucuna varılmıştır. Literatürde yer alan neredeyse bütün araştırmalara bakıldığında medeni durum değişkenine göre bir çalışmanın nomofobi düzeyi üzerinde anlamlı fark oluşturup oluşturmadığına ilişkin bir incelenmeye rastlanmamıştır. Çünkü daha önce de belirtildiği üzere nomofobi araştırmaları genç bireyler üzerinde yapılmıştır ve evli-bekâr değişkenini göz önünde bulundurmamak gerekmemiştir. Ancak, Kocabaş ve Sezer Korucu (2018)'nin hastalarla gerçekleştirdiği çalışmasında, hastaların medeni durumlarına bakılmış ve anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna varılmıştır. Uğuz (2019) çalışmasında hemşireleri medeni durum değişkenine göre de ele almıştır ve bekâr hemşirelerde nomofobi düzeyinin

yüksek çıktığını raporlanmıştır. Sebebinin ise bekâr hemşirelerin genelde genç yaşta olması ve yaşları nedeniyle riskli grupta olabilecekleri ya da sosyalleşmek için daha çok telefon kullandıkları şeklinde yorumlanmıştır. Ancak bu çalışmada sonuç tam ters yani evli katılımcıların daha nomofobik olduğu yönündedir. Net bir yargıya varılabilecek kadar yeterli çalışma olmaması ve yapılmış çalışmanın da farklı çalışma grubundan katılımcılarla gerçekleştirilmiş olması sebebiyle bu durum nomofobinin altında yatan sebeplerden yola çıkarak yorumlanabilir. Hem genel toplamda hem de bilgiye ulaşamama ve iletişimi kaybetme boyutlarında anlamlı bir fark olduğu bulgusuna göre; evli bireylerin aile içi ve sosyal alandaki sorumlulukları ve rolleri dolayısıyla iş ve gündelik hayatlarında olan gelişmeleri zamanında öğrenememe ya da iletişimde olması gereken kişilerle iletişimi kaybetme ihtimali evli bireylerde kaygı ve korkuya sebep olabilir şeklinde yorumlanmıştır.

Bu araştırma sonucunda, öğretmenlerdeki nomofobi düzeyi ile *eğitim durumu* değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde bu bulguyu destekleyici çalışmalar vardır. Gezgin, Şahin ve Yıldırım (2017) Sosyal Ağ Kullanıcılarının Nomofobi Düzeylerinin Çeşitli Faktörler Açısından İncelenmesi adlı 1151 katılımcıyla gerçekleştirdiği çalışmasında da eğitim durumuna göre bir farka rastlanmamıştır. Uğuz (2019) un araştırma sonuçlarında lisans ve lisansüstü eğitim almış olan hemşirelerin ölçek puan ortalamaları lise ve ön lisans mezunlarına göre daha yüksek olmasına rağmen, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı raporlanmıştır. Minaz ve Çetinkaya Bozkurt (2017)'un çalışmasında öğrencilerin lisans ya da ön lisans mezunu olmasının nomofobi düzeylerini etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışma sonucunda, öğretmenlerdeki nomofobi düzeyi ile *iş deneyimi (kıdem)* değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak cihazdan yoksunluk alt boyutunda 15-19 yıl aralığında deneyime sahip öğretmenlerde daha az deneyime sahip olanlara kıyasla daha yüksek seviye nomofobiye rastlanmıştır. Bu durum aslında bu çalışmanın yaşa göre cihazdan yoksunluk boyutundaki anlamlı farklılaşmasını da desteklemektedir. Ancak, Uğuz (2019) hemşirelerle gerçekleştirdiği çalışmada kıdemi daha düşük olanların dolayısıyla yaşı daha küçük olanlarda anlamlı bir farkla yüksek düzeyde nomofobi bulmuştur. Bu sonuç da onun çalışmasını destekler niteliktedir çünkü o çalışmada yaşı küçük olanlarda yüksek düzey nomofobi tespiti edilmiştir. Ercan ve Tekin (2019) araştırmalarında hizmet yılı daha fazla olan öğretmenlerde

nomofobik eğilimlerin daha çok olduğunu bulmuşlardır. Ancak yetersiz kalan bu çalışmalarla kıdemin nomofobinin etkileyicisi olup olmadığına dair bir genelleme yapılamamaktadır. İş deneyimi değişkeni için iş hayatından katılımcılarla gerçekleştirilecek nomofobi çalışmalarının arttırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu araştırmanın sonucunda, öğretmenlerdeki nomofobi düzeyi ile *çalıştıkları kurum* değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak alt boyutlardan biri olan çevrimiçi olamama boyutunda kamuda görev yapan öğretmenlerin özel sektörde çalışan öğretmenlere oranla daha yüksek düzeyde nomofobik durum yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu değişkene farklı örgütlerde çalışmanın cihazdan yoksun kalma ve çevrimiçi olamama endişesini etki edip etmeyeceğini tespit etmek için bakılmıştır ancak ne bu çalışmada ne de literatürde bir sonuca varılamamıştır.

Bu araştırma sonucunda, öğretmenlerdeki nomofobi düzeyi ile *görev yerleri* değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak çevrimiçi olamama alt boyutunda ortaokul ve lise kademelerinde çalışan öğretmenlerin ilkökul kademesindeki öğretmenlere oranla daha nomofobik olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, Arslan, Tozkoparan ve Kurt (2019) tarafından öğretmenlerle yapılan çalışmada kullandıkları nomofobi ölçeğine göre değil ancak FOMO ölçeğine göre paralel bir sonuç çıkarmıştır. FOMO, gündemi kaçırma endişesiyle sosyal ağlardan uzak kalma korkusudur. Bu sonuca göre lisede çalışan öğretmenlerin diğer kademelere göre daha yüksek düzeyde endişe ve korku yaşadıkları bulgusuna varılmış ve sebebi dersine girilen öğrenci grubundan gelebilecek güncel konularla ilgili sorulara karşı hazırlıklı olma isteği olabilir. Çünkü öğretmenlerin çalışma grubundaki öğrenci yaş ortalaması arttıkça düzey de artmaktadır. Görev yerleri değişkeninin bu şekilde farklılık vermesinin açıklamasını yapmak için çalışmalar yetersizdir. Görev yerleri ile ilgili alan yazında yeterli çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden daha çok çalışmaya ihtiyaç vardır.

Bu araştırma sonucunda, öğretmenlerdeki nomofobi düzeyi ile *telefona sahip olma süresi* değişkeni-arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu çalışmadaki bulgulara göre katılımcılar arasında 16-20 yıl aralığında bir süredir telefonu olan öğretmenlerin daha az süredir telefonu olanlara oranla anlamlı derecede yüksek nomofobi seviyelerinin olduğu tespit edilmiştir. Sadece nomofobi ölçeğinin toplam değerinde değil aynı zamanda bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk ve çevrimiçi olamama üç alt boyutunda da uzun yıllardır cihazı olan öğretmenlerde nomofobik durum daha yüksektir. Bu sonucu destekler nitelikte alan yazında benzer sonucu olan çalışmalara

rastlamak mümkündür. Örneğin. Gezgin vd., (2017) tarafından öğrencilerle yapılan çalışmada bir yıldan daha az süredir akıllı telefona sahip olan öğrencilerle 5 yıldan fazla süredir kullananları kıyasladığında daha fazla süredir telefona sahip olan katılımcılarda daha yüksek nomofobik durumun olduğunu raporlamıştır. Yıldırım ve Correia (2015) ve Yıldırım vd. (2016) de çalışmalarında aynı şekilde telefona sahip olma yılındaki uzun sürenin nomofobi durumunu da arttırdığını belirtmişlerdir. Ancak, Gezgin ve Çakır (2016) ve Adnan ve Gezgin (2016) telefona sahip olma süresi ve nomofobi arasında anlamlı bir farkın olmadığını tespit eden çalışmaları da alan yazında mevcuttur. Bu çalışmanın sonucunda çıkan cihaza sahip olma süresi arttıkça nomofobik düzeyin de artmakta olduğu sonucu telefonu kullanma alışkanlığının bağımlılığa dönüşmesini kolaylaştırdığı şeklinde yorumlanabilir.

Bu araştırmanın sonucunda, öğretmenlerdeki nomofobi düzeyi ile *günlük cep telefonu kullanma süresi* değişkeni arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu farklılık sadece ölçeğin genelinde değil, bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk ve iletişimi kaybetme boyutlarında da aynı şekilde gün içerisinde daha fazla telefonla vakit geçiren öğretmenlerin daha az zaman harcayanlardan yüksek nomofobi seviyesinde olduğu raporlanmıştır. Minaz ve Çetinkaya Bozkurt (2017) tarafından öğrencilerle yürütülen bir çalışmada, akıllı telefon kullanım süresinin günde 2-6 saat aralığında yoğunlaşmakta olduğunu ve bu yoğunlukta kullanan öğrencilerde akıllı telefon bağımlılığının oldukça yüksek olduğunu raporlamıştır. Öğrencinin telefonda harcadığı vakit ve gösterdiği davranışlar onun bağımlılık derecesi hakkında fikir vermektedir. Bu durumda günlük telefon kullanımı yüksek olan kişilerde mobil telefon kullanım oranının da yüksek olması beklenir. Canoğulları (2014) çalışmasında internet kullanımı 2 ile 7 saat arasında değişen ergenlerin internet bağımlılığının daha yüksek seviyede olduğunu tespit etmiştir. Alan yazında günlük telefonu kullanma düzeyi değişkenine bakarak bu çalışmanın sonucuyla örtüşen sonuçlar karşımıza çıkmaktadır. Arslan, Tozkoparan ve Kurt (2019) öğretmenlerin nomofobi ve FOMO seviyelerini cihaz kullanım süresi değişkeni ile karşılaştırdıklarında hem nomofobi hem de FOMO düzeylerinin anlamlı olarak farklılaştığını ortaya koymuşlardır. Telefon, bilgisayar ve tablet gibi teknolojik cihazlarla harcanan vakit arttıkça nomofobi ve FOMO düzeyleri de artmaktadır. Bu teknolojik cihazları bir saatten az kullanan öğretmenlerle, bir saatten fazla kullananlardaki farkın büyüklüğü bağımlılığın da bir göstergesi olabilir şeklinde yorumlamışlardır. Gezgin, Şahin ve Yıldırım (2017) ve Erdem, Türen ve

Kalkan (2016) da araştırmaları neticelerinde nomofobi ile ilgili çalışmalarında günlük akıllı telefon kullanma süreleri arttıa nomofobi düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Bu araştırmanın sonucunda, ğretmenlerdeki nomofobi düzeyi ile *kullanılan sosyal paylaşım uygulamaları* değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde sosyal medyada aktif olmak için cihazlarını kullananların daha yüksek nomofobiye sahip olduklarına dair çalışmalar vardır. Örneğin Dağlı, Hamutoğlu ve Gezgin (2017) okul öncesi öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada akıllı telefon ile sosyal ağlarda günlük geçirilen zaman arttıa nomofobi düzeyinde artış olduğunu tespit etmişlerdir. Bu çalışmada ise kullanılan sosyal paylaşım uygulaması değişkeniyle öğretmenlerin herhangi bir sosyal paylaşım uygulamasından birini ya da birkaçını kullandıklarında nomofobi düzeylerinde bir etkilenme olup olmayacağı incelenmek istenmiştir. Ancak bir farka rastlanmamıştır. Arslan, Tozkoparan ve Kurt (2019) ğretmenlerin nomofobi ve FOMO düzeylerini, kullanılan sosyal ağ türleri değişkenine göre incelediğinde, nomofobi ve FOMO düzeylerinin anlamlı olarak farklılaştığını saptamıştır. Katılımcıların Instagram uygulamasının kullanımı ile nomofobi ve FOMO düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Instagram kullanan ğretmenlerin FOMO düzeyleri, kullanmayan öğretmenlere oranla daha yüksektir. Bu sonuca ek olarak, Facebook ve Instagram'ın ikisini birden kullanan ğretmenlerin FOMO düzeyleri ise t sosyal medya uygulamasından (Facebook, Twitter, Instagram) sadece birini kullanan ya da tn birden kullananlara göre daha yüksek olduğu raporlanmıştır.

5.1.2.2.Alt Problem 2. 2: Öğretmenlerin rgtsel hafıza düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, iş deneyimi (kıdem), çalıştıkları kurum, görev yerleri, telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Bu araştırmanın sonucunda, ğretmenlerdeki örgütsel hafıza düzeyi ile *cinsiyet* değişkeni arasında anlamlı bir farka sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hatta bu durum “Geçmiş ile İlgili Bilgi” ve “Sosyo-politik Bilgi” ($t=-2.98$; $p<.05$) boyutlarında anlamlı fark olarak tespit edilmiştir. Ancak, diğer alt boyutlarda bir farka rastlanmamıştır. Örgütsel hafıza lğinin toplam değerinde fark tespit edilen alt

boyutlarında da, erkek öğretmenlerin ortalama puanları kadın öğretmenlerin ortalama puanlarından daha yüksektir. Bu yüzden, bu çalışmadaki verilere göre erkek öğretmenlerde kadınlara kıyasla daha yüksek düzeyde örgütsel hafıza düzeyinin olduğu sonucuna varılır. Ancak alan yazına bakıldığında cinsiyet açısından örgütsel hafıza düzeyini inceleyip de bu değişkeninde fark tespit etmiş bir çalışmaya rastlanmamıştır. Demir (2019) Mersin ve İstanbul ilinde faaliyet gösteren bilişim ve iletişim sektörlerinden olan Teknosa, Media Markt, Turkcell ve Türk Telekom firmaları ile çalıştığı ve 262 katılımcıyla gerçekleştirdiği araştırmasında kadın ve erkek katılımcılar arasında bir farka rastlanmamıştır. Habiboğlu (2019) örgütsel hafızayı besleyen ve engelleyen faktörlerin neler olabileceği üzerine yaptığı çalışmada farklı sektörlerden katılımcılarla farklı değişkenleri incelemiştir. Eğitim, imalat ve sağlık alanlarından bireylerin katıldığı araştırmanın sonucunda cinsiyet açısından bir fark bulunmamıştır. Buna rağmen, bu çalışmada erkek katılımcılarda yüksek örgütsel hafıza seviyesi görülmesi, kadın öğretmenlere oranla örgüt içindeki ve geçmişindeki gelişmelerden erkek öğretmenlerin daha çok haberdar olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Fakat bu sonuç, cinsiyet değişkeniyle alakalı yeterli çalışma olmamasından dolayı kesin bir hüküm taşımamaktadır.

Öğretmenlerdeki örgütsel hafıza düzeyi ile *yaş, medeni durum ve iş deneyimi (kıdem)* değişkenleri arasında toplam değerde anlamlı bir farka rastlanmazken sadece alt boyutlarından “Geçmiş Bilgisi” boyutuna ilişkin algılarında farklılaşma olduğu görülmektedir. “37-41 yaş” aralığında yer alan öğretmenlerin “22-26 yaş” aralığında yer alan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde bir hafızaya sahip olduğu saptanmıştır. Alan yazına bakıldığında Demir’in (2019) 30 yaş altı ve 31 yaş üstü katılımcılarla gerçekleştirdiği çalışma sonucunda yaş değişkeni açısından anlamlı bir fark bulamadığı sonucuyla paralellik göstermektedir.

Medeni duruma bakıldığında “evli” kategorisinde yer alan öğretmenlerin geçmiş bilgisi boyutuna ilişkin düzeylerinin “bekâr” kategorisinde yer alan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Literatür tarandığında Habiboğlu (2019) tarafından yapılan ve farklı sektörlerin katılımıyla elde edilen sonuçlara göre de evli ve bekârlar arasında örgütsel hafıza düzeyi açısından bir fark tespit edilmemiştir. Bu çalışmayla örtüşen bir sonuca rastlanmıştır.

Öğretmenlerin kıdemlerinde ise “1-4 yıl” aralığında bir iş tecrübesine sahip öğretmenlerin geçmiş bilgisi algılarının “5-9 yıl” .“10-14 yıl” ve “15-19 yıl” aralığında

çalışmakta olan öğretmenlerden daha genç olmasından kaynaklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, az deneyime sahip öğretmenlerde okullarına dair geçmiş bilgi düzeyleri kıdemlilere oranla daha azdır. Demir (2019) bilişim ve iletişim sektöründe 6 yıl ve üzeri çalışanların, örgütsel hafıza düzeylerinin genelinde sosyo-politik bilgi alt boyutunda ve örgütün geçmişi alt boyutunda 5 yıl ve altında çalışanlara göre daha güçlü olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bilişim ve iletişim sektöründe çalışma deneyimi 6 yıl ve daha fazla olanların örgütsel hafıza düzeylerinin güçlü olması sonucunu sunarken örgütsel hafızanın zaman geçtikçe güçlendiğini ortaya koymaktadır. Aynı yerde çalışmaya devam eden çalışanlar daha sosyal olurlar ve yazılı olan ve olmayan kuralları daha iyi benimserler (Finkelstein and Hambrick, 1996).

Bu çalışmada örgütsel hafızanın genelinde bir farka rastlanmasa da Demir (2019) in çalışmasında hem genel de hem de geçmiş bilgisinde farka rastlanması, bireyin iş deneyiminin arttıkça örgüte dair geçmiş bilgisinin ve hafızasının arttığı yönünde yorum yapma olanağı sağlamaktadır.

Öğretmenlerdeki örgütsel hafıza düzeyi ile *eğitim durumu ve görev yerleri* değişkenleri arasında toplam değerle anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Alan yazında farklı kademelerde çalışmış öğretmenler üzerinde bir araştırmaya rastlanmadığı için sadece bu sonuçla kesin bir etkiden ya da etkilememe durumundan bahsedilemez. Fakat bu araştırma sonucuna göre, görev yerlerinin farklılığının öğretmenlerin örgüte dair hafıza düzeylerinin oluşmasında bir etkisi olmadığı söylenebilir. Meslek yüksekokulu, lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olan öğretmenlerle yapılan bu çalışmada öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerinin oluşumunda eğitim durumlarının bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılır. Demir (2019) çalışmasında ön lisans ve öncesi ve lisans ve sonrası şeklinde sınıflandırdığı katılımcılar arasında eğitim düzeylerine göre kurum hafızalarında bir farka rastlamamıştır. Bu sonuç da bu çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Öğretmenlerdeki örgütsel hafıza düzeyinin *çalıştıkları kurum* değişkeni ile anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına bakıldığında ise bir farka rastlanmamıştır. Ancak örgütsel hafıza ölçeğinin tüm boyutlardaki ortalamalarına bakıldığında, özel sektörde çalışmakta olan öğretmenlerin anlamlı derecede olmasa da kamudaki öğretmenlerden daha yüksek bir düzeyde örgütsel hafızaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu durumda örgütsel hafızanın nasıl oluştuğu, korunduğu ve aktarıldığı göz önünde bulundurulduğunda özel sektörde çalışmakta olan öğretmenlerin örgütle ilgili eski

ve/veya yeni haberleri bilmesi ya da takip etmesi, işlerine dair kamu kurumundaki öğretmenler kadar güvenliklerinin olmamasından kaynaklanıyor olabilir. İşte devam etme ve/veya edememe durumunun değişkenliği yüksek düzeyde bir kurum hafızasını gerektiriyor olabilir.

Bu çalışma, yurt içi ve yurt dışında örgütsel hafızayla ilgili yapılan araştırmalar arasında telefona sahip olma süresi, günlük cep telefonu kullanma süresi, sosyal paylaşım uygulamalarını kullanma değişkenleri açısından incelemiş ilk çalışmadır. Çünkü örgütsel hafıza düzeyi ve nomofobi düzeyi arasında ilişki olup olmadığını da çalışmış bir araştırma bulunmamaktadır. Öğretmenlerdeki nomofobi seviyesini etkileyen faktörleri tespit etmek amacıyla sorulmuş kişisel bilgiler kısmında elde edilen bulgulara bu değişkenlerin öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerini anlamlı seviyede etkilediği sonucu saptanmıştır. Öğretmenlerdeki örgütsel hafıza düzeyi ile *telefona sahip olma süresi* değişkeni arasında ölçeğin genelinde bir fark yoktur. Ancak, öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeylerine ilişkin ölçeğin alt boyutlarından “Sektörel Bilgi” boyutuna ilişkin algılarında öğretmenlerin bir cep telefonuna sahip olmalarının anlamlı bir farkla sektörel bilgilerini etkilediği tespit edilmiştir. “6-10 yıl” aralığında telefona sahip olan öğretmenlerin sektörel bilgilerine dair hafızalarının, “11-15 yıl” aralığında yer alan öğretmenlerden daha düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, “Geçmiş Bilgisi” alt boyutunda da fark saptanmıştır ve yine “6-10 yıl” aralığında yer alan öğretmenlerin geçmiş bilgisi boyutuna ilişkin düzeyleri “11-15 yıl” aralığında yer alan öğretmenlerinkinden düşük seviyededir. Bu verilere göre genel kurumsal hafıza düzeyinde anlamlı bir farka rastlanmasa da sektörel ve geçmiş bilgisine dair hafıza düzeylerinde “11-15 yıl” aralığında bir süre cep telefonu kullananlar, “6-10 yıl” aralığında kullananlardan daha yüksek seviyede bir hafızaya sahip olmaktadır. *Günlük cep telefonu kullanma süresine* bakıldığında ise yine genel toplamda bir fark bulunmazken sosyo-politik bilgi boyutunda öğretmenlerin 3-6 saat aralığında telefonla zaman harcadıklarında, 6 saatten fazla saat kaybedenlerden daha yüksek düzeyde sosyo-politik bilgi hafızalarında etkilenmeye rastlanmaktadır. Dijital ortamlarda aşırı vakit geçirmeyen öğretmenler gerçek iletişimlerle sosyalleşirken kurumlarına dair hafızalarının arttığı yorumu bu sonuçlara göre yapılabilir ancak başka bir çalışma olmadığı için genel bir sonuç ifade edilemez. *Kullanılan sosyal paylaşım uygulamaları* sorulan öğretmenlerin cevaplarından elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin örgütsel hafızaları düzeylerinde kullandıkları sosyal paylaşım

uygulamalarının etkisi olduğu hem toplam değerde hem de “Geçmiş Bilgisi” boyutunda görülen fark ile saptanmıştır. Ölçeğin genel toplamındaki fark da geçmiş bilgisindeki fark da, “Facebook” sosyal paylaşım uygulamasını kullanan öğretmenlerin “İnstagram” uygulamasını kullananlardan daha yüksek düzeyde hafızaya sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Whatsapp uygulamasını her öğretmenin kullandığı varsayılan bu değişkende Facebook kullanan öğretmenlerde örgütsel hafıza düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değişkeni inceleyen başka bir çalışma olmadığı için genelleyemsek de Facebook uygulaması kullanımının kurum hafızası oluşumunda etkili olduğu sonucu bilgi alışverişinin ve aktarımının kurumun ötesine de taşındığını başka bir ifadeyle teknolojiyle dijitalleşen kültürden kurum kültürünün de sebeplendiğini söyleyebiliriz.

5.1.3.Alt Problem 3: Öğretmenlerin nomofobi ve örgütsel hafıza düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Eğitim örgütleri, hiçbir toplum tarafından göz ardı edilemeyecek kadar önemli örgütlerden biridir (Yıldız, 2013). Her örgütte olduğu gibi eğitim örgütünde de sorun, öneri, görüş, yapılanlara ilişkin bilgi ve değerlendirmeler iletişimle sağlanır ve bu da örgütün işlevselliğini artırır (Başaran, 2000). Ancak aktarılan bilgi her zaman açık ve yazılı ve/ya sözlü kuralları olan bilgi değil aynı zamanda bireyin ve örgütlerin hafızasında olan örtük bilgi olarak tanımlanan bilgidir. Kuruma has olan, kurumun geçmişinden gelen yaşanmışlıklarla, paylaşımlarla oluşmuş olan bu bilgi, kurumda görev alan bireylerin hafızasında yaşamaya devam eder. Teknolojik gelişme ve ilerlemelerle bu bilginin de yayılma ve paylaşılma biçimi değişmektedir. Dijitalleşen iletişim araçları, bireylerin alışkanlıklarında, sosyolojik olgularında, kültürel birikimlerinde, iş hayatlarındaki sosyalliğe ve eğitim anlayışlarında değişimler yaratmaktadır (Güney, 2017). Ancak bu araçları ne sıklıkta ve ne nitelikte kullanmak gerektiği farkındalığını kaybeden bireylerde bağımlılık oluşmakta, bireye hem görüşme hem de internete erişim imkânı sunan günümüz mobil cihazlarından yoksun kalma durumu ise korku ve endişe hissine sebep olarak rahatsızlığa neden olmaktadır. Bu rahatsızlığı, yani nomofobik olma durumunu bugüne dek yapılmış araştırmaların verilerine göre ülkemizde de birçok insanda görmektediriz. Dijitalleşmiş iletişimin yan etkisi olarak düşünebileceğimiz nomofobinin kişilerin kurumlarına dair hafıza

düzeyleriyle ilişkisinin olup olmadığını incelemek üzere yapılmış bu araştırmada pozitif yönde de negatif yönde de bir ilişkiye rastlanmamıştır. Örgütte, kimin neyi bildiğini, ihtiyaç halinde kime başvurulacağını, diğer öğretmen arkadaşlarının fikirlerini, mesleğinin gerekliliklerini bilen ve çalıştığı kurumun geçmişine dair bilgilerine hâkim olan öğretmenler aynı zamanda iletişim kaynakları olan cihazlarından mahrum kalma endişelerini de yüksek düzeyde yaşamaktadırlar ancak örgütsel hafıza ve nomofobi düzeyleri birbiriyle ilişkili değildir.

5.2. Öneriler

Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar doğrultusunda ileriye yönelik öneriler aşağıda sıralanmıştır:

1. Öğretmenlerin örgütsel hafıza düzeyleri bu çalışmada yüksek olarak bulunmuştur, bunun sürdürülmesi ve/ya artırılması için kurumsal teknolojik uyarlamalar ve kurum içi faaliyetler yapılabilir.
2. Öğretmenler için, örgütsel hafızanın, örgüt içi kararlar ve ileriye yönelik hedeflere ulaşma açısından önemini açıklayıcı eğitimler planlanabilir.
3. Öğretmenlerin nomofobi düzeylerinin bu çalışmada yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir, bunun düşürülmesi için öğretmenlere nomofobinin etkileri konusunda bilgilendirici eğitimler planlanabilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

1. Bu çalışma, nitel olarak da yapılabilir
2. Nomofobi için özellikle yetişkin grubunu ele alan yeterli çalışma yoktur. Farklı okullarda öğretmenlerle çeşitli değişkenler açısından nomofobi kavramı incelenebilir.
3. Nomofobinin örgüt yaşamına ve örgüt çalışanlarının kurum hafızalarının oluşmasına dair etkisinin nasıl olduğunu ve olası olumsuz etkilerin nasıl ortadan kaldırılacağına yönelik çalışmaların yapılması oldukça önemli ve değerli olacaktır.
4. Eğitim örgütlerinde Nomofobi ve Örgütsel Hafıza düzeyleri tespit edilirken yalnızca öğretmenlerle değil yöneticilerle de çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- Adnan, M. ve Gezin, D. M. (2016). Modern Çağın Yeni Fobisi: Üniversite Öğrencileri Arasında Nomofobi Prevalansı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 49(1): 141-158.
- Ambrosini, V. ve Billsberry, J. (2007, Eylül). Person–Organisation Fit: An Invisible Hand Facilitating the Transfer of Tacit Knowledge. *The Strategy As Practice Track Of The British Academy Of Management For The 2007 Annual Conference*. Warwick.
- Akgün, A.E. ve Keskin, H. (2003). Sosyal Bir Etkileşim Süreci Olarak Bilgi Yönetimi ve Bilgi Yönetimi Süreci. *Gebze Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1: 175-186.
- Akgün A.E, Keskin H. ve Günsel A. (2005).Örgütsel Hafıza ile Enformasyon Teknolojileri (IT) Arasındaki İlişkiler. *T.C. Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 12(2).
- Akgün, A. E., Keskin, H. ve Günsel, A. (2009). *Bilgi Yönetimi ve Öğrenen Örgütler*. Ankara: Eflatun.
- Akgün, A., Keskin, H. ve Byrne, J. (2012).Organizational Emotional Memory. *Management Decision*, 50(1): 95-114.
- Akgün, A. E., Keskin, H., ve Byrne, J. (2012). The role of organizational emotional memory on declarative and procedural memory and firm innovativeness. *Journal of Product Innovation Management*, 29(3): 432-451.
- Akman, E. ve Işık, M.(2018). Kamu Çalışanlarında İnternetsiz Kalma Korkusu (Netlessfobi): Isparta İlinde Bir Araştırma. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(14): 20-37.
- Algül, A. ve Üçer, N.(2013). *Yeni Medya'da Demokrasi*. Konya: Literatürk Yayınları.
- Arslan, H., Tozkoparan, S. B. ve Kurt, A. A. (2019). Öğretmenlerde Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusunun ve Gelişmeleri Kaçırma Korkusunun İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3): 237–256.
- Atak, M. (2005). Örgütlerde Resmi Olmayan İletişimin Yeri ve Önemi. *Havacılık ve Uzak 74 Teknolojileri Dergisi*, 2(2): 59-67.
- Augier, M. ve Vendelo, T. M. (1999). Networks, Cognition and Management of Tacit Knowledge. *Journal of Knowledge Management*, 3(4): 252-261.

- Arvas, M.(2015). *Bilgi Yönetimi İle Örgütsel Hafıza Arasındaki İlişki: Bir Kamu Kurumu Uygulaması* (Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Argumosa-Villar, L., Boada-Grau, J. ve Vigil-Colet, A. (2017). Exploratory Investigation Of Theoretical Predictors Of Nomophobia Using The Mobile Phone Involvement Questionnaire (MPIQ). *Journal of Adolescence*, 56: 127-135.
- Aslan, S. (2011). *Akademisyenlerde İnternet Bağımlılık Düzeyleri ve Buna Bağlı Oluşabilecek Sağlık Sorunları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Augner, C. ve Hacker, G. W. (2012). Associations Between Problematic Mobile Phone Use and Psychological Parameters in Young Adults. *Int J Public Health*, 57(2): 437-441.
- Bak, G. (2019). X, Y ve Z Kuşağında Nomofobi: Nitel Bir Araştırma. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(5): 288-302.
- Balcı, Ş. ve Gülnar, B. (2009). Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili. *Selçuk İletişim Dergisi*, 6(1): 5-22.
- Barutçugil, İ. (2002). *Bilgi Yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (2000). *Örgütsel Davranış İnsanın Üretim Gücü*. Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye.
- Bianchi, A. ve Phillips, J. G. (2005). Psychological predictors of problem mobile phone use. *CyberPsychology & Behavior*, 8(1): 39–51.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu. (2018, 10 Ekim). Üç Aylık Pazar Verileri Raporu.
- Bolat, S. (1996). Eğitim Örgütlerinde İletişim H.Ü. Eğitim Fakültesi Uygulaması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12): 75-80.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji Sözlü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (11. Basım). Ankara: PegemA.
- Bragazzi, N., ve Del Puente, G. (2014). A Proposal For Including Nomophobia In The New DSM-V. *Psychology Research and Behavior Management*, 155.
- Cheever, N. A., Rosen, L. D., Carrier, L. M., ve Chavez, A. (2014). Out Of Sight Is Not Out Of Mind: The Impact Of Restricting Wireless Mobile Device Use On Anxiety Levels Among Low, Moderate And High Users. *Computers in Human Behavior*, 37: 290-297.
- Choliz, M. (2010). Mobile Phone Addiction: A Point Of Issue. *Addiction*, 105(2): 373–374.

- Choliz, M. (2012). Mobile-phone addiction in adolescence: The test of mobile phone dependence (TMD). *Progress in Health Sciences*, 2(1): 33–44.
- Conklin, J. (2001). Designing organizational memory: Preserving intellectual assets in a knowledge economy. *CogNexus Institute*: 1-41.
- Cremer, J. (1993). Corporate Culture and Shared Knowledge. *Industrial and Corporate Change*, 2(3): 351-386.
- Croasdell, D. T. (2001). It's Role in Organizational Memory and Learning. *Information Systems Management*, 18(1): 8-11.
- Cüceloğlu, D. (2002). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakır, Ö. ve Oğuz, E. (2017). Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1): 418-429.
- Canoğulları, Ö. (2014). *İnternet Bağımlılık Düzeyleri Farklı Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Psikolojik İhtiyaçları, Sosyal Kaygıları ve Anne Baba Tutum Algılarının İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çavuşoğlu, F. (2009). *Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Madde Kullanımına Etki Eden Etmenler ve Aileden Aldıkları Sosyal Desteğin Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Samsun.
- Dağlı E.S., Hamutoğlu N.B., Gezgin D.M. (2017, Mayıs). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Nomofobi Düzeylerinin Akıllı Telefon İle Sosyal Ağ Servisleri Kullanım Davranışları Arasındaki İlişki. *11.Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu*. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Daft, R. L. (2001). *Organization Theory and Design*, (7th Edition). Cincinnati, Ohio: South-Western College Publishing.
- Demir, S. (2019). *Örgütsel Öğrenme ve Örgütsel Hafıza Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Demirel, Y. (2006). *Müşteri İlişkileri Yönetimi ve Bilgi Paylaşımı*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

- Dinçmen, M. (2010), *Bilgi Yönetimi ve Uygulamaları*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Dixit, S., Shukla, H., Bhagwat, A. K., Bindal, A., Goyal, A., Zaidi, A. K. ve Shrivastava, A. (2010). A Study To Evaluate Mobile Phone Dependence Among Students Of A Medical College And Associated Hospital Of Central India. *Indian journal of community medicine: official publication of Indian Association of Preventive and Social Medicine*, 35(2): 339.
- Dunham, A.H. (2010). *Knowledge Management in the Context of an Ageing Workforce: Organizational Memory and Mentoring* (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Canterbury.
- Dunham, A.H. ve Burt, C. (2014). Understanding Employee Knowledge: The Development of an Organizational Memory Scale. *The Learning Organization*, 21(2): 126-145.
- Dunham, A. H. ve Burt, C. (2011). Organizational Memory And Empowerment. *Journal Of Knowledge Management*, 15(5): 851-868.
- Ercan. Ö. ve Tekin, N. (2019).Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Nomofobi Düzeylerinin İncelenmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, II (1): 24-34.
- Erdem H, Kalkın G., Türen U. ve Deniz, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusunun (Nomofobi) Akademik Başarıya Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilim Fakültesi Dergisi*, 21(3): 923-936.
- Erdem, H., Türen, U. ve Kalkın, G. (2017). Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi) Yayılımı: Türkiye’den Üniversite Öğrencileri ve Kamu Çalışanları Örneklemini. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10(1): 1-12.
- Erdem, H., Türen, U. ve Ercil, Y. (2017). İş Yükü Fazlalığı Algısını Oluşturan Nedenlerden Birisi Nomofobi (No Mobile Phone Phobia) Olabilir Mi?. *Yönetim ve Çalışma Dergisi*, 1(2): 16-30.
- Fayganoğlu, P. (2019). Örtük Bilgi ve Örtük Bilgi Paylaşımının Örgütler İçin Yenilikçilik Ve Hayatta Kalma Açısından Önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (12): 63.
- Feldman, R.M. ve Feldman, S.P.(2006).What Links The Chain: an Essay on Organizational Remembering as Practice. *Organization*, 13: 861-87.
- Finkelstein, S. and Hambrick, D. C. (1996). *Strategic leadership: Top executives and their effects on organizations*. Minneapolis-St. Paul, MN: West.
- Foltz, R. (1973). *Management By Communication*. Canada: Chilton Boat Company.

- Garnett, J. L., Marlowe, J., and Pandey, S. K. (2008). Penetrating the Performance Predicament: Communication as a Mediator or Moderator of Organizational Culture's Impact on Public Organizational Performance. *Public Administration Review*, 68(2): 266–281.
- George, J. M. (2000). Emotions and Leadership: The Role of Emotional Intelligence. *Human Relations*, 53: 1027-1055.
- George, D. and Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*. Boston: Pearson Ltd.
- Gezgin, D. M., Şahin, Y. L. ve Yıldırım, S. (2017). Sosyal ağ kullanıcıları arasında nomofobi yaygınlığının çeşitli faktörler açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(1): 1-15.
- Gezgin, D. M., ve Çakır, Ö. (2016). Analysis of nomophobic behaviors of adolescents regarding various factors. *Journal of Human Science*, 13(2): 2504-2519.
- Gezgin, D. M., Cakir O., ve Yildirim S. (2018). The Relationship between Levels of Nomophobia Prevalence and Internet Addiction among Adolescents. *Eurasian Journal of Educational Research*, 4(1): 215-225.
- Guerrero, L. A., ve Pino, J. A. (2001). Understanding organizational memory. In *SCCC 2001 21st International Conference of the Chilean Computer Science Society*: 124-132.
- Güney, B. (2017). Dijital Bağımlılığın Dijital Kültüre Dönüşmesi: Netlessfobi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 1(2): 207–213.
- Gürsoy, G. (2010). *Örtülü Bilginin Açığa Çıkarılmasına Yönelik Yönetici Yaklaşımları: Fırat Üniversitesi Örneği* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Habiboğlu, M. (2019). *Örgütsel Hafızayı Besleyen ve Engellenen Faktörler Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Halaç Seçkin, D. ve Seçkin Çelik, T. (2016). Örgütsel Hafıza ve Yenilikçi İş Davranışı İlişkisinde Örgütsel Hikâye Anlatımının Aracı Rolü. *İleti-ş-im*, (25): 262-285.
- Hong, F., Chiu, S. ve Huang, D. (2012). A model of the relationship between psychological characteristics, mobile phone addiction and use of mobile phones by taiwanese university female students. *Computers in Human Behavior*, 28(6): 2152–2159.
- Hoşgör, H., Tandoğan, Ö. ve Hoşgör, D. G. (2017). Nomofobinin Günlük Akıllı Telefon Kullanım Süresi ve Okul Başarısı Üzerindeki Etkisi: Sağlık Personeli Adayları Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(46): 573-595.

- Hung, W. H., Chang, L. M., ve Lin, C. H. (2011). Managing The Risk Of Overusing Mobile Phones In The Working Environment: A Study Of Ubiquitous Technostress. *In PACIS*: 81.
- Huy, Q. H. (1999). Emotional Capability, Emotional İntelligence, and Radical Change. *Academy of Management Review*, 24 (2): 325-345.
- Jennex, M. ve Olfman, L. (2004). Handbook on Knowledge Management 1. In Holsapple, Clyde (Ed.), *Knowlegde Matters*, New York: Springer.
- Kaplan Akıllı, G. ve Gezgın, D. M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri İle Farklı Davranış Örüntülerinin Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40): 51-69.
- Karaaslan, İ. A. ve. Budak, L. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Cep Telefonu Özelliklerini Kullanımlarının ve Gündelik İletişimlerine Etkisinin Araştırılması. *Journal Of Yaşar University*, 26(7): 4548-4571.
- Karabal, C. (2015). *Örgütsel Hafızanın Örgütsel Değişime Direnç Üzerindeki Etkisi: İstanbul'da İnşaat Sektöründe Örnek Bir Uygulama* (Doktora Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Karabal, C. (2016). *Değişim Mühendisliğinde Yeni Parametreler, Değişim Yönetimi, Değişime Direnç ve Örgütsel Hafıza İlişkileri*. İstanbul: Artikel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Kavramlar, Teknikler ve İlkeler* (27.baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kavut, S. (2018). Karen Horney ve Nevrotik Kişilik Üzerine Bir Araştırma: Blue Jasmine Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55): 512-524.
- Kılıç, T. (2007). *Örgüt Kültürü, Örgütsel Hafıza Arasındaki İlişkiler ve Firma Performansı Üzerine Etkileri* (Yüksek Lisans Tezi). Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- King W.R. (2009) Knowledge Management and Organizational Learning. In: King W. (Eds.), *Knowledge Management and Organizational Learning*, New York: Springer, 3-13.
- King, A. L. S., Valença, A. M. ve Nardi, A. E. (2010). Nomophobia: the mobile phone in panic disorder with agoraphobia: reducing phobias or worsening of dependence?. *Cognitive and Behavioral Neurology*, 23(1): 52-54.

- King, A. L. S., Valença, A. M., Silva, A. C. O., Baczynski, T., Carvalho, M. R., ve Nardi, A. E. (2013). Nomophobia: Dependency on virtual environments or social phobia? *Computers in Human Behavior*, 29(1): 140–144.
- King, A.L.S., Valença, A.M., Silva, A.C., Sancassiani, F., Machado, S. ve Nardi, A.E. (2014). Nomophobia”: Impact of Cell Phone Use Interfering with Symptoms and Emotions of Individuals with Panic Disorder Compared with A Control Group. *Clinical Practice & Epidemiology in Mental Health*, 10: 28-35.
- Kocabaş, D., ve Korucu, K. S. (2018). Dijital ağın Hastalığı Nomofobi Üzerine Bir Araştırma. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(11): 254-268.
- Kransdorff, A. (1998). *Corporate Amnesia*. Oxford: Butterworth, Heinemann.
- Lahaie, D. (2005). The impact of corporate memory loss: What happens when a senior executive leaves?. *Leadership in Health Services*. 18(3).
- Leung, L. ve Wei, R. (2000). More than just talk on the move: Uses and gratifications of the cellular phone, *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 77(2): 308-320.
- Lepp, A., Barkley, J. ve Karpinski, A. (2014). The Relationship between cell phone use, academic performance, anxiety and satisfaction with life in college students. *Computers in Human Behavior*, 31: 343–350.
- Levinthal, D. A. (1991). Organizational Adaptation And Environmental Selection-Interrelated Processes Of Change. *Organization Science*, 2(1): 140-145.
- Li, Z., YeZhuang, T., ve ZhongYing, Q. (2004). An Empirical Study On The Impact OfOrganizational Memory On Organizational Performance In Manufacturing Companies. *Hawaii International Conference*, China.
- Limon, İ. (2016). Örgütsel Hafıza Öleğı’nin Türkçe’ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik alışması. *Sakarya University Journal of Education*, 6(3): 8-19.
- Lyles, M. A. ve Salk, J. E. (1996). Knowledge Acquisition From Foreign Parents in International Joint Ventures: An Empirical Examination in The Hungarian Context. *Journal Of International Business Studies*, 27(5): 877-903.
- Minaz, A. ve Bozkurt, Ö. . (2017). Üniversite Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerinin ve Kullanım Amaçlarının Farklı Değışkenler Açısından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(21): 268-286.
- Misztal, B.A. (2003). *Theories of Social Remembering*. England: Open University Press.
- Moorman, C. ve Miner, A.S. (1997). The Impact of Organizational Memory on New Product Performance and Creativity. *Journal of Marketing Research*, 34(1): 91-106.

- Moorman, C. ve Miner, A. S. (1998). Organizational improvisation and organizational memory. *Academy of management Review*, 23(4): 698-723.
- Nelson, R.R. ve Winter, S.G. (1982). *An Evolutionary Theory of Economic Change*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Neustadt, R. ve May, E. (1986). *Thinking In Time: The Uses Of History For Policy Makers*. New York: Freedom Press.
- Nightingale, P. (2003). If Nelson and Winter are Only Half Right About Tacit Knowledge, Which Half? A Searlean Critique of ‘Codification’. *Industrial and Corporate Change*, 12(2): 149-83.
- Nonaka, I. ve Takeuchi, H. (1995). *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create The Dynamics Of Innovation*. England: Oxford university press.
- Ocaktan, M. E. ve Akdur, R. (2008). Cep Telefonu Teknolojisi ve Sağlık. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 28(1): 58-65.
- Odabaş, H.(2009). Örgütlerde Enformasyon – Bilgi Yönetimi ve Süreci. Tülin Aren Armağanı (Der.), *Örgütlerde Enformasyon – Bilgi Yönetimi ve Süreci*, Pamuk Yayıncılık, 177-188.
- Ögel, K. (2012). *İnternet Bağımlılığı*. İstanbul: Kültür Yayınları.
- Ögel, K. (2014). *İnternet Bağımlılığı, İnternetin Psikolojisini Anlamak ve Bağımlılıkla Başa Çıkmak*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Öz, H. (2018). *Üniversite Okuyan Genç Yetişkinlerin Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi) İle Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öz, H. ve Tortop, H. S. (2018). Üniversite Okuyan Genç Yetişkinlerin Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi) İle Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 2(3): 146-159.
- Özaydın, B. (2010). *Teknoloji Kültürü ve Etik* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Özcan Y. ve Koçak A. (2003). Research Note: A need or Status symbol? Use of Cellular Telephones in Turkey. *European Journal of Communication*, 18(2): 241–254.
- Özden, Ö. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyi İle Psikolojik İhtiyaçların Doyumu ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

- Öztunç, M. (2013). Analysis of problematic mobile phone use, feelings of shyness and loneliness in accordance with several variables. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106: 456–466.
- Öztürk, U.C. (2015). Bağlantıda Kalmak ya da Kalmamak İşte Tüm Korku Bu: İnternetsiz Kalma Korkusu ve Örgütsel Yansımaları. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, 8(37): 1307–9581.
- Park, N., Kim, Y., Shon, H. ve Shim, H. (2013). Factors influencing smartphone use and dependency in south korea. *Computers in Human Behavior*, 29: 1763 1770.
- Pavithra, M. B. ve Madhukumar, S. (2015). A Study On Nomophobia-Mobile Phone Dependence, Among Students Of A Medical College in Bangalore. *National Journal of Community Medicine*, 6(3): 340-344.
- Polat, R. (2017). Dijital Hastalık Olarak Nomofobi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 1(2): 164-172.
- Rosen, L., Carrier, L.M., Miller, A., Rokkum, J. ve Ruiz, A. (2016). Sleeping with technology: cognitive, affective, and technology usage predictors of sleep problems among college students. *Sleep Health*, 2(1): 49-56.
- Schein, E. H. (1990). Organizational culture. *American Psychologist*, 45: 109-119.
- Schein, E. H. (1996). Three Cultures of Management: The Key to Organizational Learning. *Sloan Management Review*, 38.
- Smith, E. A. (2001). The Role Of Tacit And Explicit Knowledge in The Workplace. *Journal of Knowledge Management*, 5(4): 311-321.
- Spitzer, M. (2015). M-Learning? When It Comes To Learning, Smartphones Are A Liability, Not An Asset. *Trends in Neuroscience and Education*, 4(4): 87-91.
- Stein, E. W. (1995). Organization Memory: Review Of Concepts And Recommendations For Management. *International Journal Of Information Management*, 15(2): 17-32.
- Stein, E. W. ve Zwass, V. (1995). Actualizing Organizational Memory with Information Systems. *Information Systems Research*, 6(2): 85- 117.
- Stijn, E. ve Wensley, A. (2001). Organizational Memory And The Completeness Of Process Modeling in ERP Systems. *Business Process Management Journal*, 7(3): 181-194.
- Süler, M. (2016). *Akıllı Telefon Bağımlılığının Öznel Mutiluluk Düzeyine Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Takao, M., Takahashi, S. ve Kitamura, M. (2009). Addictive personality and problematic mobile phone use. *CyberPsychology & Behavior*, 12(5): 501-507.
- Takao, M. (2014). Problematic Mobile Phone Use And Big-Five Personality Domains. *Indian Journal of Community Medicine*, 39(2): 111-113.
- Taylor, J. R., ve Cooren, F. (1997). What Makes Communication “Organizational”? *Journal of Pragmatics*, 27(4): 409–438.
- Tavolacci, M. P., Meyrignac, G., Richard, L., Dechelotte, P. ve Ladner, J. (2015). Problematic use of mobile phone and nomophobia among french college students. *The European Journal of Public Health*, 25 (3): 206.
- Thomas, D.C. (2006).Domain and Development of Cultural Intelligence: TheImportance of Mindfulness. *Group & Organization Management*, 31: 78-100
- Uğuz, G. (2019). *Kişilik Özellikleri ve Nomofobi İlişkisi: Kamu Hastanelerinde Çalışan Hemşireler İle Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, İstanbul.
- Xu, J., Shen, L. X., Yan, C. H., Hu, H., Yang, F., Wang, L., & Ouyang, F. X. (2012). Personal Characteristics Related To The Risk Of Adolescent Internet Addiction: A Survey In Shanghai, China. *BMC Public Health*, 12(1): 1106.
- Webb, E. ve Weick, K. E. (1979). Unobtrusive measures in organizational theory: A reminder. *Administrative Science Quarterly*, 24(4): 650-659.
- Yayan, E. H., Düken, M. E., Dağ, Y. S. ve Ulutaş, A. (2018). Examination of the relationship between nursing student’s internet and smartphone addictions. *Journal of Human Sciences*, 15(2): 1161-1171.
- Yeo, R.K. (2007).(Re)viewing Problem-Based Learning: An Exploratory Study on the Perceptions of its Applicability to the Workplace. *Journal ofManagerial Psychology*, 22: 369-91.
- Yıldız, K. (2013). Öğretmenlerin örgütsel özdeşleşmeleri ile örgütsel iletişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1): 251-272.
- Yildirim, C. ve Correia, A. P. (2015). Exploring The Dimensions Of Nomophobia: Development And Validation Of A Self-Reported Questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49: 130-137.

- Yildirim, C., Sumuer, E., Adnan, M., ve Yildirim, S. (2016). A growing fear: Prevalence of nomophobia among Turkish college students. *Information Development*, 32(5): 1322–1331.
- Yıldırım, S. ve Kişioğlu, A.N. (2018). Teknolojinin Getirdiği Yeni Hastalıklar: Nomofobi, Netlessfobi, Fomo. *SDÜ Tıp Fak Dergisi*, 25(4): 473-480.
- Yılmaz, G. (2015). *Ergenlerde Mobil Telefon Bağımlılığının Sosyal Anksiyeteye Etkisinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, G., Şar, A.H., ve Civan, S. (2015). Ergenlerde Mobil Telefon Bağımlılığı İle Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Online J Technol Addict Cyberbullying*, 2(2): 20–37.
- Van Stijn, E. ve Wensley, A. (2001). Organizational Memory and the Completeness of Process Modeling in ERP Systems. *Business Process Management*, 7(3): 181-194.
- Walsh, J. P. ve Ungson, G.R. (1991). Organizational Memory. *Academy of Management Review*, 16(1): 57- 91.

EKLER

📶 Turk Telekom 📶

00:09

🔒 %47 🔋

Siz

26 Mar

örgütsel hafıza izni
DOCX - 13 KB

İbrahim LIMON

Siz kişisine

26 Mar

ÖRGÜTSEL HAFIZA ÖLÇEĞİ
DOCX - 19 KB

Sayın Naciye Nur Sucu;

Öncelikle tez çalışmanızda başarılar dilerim.

Uyarlamış olduğum örgütsel hafıza ölçeğini
atıfta bulunarak tezinizde kullanabilirsiniz. İlgili
ölçek ektedir.

Tümünü Yanıtla

Re: ölçek kullanım izin talebi

May

türkçe izin alma mektubu
DOCX - 13 KB

Windows 10 için [Posta](#) ile gönderildi

Evren Şumuer
Siz kişisine

20 May

Merhaba,

Olcegi izin istemeden calismalarinizda
kullanabilirsiniz.

Tümünü Yanıtl

Sayın katılımcı,

Bu araştırma öğretmenlerin, örgütsel hafıza, cep telefonu bağlantılarını kaybetme korkusu (nomofobi) davranışlarına ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Ölçek üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcılarla ilgili demografik özelliklerin belirlenmesi, ikinci bölümde çalıştıkları kurum hakkındaki örgütsel hafıza düzeyleri ve son bölümde ise nomofobi düzeylerine yönelik sorular yer almaktadır. Araştırma Milli Eğitim Bakanlığının 2020/02 Sayılı Araştırma Uygulama İzinleri hakkında yayınladığı Genelge'ye uygun olarak yapılacak olup; araştırmada kişisel veri toplanacağından 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacak, gerekli her türlü yükümlülük özenle yerine getirilecektir. Çalışma bilimsel bir araştırma için veri toplamayı amaçlamaktadır. Çalışma sonuçları sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak, çalışmanın sonuçları katılımcıların aleyhine olacak şekilde kullanılmayacaktır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır, verdiğiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve kimliklerinizi açık edici davranışlardan kaçınılacaktır. Çalışmaya katılım sırasında herhangi bir nedenle rahatsızlık hissetmeniz durumunda istediğiniz zaman katılımınızı sona erdirebilirsiniz. Teşekkür ederim.

***Örgütsel hafıza**, örgütün geçmişi, paylaşılan değerler, informal organizasyonlar, iş görenlerin öneri ve şikâyetleri gibi yaşayarak ya da aktararak kazanılan her bilginin biriktirilmesiyle oluşan zihinsel servettir.*

***Nomofobi (Cep Telefonu Bağlantısını Kaybetme Korkusu):** Kullanım sırasında cep telefonu ve onun uygulamalarından mahrum kalma sonucunda bireyin bağlantısının kopması korkusudur (King ve diğerleri, 2010).*

Naciye Nur EKŞİ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

- 1.Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()
- 2.Yaşınız (Lütfen Rakamla Yazınız) :
- 3.Medeni durumunuz: () Evli ()Bekâr () Diğer (Boşanmış-Ayrı yaşamakta-Eşi ölmüş)
4. Eğitim durumunuz : () Yüksekokul () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora
- 5.İş Deneyiminiz: 1-4 yıl () 5-9 yıl () 10-14 yıl () 15-19 yıl () 20 ve üstü ()
6. Çalıştığınız Kurum : () Kamu Kurumu () Özel Sektör
7. Görev yeriniz : () İlkokul () Ortaokul () Lise
- 8.Ne zamandan beri telefon kullanıyorsunuz?yıl
- 9.Hangi sosyal paylaşım uygulamalarını kullanıyorsunuz?
- 10.Günlük cep telefonu kullanma süreniz nedir? 0-3 saat () 3-6 saat () 6 saatten fazla ()

MOBİL TELEFON BAĞIMLILIĞI (NOMOFOBİ) ÖLÇEĞİ

Akıllı telefonun kullanımınızla ilgili olarak aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi belirtiniz. 1.....4..... 7							
Kesinlikle Katılıyorum	Kararsızım	Kesinlikle Katılmıyorum					
1. Akıllı telefonumdan sürekli olarak bilgiye erişemediğimde kendimi rahatsız hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
2. Akıllı telefonumdan istediğim her an bilgiye bakamadığımda canım sıkılır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
3. Haberlere (örneğin neler olup bittiğine, hava durumuna ve diğer haberlere) akıllı telefonumdan ulaşamamak beni huzursuz yapar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
4. Akıllı telefonumu ve telefonumun özelliklerini istediğim her an kullanamadığımda rahatsız olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
5. Akıllı telefonumun şarjının bitmesinden korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
6. Kontörüm (TL kredim) bittiğinde veya aylık kota sınırimi aştığımda paniğe kapılırım	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
7. Telefonum çekmediğinde veya kablosuz Internet bağlantısına erişemediğimde sürekli olarak sinyal olup olmadığını veya kablosuz erişim bağlantısı bulup bulamayacağımı kontrol ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
8. Akıllı telefonumu kullanamadığımda, bir yerlerde mahsur kalacağımdan korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
9. Akıllı telefonuma bir süre bakmadıysam, bakmak için güçlü bir istek hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
<i>Eğer akıllı telefonum yanımda değilse</i>							
10. Ailemle ve/ya arkadaşlarımla hemen iletişim kuramayacağım için kaygı duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
11. Ailem ve/veya arkadaşlarım bana ulaşamayacakları için endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
12. Gelen aramaları ve mesajları alamayacağım için kendimi huzursuz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
13. Ailemle ve/veya arkadaşlarımla iletişim halinde olamadığım için endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
14. Birinin bana ulaşmaya çalışıp çalışmadığını bilemediğim için gerilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
15. Ailem ve arkadaşlarımla olan bağlantım kesileceği için kendimi huzursuz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
16. Çevrimiçi kimliğinden kopacağım için gergin olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
17. Sosyal medya ve diğer çevrimiçi ağlarda güncel kalamadığım için rahatsızlık duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
18. Bağlantılarımdan ve çevrimiçi ağlardan gelen güncelleme bildirimlerini takip edemediğim için kendimi tuhaf hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
19. Elektronik postalarımı kontrol edemediğim için kendimi huzursuz hissedirim	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
20. Ne yapacağımı bilemiyor olacağımdan kendimi tuhaf hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

ORGUTSEL HAFIZA OLÇEGI	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bu okulda alınan önemli kararlardan kimin / kimlerin sorumlu olduğunu bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Bu okulda kabul edilebilir davranış modelinin en iyi örneğinin kim olduğunu bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Bu okulda kimin neyi bildiğini iyi bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Okul içerisinde bir fikri nasıl olgunlaştıracağımı bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Bu okulda kişileri uyumlu bir çalışan yapacak kişisel özellikleri bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Okul içerisinde bir fikri gerçekleştirmek için kimin desteğine ihtiyacım olduğunu bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Mesleğimi verimli bir şekilde yürütmenin yolunu öğrendim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Mesleğimin gerektirdiği işlerde uzmanlaştım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Mesleğim ile ilgili görevlerin neler gerektirdiğinin farkındayım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Mesleğimin bu okula özgü yanlarını bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Mesleğimle ilgili faydalı tavsiyeler için kime gideceğimi bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Eğitim/öğretim ile ilgili doğru haberleri kimden alabileceğimi bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Karşılıklı paylaşım veya işle ilgili enformasyon paylaşımı için bir arkadaş grubum var.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Diğer okullarda işlerin nasıl yürüdüğünü bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15. Diğer okulların ne derece başarılı olduklarını bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16. Okulun geçmişindeki en önemli başarısını bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17. Geçmişte bu okula gerçekten zarar veren hataların neler olduğunu bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18. Okulun geçmişle ilgili en büyük pişmanlığını bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19. Okulun geçmişindeki önemli dönüm noktalarını bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20. Okulun tarihindeki önemli hatalardan kimin / kimlerin sorumlu tutulduğunu bilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Istanbul Zaim Üniversitesi

ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı : 20292139-050.01.04

Konu : Etik Kurul Kararları

Sayın Naciye Nur EKŞİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Kurulumuz 26.02.2020 tarihinde toplanarak, "Öğretmenlerin Kişilik Özellikleriyle Örgütsel Hafıza ve Nomofobi Düzeyleri Arasındaki İlişki" başlıklı araştırmanızda kullanmak üzere kurula sunmuş olduğunuz Etik Kurul Başvuru Formunuzu onaylayarak imza altına almıştır. Araştırmanızın Etik Kurul Onay Formu ekte yer almaktadır. Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Nasuh USLU

Kurul Başkanı

Ek: Etik Kurul Onay Formu (3 sayfa)

29/02/2020 Raportör

: Zeyneb Funda TEZ

Mevcut Elektronik İmzalar

Evrak Doğrulanak İçin : <https://chys.izu.edu.tr/en/Vision/Doğrula/4M7ISP>
NASUH USLU (Etik Kurulu Başkanlığı - Kurul Başkanı) 29/02/2020 23:52

Adres : Halkalı Caddesi No: 2 Küçükçekmece/İstanbul
Telefon No : 444 97 98 Faks No: +90 (212) 693 82 29
E-Posta : bilgi@izu.edu.tr İnternet Adresi: www.izu.edu.tr
Kep : izu@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi : Zeyneb Funda TEZ
Unvan : Raportör
Tel : 2126929606

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-10.01-E.6855603
Konu :Anket ve Araştırma İzin Talebi

08/05/2020

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a)İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nin 13.03.2020 tarihli ve 947 sayılı yazısı.
b) Bakanlığımızın 21.01.2020 tarih ve 1563890/2020/2 No'lu genelgesi
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 30.04.2020 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Naciye Nur EKŞİ'nin "Öğretmenlerin Kişilik Özellikleri ile Örgütsel Hafıza ve Nomofobi Düzeyleri Arasındaki İlişki" konulu tezi kapsamında, ilimize bağlı özel kurumlarda beş faktör kişilik ölçeği, nomofobi ölçeği, örgütsel hafıza ölçeği uygulama isteği istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla okullar açıldığında uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:
1-Genelge.
2-Komisyon Tutanağı.

OLUR
|<.....>
Dr.Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Millî Eğitim Bakanlığı Binbiröğretmen Mh. İzzet Ökten Cd.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet / Fatih/ İstanbul
E-Posta: egi34@meb.gov.tr

Bilgi İçin Dilek ALADAĞ
Tel: (0212)384 34 00-3628

ÖZGEÇMİŞ

Naciye Nur EKŞİ

İletişim bilgileri:

A. EĞİTİM

Lisans: Yıldız Teknik Üniversitesi, İngilizce Öğretmenliği Bölümü, 2017, İstanbul

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, 2020, İstanbul

B. MESLEKİ DENEYİM

2017-2018 Özel Biltek Koleji İngilizce Öğretmeni

2018-2020 İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Öğretim Görevlisi

C. PROJE ve AKADEMİK ÇALIŞMALAR

Proje Adı: The Impact of Individual and Cooperative Studying in Reading Comprehension

Mart 2017/Sakarya, Türkiye – The 3rd Annual ELT Undergraduate Students Conference

Çalışma Sakarya Üniversitesi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

Proje Adı: Öğretmenlik Mesleğindeki İtibar Kaybı Nedenleri Üzerine Bir İnceleme

Haziran 2019 / İstanbul, Türkiye – TURKCESS 2019

Çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi'nde bildiri olarak sunulmuştur. Daha sonra da makale olarak yayınlanmıştır.

D. YAYINLARI

Makale Adı: Öğretmenlik Mesleğindeki İtibar Kaybı Nedenleri Üzerine Bir İnceleme

Sucu, N. N., Durmuş, E. ve Kıran, A.B. (2019). Öğretmenlik Mesleğindeki İtibar Kaybı Nedenleri Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi (TURKSOSBİLDER)*, 4(1): 8-13.